

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ*SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**ZEYTİNOĞLU İLÇE HALK KÜTÜPHANESİNDE KAYITLI BULUNAN 43 ZE 648
NUMARALI ŞİİR MECMUASININ: ÇEVİRİ YAZILI METİN-İNCELEME VE
MESTAP'A GÖRE TASNİFİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bahar KOT

AĞUSTOS -2021

TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ*SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**ZEYTİNOĞLU İLÇE HALK KÜTÜPHANESİNDE KAYITLI BULUNAN 43 ZE 648
NUMARALI ŞİİR MECMUASININ: ÇEVİRİ YAZILI METİN-İNCELEME VE
MESTAP'A GÖRE TASNİFİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bahar KOT

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Savaşkan Cem BAHADIR

AĞUSTOS -2021

TRABZON

BİLDİRİM

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca KTÜ – Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırlanan bu çalışmada orijinal olan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her tür yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim.

Bahar KOT

30/08/2021

ÖNSÖZ

Klasik Türk edebiyatı denilince akıllara ilk gelen divân şiiri/ şairleridir. Divân şairi yaşadığı dönem içinde, divân şiiri geleneğinden beslenmiş ve kendi özgün şiir dünyasını oluşturarak bu geleneğe katkıda bulunmuştur. Günümüzde divân şairlerinin şiirlerine ulaşmamızda bize yardım eden önemli kaynaklardan biri ise şiir mecmualarıdır. Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesi'nde 43 ZE 648 numarada kayıtlı bulunan manzum Mecmû'a-i Eşâr adlı şiir mecmuası, yazıldığı dönemin dil özelliklerini yansıtmaya ve içerisinde bulunan şairlerin mutasavvıf kişiler olması dolayısıyla ilahi mecmuası özelliği gösteren bir eserdir.

Çalışma'da öncelikle mecmualar hakkında bilgi verilmiş daha sonra manzum 43 ZE 648 numaralı manzum Mecmû'a-i Eşâr adlı şiir mecmuasının hem fiziki yönden hem de içerik yönünden incelenmesi yapılmıştır. Ardından şiirler; şiir Mecmualarının SistematiK Tasnifi Projesi (MESTAP)'ne göre listelenmiştir. En sonunda da şiirler yazılmış olduğu orijinal Arap harfli metninden transkripsiyon harfleri kullanılarak, günümüz yazı harflerine aktarılmıştır. Mecmua içindeki şiirler daha önce çalışması yapılan yayımlanmış şiirlerle karşılaştırma yapılmış, farklılıklar, eksiklikler, yanlışlıklar tespit edilerek dipnotlarda gösterilmiştir.

Çalışma'nın amacı 43 ZE 648 numaralı Mecmû'a-i Eşâr adlı şiir mecmuasının, günümüz yazı harflerine eksiksiz olarak çevirmek, mecmuada tespit edilen şiirlerin daha önce yayınlanan şiirlerle karşılaştırmasını yaparak, iki şiir metni arasındaki farklılıkları, eksiklikleri, yanlışlıkları göstermek ve şairlerin şimdiye kadar bulunamayan şiirlerini ortaya çıkartmaktır. Ayrıca mecmuada şiirleri bulunan fakat şimdiye kadar adı bilinmeyen şairleri de tespit etmek amaçlanmıştır

Bu Çalışma'nın her aşamasında bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım danışmanım Sayın Doç. Dr. Savaşkan Cem BAHADIR'a teşekkür ederim.

Ağustos, 2021

Bahar KOT

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER	V
ÖZET.....	VII
ABSTRACT	VIII
TABLOLAR LİSTESİ.....	IX
KISALTMALAR LİSTESİ.....	X
GİRİŞ	1-2

BİRİNCİ BÖLÜM

1. MECMUALAR VE 43 ZE 648 MECMUA-İ EŞÂR NUMARALI ŞİİR MECMUASI	3-38
1.1. Mecmuanın Tanımı ve Tarihi Süreç İçindeki Gelişimi.....	3
1.2. Mecmuaların Sınıflandırılması.....	4
1.3. Mecmuaların Önemi veya Mecmuaların Edebiyat Tarihi ve Edebiyat Bilgilerine Katkıları...5	
1.4. 43 ZE 648 Numaralı Şiir Mecmuasının İncelenmesi	6
1.4.1. Mecmuanın Fiziksel Tasnifi	6
1.4.2. Mecmuanın İçerik olarak İncelenmesi	8
1.4.2.1. Mecmuada Bulunan Şairler	8
1.5. Mecmuanın İmla Özellikleri	21
1.6. Mecmuada Kullanılan Ölçü ve Vezinler.....	25
1.6.1. Mecmuada Bulunan Aruz Vezinleri	25
1.6.2. Mecmuada Bulunan Hece Ölçüleri.....	25
1.7. Türk Edebiyatında İlâhî ve Mûsikî Makamları.....	26
1.7.1. İlâhî Kelimesinin Anlamı.....	26
1.7.2. Mûsikî Kelimesinin Anlamı.....	27
1.7.3. Makam Kelimesinin Anlamı.....	27
1.8. Mecmuada Yer Alan Bestelenmiş Şiirler.....	29
1.9. MESTAP	30
1.9.1. Mecmuadaki Şiirlerin MESTAP'a Göre Tasnifi.....	30

İKİNCİ BÖLÜM

2. METİN	39-100
2.1. Metni Kurarken İzlenen Yöntem	39
2.2. Transkripsiyon Alfabetesi	40
2.3. Transkripsiyonlu Metin	40
SONUÇ	101
KAYNAKÇA	103
EKLER	107
ÖZGEÇMİŞ	110

ÖZET

Divân şiirinin ana kaynaklarından biri de şiir mecmualarıdır. Şiir mecmuaları, yazan kişinin şiir estetiği ve anlayışına bağlı olarak oluşturduğu çoğunlukla müstensihinin ve yazıldığı zamanın belli olmadığı eserlerdir. Bu tezin konusu olan Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesinde bulunan 43 ZE 648 numaralı Mecmû'a-i Eşâr adlı eser bir şiir mecmuasıdır. 51 varaktan oluşan mecmuada toplam 77 şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerin 73'ü gazel, 4'ü ise murabba tarzında yazılmıştır. Mecmuada yer alan şairlerden en fazla şiiri tespit edilen eser sahibi 24 şiiriyle Yûnus Emre'dir. 5 şiirin ise mahlası yoktur. Mecmuada adı geçen şairlerin yaşadığı yüzyıllar çoğunlukla 14.yy ve 16. yy olup bu dönemler arasında yaşayan tanınmış mutasavvıf şairlerdir. Şiirler içinde işlenen ana temalar; Allah aşkı, peygamber sevgisi, dervişlik, tarikat kuralları, şeyhe bağlılık gibi tasavvufi konulardır. Şiirler transkripsiyon alfabesiyle yazı harflerine aktarılmış, MESTAP'a göre şiirlerin tabloları oluşturulmuş, daha önce çalışması yapılmış Divânlardaki şiirlerle karşılaştırılmış, şiirlerde tespit edilen eksiklikler, yanlışlıklar, farklılıklar dipnotlarda gösterilmiştir. Bu çalışmada amaçlanan ve tezin konusu olan Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesinde kayıtlı bulunan 43 ZE 648 numaralı eseri tanıtmak ve bu eser içindeki tespit edilen şiirlerle Klasik Türk Edebiyatı'na katkı sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Divân Şiiri, MESTAP, Şiir Mecmuası, Zeytinoğlu Koleksiyonu,

ABSTRACT

One of the main sources of Divân poetry is poetry. Poetry media are mostly works that the author creates depending on the aesthetics and understanding of poetry and the time it is written. The subject of this thesis is Mecmû'a-i Eşâr numbered 43 ZE 648 in Zeytinoglu District Public Library. There are a total of 77 poems in the media consisting of 51 varas. 73 of these poems were written in gazel and 4 in the style of murabba. Yûnus Emre is the author of 24 poems, the most of which have been identified as poets in the media. Five poems have no relaent. The centuries inhabited by the poets mentioned in the mecmuada are mostly 14th and 16th centuries and are well-known inventor poets who lived between these periods. The main themes processed in poems; God's love, prophet's love, dervishes, cult rules, devotion to the sheikh are such as mystical issues. Poems were transferred to writing letters in transcription alphabet, paintings of poems were created according to MESTAP, compared with poems in previously studied Divâns, deficiencies, inaccuracies and differences detected in poems are shown in footnotes. The aim of this study is to introduce the number 43 ZE 648 recorded in zeytinoglu District Public Library, which is the subject of the thesis, and to contribute to Classical Turkish Literature with the poems detected in this work.

Keywords: Divân Poetry, MESTAP, Poetry Media, Zeytinoglu Collection,

TABLolar LİSTESİ

Tablo Nr.	Tablo Adı	Sayfa Nr.
1	Mecmuayla İlgili Verilen Genel Bilgiler	7
2	Mecmuada Bulunan Şairler	21
3	Mecmuada Bulunan Aruz Kalıpları.....	25
4	Mecmuada Bulunan Hece Ölçüleri.....	26
5	Mecmuada Yer Alan Bestelenmiş Şiirler	29
6	Mecmuadaki Şiirlerin MESTAP'a Göre Tasnif Tablosu.....	31
7	Transkripsiyon Alfabesi.....	40

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e	: Adı geçen eser
bkz.	: Bakınız
d	: Doğum
D.	: Divân
EAT	: Eski Anadolu Türkçesi
H	: Hicri
M	: Miladi
MESTAP	: Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi
nr	: Numara
ö.	: Ölüm
s.	: Sayfa
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
TDK	: Türk Dil Kurumu
vb.	: ve benzeri
vs.	: vesaire
UNESCO	: Birleşmiş Milletler, Bilim ve Kültür Örgütü

GİRİŞ

Divân Edebiyatı, Türk Edebiyatı içinde özel ve müstesna bir yere sahiptir. Kendine özgü bir şiir dili ve hayal dünyası barındıran divân şiiri, 13'ten - 19. yy sonlarına kadar Osmanlı toprakları içinde Anadolu'dan Balkanlar'a, Ortadoğu'dan Kafkaslar'a kadar çok çeşitli coğrafyalarda etkili olmuştur.

Divân Edebiyatına özellikle de divân şiirine yönelik *Saray ve Yüksek Zümre Edebiyatı*¹ başlığı altında yapılan eleştirilerde bu şiir dilinin; ağır olduğu, anlam, imge, mazmunlar açısından karmaşık bir yapıya sahip olduğu ve divân şiiri geleneği içerisinde sürekli aynı kalıplaşmış sözlerin ve sevgili tipinin yinelenmesi gibi konular dile getirilmiştir ve bunlara günümüze kadar birçok yeni alt başlık eklenmiştir. Bu eleştirilere verilebilecek cevaplardan biri de dönemin şiir zevkini bizlere aktaran şiir mecmualarıdır.

Şiir mecmuaları; yazar kişinin adının ve çoğunlukla yazıldığı zamanın belli olmadığı, içerdiği şiir/nesir alanında kendisini yazan müstensihin veya şairin estetik dünya algısını, sanat ve şiir zevkini gösteren ve aynı zamanda dönemin dil özelliklerini de yansıtan, yazıldığı zamanın bir çeşit şiir defterleridir.

Şimdiye kadar sayıları tam olarak tespit edilememiş olsa da dört binin üzerinde şiir mecmuasının var olduğu tahmin edilmektedir. Yapılan araştırmalar arttıkça bu mecmua sayısı da artacaktır. MESTAP mecmualar konusunda yapılan en önemli çalışmalardan biridir.

Çalışmada amaçlanan, Tez konusu olarak araştırması yapılan mecmua sayesinde MESTAP'a katkıda bulunmak, mecmua içindeki şiirlerin Arap harfli yazı dilinden transkripsiyon harfleri kullanarak günümüz yazı harflerine aktarımını gerçekleştirmek, tespit edilen yeni şair ve şiirler sayesinde divân şiirine olumlu yönde katkı sağlamaktır. Bu amaçla ilk olarak mecmualar taranmış elde edilen mecmualar içinde Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesinde bulunan: **“43 ZE 648 Mecmû'a-i Eşâr”** adlı eser seçilmiştir. Yapılan araştırmada mecmua içinde 77 şiir ve 23 şair tespit edilmiştir. Mecmuanın varak sayısı 51'dir. En fazla şiir sahibi şair 24 şiiriyle Yûnus Emre'dir.

Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde mecmua, biçim ve içerik yönünden incelenmiştir. İlk olarak mecmuanın genel olarak tanımı ve sınıflandırılması hakkında bilgi

---

¹ M Fatih Köksal, **Klasik Türk Şiiri Araştırmaları**(*Klasik Edebiyatımızı İsimlendirme Meselesi*),Türklük Bilimi Araştırmaları, sayı. 2., 1996. s. 209-223

verilmiş, daha sonra mecmuanın fiziki özellikleri ve bulunduğu yer verilerek, ardından içindeki şairler hakkında kısa bilgiler eklenmiş ve bu şairlerin bulunamayan şiirleri gösterilmiştir. İmla konusundaki yazım incelenmiş mecmuanın imlası hakkında bilgi verilmiştir. Şiirler incelendiğinde tespit edilen aruz kalıpları yanında, farklı olarak aruz vezni kullanılmayıp, hece ölçüsü ile yazılan şiirler bulunduğu gözlemlenmiş ve bunlar aruz ve hece ölçüsü olarak ayrı ayrı tablolarla verilmiştir. Mecmuadaki şiirlerde bulunan mûsikî, makam başlıklarından yola çıkılarak şiirler bestelenmiş oldukları makamlara göre gösterilmiştir. Mecmuadaki şiirler MESTAP'a göre tasnif edilerek tabloya yerleştirilmiştir.

İkinci bölümde metin, Arap harfli yazı dilinden traskripsiyon yazı harflerine aktarımı yapılarak çevrilmiştir. Tespit edilen her bir şiire, şiir numarası verilmiştir. Şiirlerin bulunan aruz kalıpları ve hece ölçüleri verilen şiir numaraları altında ayrı başlıklar halinde gösterilmiştir. Mecmuda yer alan şairler ve şiirler diğer yapılan akademik çalışmalarla karşılaştırılarak tespit edilen farklılıklar/eksiklikler dipnotlarda belirtilmiş, sonuç bölümünde elde edilen bilgiler sunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. MECMUALAR VE 43 ZE 648 NUMARALI ŞİİR MECMUASI

1.1. Mecmuanın Tanımı ve Tarihi Süreç İçindeki Gelişimi

Mecmualar tamamen kendisini oluşturan kişinin, şiir dünyası ve estetik anlayışına bağlı olarak gerek kendi zamanında gerek kendi zamanından önce var olan şiir, hadis, ayet, dua vb. konularda bulunan eserleri toplayıp bir araya getirdiği, çoğunlukla yazarının ve yazıldığı zamanın belli olmadığı eserlerdir.

Klasik Türk Edebiyatında mecmuaların yeri çok kıymetlidir. Çünkü divan sahibi olmayan şairlerin şiirlerine, günümüze kadar ulaşamayan divanlar içindeki şiirlere veya tanınan şairlerin şimdiye kadar tespit edilememiş gün yüzüne çıkarılmayı bekleyen şiirlerine/nesir yazılarına, araştırmacılar/akademisyenler bu mecmualar aracılığıyla ulaşabilirler. Ayrıca mecmualar yazıldıkları dönemin dil özellikleri hakkında somut bilgiler verirler ve bu bilgiler aracılığıyla Türk Dilinin gelişimi ve değişimi yakından takip edilebilir.

Mecmualar Klasik Türk Edebiyatının arkeolojik kazı alanlarıdır. Bu alan içinde ne kadar çok mecmua çalışması yapılırsa o kadar çok tarihin içinde gizli kalmış şiir hazineleri ortaya çıkacaktır.

Mecmua, köken olarak Arapça bir kelime olup;

“1.Toplanarak tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi.

2.Cem edilmiş bir araya getirilmiş, toplanmış.

3.Seçilmiş yazılardan meydana getirilen kitap.

4. Dergi.”² Şeklinde sözlük tanımı verilmiştir.

Bu tanımdaki öne çıkan toplama, bir araya getirme ve birleştirilen parçalardan bir bütün oluşturma, mecmuayı oluşturan şairin veya müstensihin ana amacını ortaya koymaktadır. Bu sözlüksel tanım mecmuanın işlevsel özelliğini de açıklamaktadır.

Buna karşın “Eski metinler ve el yazmalarıyla uğraşanların dünyasındaki mecmuanın tanımı ise büsbütün başkadır. Bu anlamda bir terim olarak “mecmua”yı farklı kimselere ait metin

---

² Ahmet Doğan, **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2011, s. 679

parçalarının bir araya getirildiği yazma türü olarak tanımlamak yanlış olmayacaktır.”³ Eski nesir/şiir eserlerini bir araya getirip bir bütün olarak göstermesinden dolayı eski metinlerle ilgili araştırma yapan kişiler mecmular sayesinde çok farklı kişilerin eserlerine bir kaynaktan ulaşabilmektedirler.

Mecmualar ilk olarak Arap edebiyatında ortaya çıkmıştır. Şiirin önemli bir yere sahip olduğu İslamiyet öncesi bu dönemde şairler sözlü olarak hafızada var olan şiirlerin kaybolmaması için bunların bir arada olması amacıyla mecmuaları oluşturmuşlardır.” *Türk edebiyatında ise mecmuaların belli bir tür, şekil veya konu etrafında müstakil eserler olarak ne zaman yazılmaya başlandıkları ile ilgili olarak kesin bir tarih söylemek mümkün değildir. Ancak eldeki mevcut materyalden/kaynaklardan hareketle mecmua türünün Türk edebiyatında 15. yüzyılda zuhûr etmeye başladığını söylemek mümkündür. Ömer Bin Mezîd tarafından 1437’de derlenen Mecmûatü’n-Nezâir, Türk edebiyatında türün ilk örneği olarak edebiyat tarihi kaynaklarında yerini almıştır. Bu eser bir nazire mecmuasıdır.*”⁴

1.2. Mecmuaların Sınıflandırılması

Bugün gerek yurt içinde gerek yurt dışında araştırmacıların/akademisyenlerin/meraklıların veya hepsinin birden kişisel kitaplıklarında veya resmi kurum kütüphanelerinde çok sayıda mecmua bulunmaktadır.

Mecmuaları sadece edebiyat alanıyla sınırlandırmamak gerekir. Bugüne kadar tespit edilen mecmualar içinde şiirler kadar tarihi bilgilerin aktarıldığı birçok nesir alanında yazılmış mecmua türü de bulunmaktadır. Bunlar arasında şehirleri anlatan şehrengiz türü mecmualar, tıp alanında faydalı bitki ve tedavi yöntemlerini anlatan mecmualar, hadislerin yazıldığı ilahiyat mecmuaları gibi birçok mecmua türü bulunmaktadır. “Mecmualar, edebiyat alanını ilgilendirdiği kadar tarih, ilahiyat, sosyoloji, etnografya, ziraat, tıp, farmakoloji, arşiv gibi birçok alanı da ilgilendirir.”⁵

Bu kadar geniş bir yelpazede oluşturulan mecmuaların sınıflandırmasında edebiyat alanında ki ilk tasnif çalışmasını yapan kişi **Agâh Sırrı Levend** olmuştur. Âgâh Sırrı Levend, mecmuaları 5 bölüme ayırır. Agâh Sırrı Levend’in tasnifi:

³ M. Fatih Köksal, **Dinî-Tasavvufî Türk Musikîsi Araştırmalarında İhmal Edilen Bir Yazma Türü: İlâhî Mecmuaları ve Mühim Bir İlâhî Mecmuası**, Amasya, 03-04 Kasım 2017, s. 332

⁴ Giyâsi Babaarslan, **Koç Üniversitesi El Yazmaları Koleksiyonunda Bulunan İlâhî Mecmuasının (Mecmû’a-i İlâhiyat) Transkripsiyonlu Metni ve Mestap’a Göre Tasnifi**, Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evren Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018, s. 11-12

⁵ Cemal Kurnaz ve Yaşar Aydemir (2013), **Mecmualara Sorulması Gereken Sorular**, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/ 1, Winter, p. 51-64, Ankara-TURKEY, (18.02.2021)

- “1. Nazire mecmuaları,
2. Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları,
3. Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar,
4. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar,
5. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar”⁶

Şeklinde mecmuaları genel bir sınıflandırma yapmıştır.

Daha sonra bir başka tasnif çalışması **Günay Kut** tarafından yapılmıştır. Günay Kut’un tasnifi şu şekildedir:

- “1. Nazire mecmuaları,
2. Seçme şiir mecmuaları (mecnû’a-i eş’âr, mecnû’a-i devâvin)
3. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya getirilmesi ile oluşan mecmualar (mecnû’a-i edviye, mecnû’a-i ed’iye, mecnû’a-i tevârih, mecnû’a-i muammeyât, mecnû’a-i münşeât, mecnû’atü’r-resâil gibi)
4. Karışık mecmualar (Bu tür mecmualar nazım nesir karışık olabilir. Ayrıca Arapça, Türkçe ve Farsça gibi farklı dillerde de yazılmış olabilir.)
5. Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmualar.”⁷

Mecmuaların tasnif çalışmasında Mehmet Gürbüz’ün tasnifi ise sınırlı olarak sadece şiir mecmuaları esas alınarak yapılmıştır. **Mehmet Gürbüz** şiir mecmualarını şöyle tasnif etmiştir:

- “1. Şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmûaları
2. Şiirlerin konularına göre oluşturulan (tematik) şiir mecmûaları
3. Nazire mecmûaları
4. Şairlerin aidiyeti/ mensubiyeti esasına göre hazırlanan mecmûalar
5. Bir mensubiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şairlerin divanlarını/ şiirlerini bir araya getirmeyi amaçlayan mecmûaları.”⁸

Mecmuaların tasnif çalışması kapsamında bir diğer ayrıntılı tasnif çalışması **Atabey Kılıç** tarafından yapılmıştır. Kılıç bu çalışmasında (mecmuaların tasnif çalışmasında) mecmuaların akademik çalışma sayısının son dönemlerde çoğalmasıyla birlikte yeni bir sınıflandırma çalışmasının gerekliliğini ortaya koymuş ve mecmuaları daha geniş bir perspektifte göstererek her başlıkta örneklerle mecmuaları sınıflandırmıştır.

1.3. Mecmuaların Önemi veya Mecmuaların Edebiyat Tarihi ve Edebiyat Bilgilerine Katkıları

Mecmuaların günümüz araştırmacılara katkıları çok büyüktür. Araştırmacılar, bu mecmua çalışmaları sayesinde; şairlerin divanlarında bulunmayan şiirlerine, bir şiirin diğer mecmualarda ve divanlarda bulunan eksik veya fazla beyit, bent sayılarına, yine bu şiirlerde kullanılan farklı aruz

⁶ Babaarslan, a.g.e., s. 16

⁷ Babaarslan, a.g.e., s. 16

⁸ Babaarslan, a.g.e., s. 16-17

kalıplarına, kelime oyunlarına, dil özelliklerine bu mecmua çalışmaları sayesinde ulaşabilmektedirler.

Mecmualarda, mecmuanın yazıldığı zaman ve yer, mecmuayı yazan şair ya da müstensih çoğunlukla belli değildir. Buna karşın mecmuada yer alan bilgilerden (ayet, hadis, şehrengiz, mektup v.b) ve şiirlerden yola çıkılarak yazıldığı zaman hakkında, yaşanan yer hakkında, yazıldığı dilin gelişimi hakkında, o zamanki dünya görüşü, sanat algısı hakkında araştırmacılar bilgi sahibi olabilmektedirler.

Günümüzde bir şairin ve onun şiirlerinin ne kadar çok takdir edildiğini, okunduğunu onun kitaplarının satışından, şiirlerine yapılan yorumlardan, internet sitelerinde bu şiirlerin paylaşılma ve beğeni mesajlarından anlaşılabilir. Geçmişte ise iletişim kültürünün bu denli gelişmiş ve yaygın olmadığı zamanlarda mecmualar o dönemki beğeni kültürü hakkında okuyucularına bilgi vermektedirler. Çalışması yapılan mecmuada en fazla şiir sahibi şair Yûnus Emre'dir. Bu bilgi bize o dönemin şiir dünyasında Yûnus Emre'nin beğenilen bir şair olduğunu göstermektedir.

Mecmua çalışmaları arttıkça edebiyat dünyasına katkılarının ne kadar büyük ve önemli olduğu daha çok anlaşılacaktır.

1.4. 43 ZE 648 Numaralı Şiir Mecmuasının İncelenmesi

1.4.1. Mecmuanın Fiziksel Tasnifi

Türkiye Yazma Eserler Kurumunun internet sayfasında⁹, katalog taraması sonucu tespit edilen Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesi 43 ZE 648 numarada kayıtlı bulunan mecmua ile ilgili verilen genel bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

---

⁹ yazmalar.gov.tr/katalog-tarama

Tablo 1: Mecmuayla İlgili Verilen Genel Bilgiler

Demirbaş No	43 ZE 648
Yaprak	51
Eser Adı	Mecmû'a-i Eşâr
Yazı Türü	Arapça
Kâğıt Türü	(bilinmiyor)
Telif Tarihi	(bilinmiyor)
Konu	Türk Dili ve Edebiyatı
Ölçü, Satır	(bilinmiyor)
Müstensih	(bilinmiyor)
Bulunduğu Yer	Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesi
Koleksiyon	Zeytinoğlu Koleksiyonu

Kütahya Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesi “43 Ze 648” demirbaş numarada kayıtlı bulunan mecmua, bir şiir mecmuasıdır. Mecmû'a-i Eşâr adlı eser Türkiye Yazma Eserler Kurumu katalog taramasında görüntülemeye kapalıdır. Esere ulaşım direk kütüphaneye iletişim kurularak, kütüphaneye gerekli belgelerin iletimiyle sağlanmıştır.

Mecmuanın fiziki yapısı olarak dış kısmı kahverengi meşin bir cilt ile kaplanmıştır. İlk sayfası mecmuayı yazan kişinin yazdığı notlardan oluşmaktadır. Sayfa kenarlarının yırtılmış olması ve yazının yer yer silinmiş olmasından dolayı bu sayfa okunamamıştır. Mecmuda yer alan sayfalara sıralandırmak için bir sayfa numarası verilmemiştir. Mecmuanın iç kısmında sayfalarda herhangi bir süsleme yoktur.

Mecmuanın ilk ve son beyitleri:

“Âşķ-ı yârile olan şeydâ göñül

Eylemezsin kimseden pervâ göñül

Nideyin uşlanmadıñ aşla göñül

Â göñül şeydâ göñül rüsvâ göñül” (ilk dörtlük murabba / **Buĥârî**)

“Cemâlüñ şem'ine ‘aşķıda yandı

Beni pervâne kıldı nâr-ı şavķı” (son beyit / mahlas yok)

Mecmuanın varak sayısı 51'dir. Her bir varakta şiirler sırasız ve sayfa numarasız olarak yazılmıştır. Bir varakta sadece bir şiir vardır, derkenar şiirler yoktur. Buna karşın bir varakta bitmeyen diğer varakta devam eden şiirlerin yeni varaktaki ilk sözcüğü, biten varakın altına yazılarak gösterilmiştir. Mecmua içindeki şiirlerin başlangıç kısmı kırmızı mürekkeple diğer kısımlar siyah mürekkeple yazılmıştır. Şiirlerin giriş bölümleri “velehü eyzan”, “Fermâyed

dermağâmı Hüseyinî”, “Fermâyed” vb. ifadelerle başlamaktadır. Bazı şiiirlerde başlık, makam adı bulunmakta ve şairin ismi bu kısımda verilmektedir. Bazı şiiirlerde ise başlık, isim, makam adı bulunmamaktadır.

Mecmuanın istinsah tarihine ve müstensihine ait bir bilgi yoktur. İçindeki şairlerin isimlerinden (Yûnus Emre, Gülşeni, Eşrefoğlu, Celîlî vb.) ve dil özelliklerinden mecmuanın 14. yy. sonu ile 16. yy başlarında yazıldığı söylenebilir.

1.4.2. Mecmuanın İçerik Olarak İncelenmesi

1.4.2.1. Mecmuada Bulunan Şairler

Mecmuada 77 şiiir bulunmaktadır. Bulunan bu şiiirlerde 23 farklı mahlas tespit edilmiştir.

77 şiiir içinde en fazla mecmuada adı geçen şiiir sahibi, 24 şiiiriyle *Yûnus Emre*'dir. Yûnus Emre 13 yy. sonları ve 14 yy. ilk başlarında Orta Anadolu'da yaşamış ünlü mutasavvıf bir şairdir. Tapduk Emre'nin dergahında ona mürid olduğu ve ilk şiiirlerini bu zamanda yazmaya başladığı bilinmektedir. Şiiirlerinde Türkçe'yi çok yalın ve akıcı bir şekilde kullanan Yûnus Emre'nin yazdıklarının çok azı günümüze kadar ulaşabilmiştir. Şiiirlerinin mecmualarda/eserlerde farklı ya da birbirine benzer şekilde bulunduğu, birçok şairin şiiirinin, söyleyiş tarzı bakımından kendisine atfedildiği, yaşadığı zamanda Mevlânâ Celâleddin Rûmî ile görüştüğü;

“yine Yûnus Emre'nin olgunluk dönemi eseri sayılan Risâletü'n-Nushiyye'nin son kısmındaki: “söze târih yedi yüz yediyedi yûnus cânı bu yolda fidâyidibeytinden hareketle H 707 (M 1307-8) tarihlerinde Yûnus Emre'nin hayatta olduğu anlaşılıyor”.¹⁰

bilinmektedir. Hakkında birçok kitap/dergi/tez yazılan, araştırma yapılan Yûnus Emre adına, UNESCO tarafından vefatının 700. yılı olması hasebiyle 2021 yılını **2021 Yûnus Emre ve Türkçe Yılı** olarak kabul etmiştir. Şair hem kendi zamanında çağdaşlarını hemde günümüze kadar birçok şairi, şiiir söyleyiş üslubuyla, mutasavvıf kişiliği ile etkilemiştir ve etkilemeye devam etmektedir.

Çalışması yapılan mecmua içindeki aşağıdaki 3 şiiir Yûnus Emre'ye ait divânda ve onunla ilgili incelenen akademik çalışmalarda¹¹ bulunamamıştır.

¹⁰ Vasfi Babacan, *Yûnus Emre'nin Risâletü'n-Nushiyye'si ve Dîvân'ı (Giriş - İnceleme -Metin- Dizi)*, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013, s. 19-20

¹¹ Vasfi Babacan'ın 2013 yılında Yûnus Emre'nin Risâletü'n-Nushiyye'si ve Dîvân'ı (Giriş - İnceleme -Metin- Dizi), Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Tatçı'nın 1990 yılındaki Yûnus Emre Dîvânı (İnceleme-Metin) Doktora Tezi, M.Fatih Köksal'nın Yûnus Emre Kitabı, “Şiiir Mecmuaları ve Cönklerde Yûnus, 2017 yılındaki çalışması, Şengül Sağman'ın 2001 yılındaki Müstakimzâde'nin "Mecmûa-i İlahiyât" Adlı Güfte Mecmuası, Basılmamış Y.Lisans Tezi, Giyasi Babaarslan'ın 2018 yılındaki Koç Üniversitesi El Yazmaları Koleksiyonunda Bulunan İlahi Mecmuasının (Mecmû'a-i İlahiyat) Transkripsiyonlu Metni ve Mestap'a Göre Tasnifi, Yüksek Lisans Tezi, Abdülbaki Gölpinarlı'nın 2006 yılında basımı yapılmış, Yunus Emre Hayatı ve Bütün Şiiirleri, Türkiye İş Bankası, Kültür Yayınlarından yayınlanan kitabı incelenmiştir.

1. “Kurân gönderdi Hüdâ hükümün dutuñ didi bize
Anıñ hükümün tutundurur ü[m]met olan Muhammede” (59. Şiir, s. 38/ a)
2. “Allah e[y]dür hey kullarum gelüñ berü ma’büd menem
Kamû ‘âlem benüm kulum kamûlara Sultân menem” (72. şiir, s. 4/ b)
3. “Geldi yine ‘aşk bülbülü ey ‘âşikân-ı Muştafa
Söyler tûfîler sözile rahmet saçarlar nûrile
Toldı ferişte hûrile hûri canânı Muştafa” (73. şiir, s. 4/ a)

Mecmuda en fazla adı geçen bir diğere şiir sahibi 13 şiir ile **Cemâlî**’dir. Bu mecmuadaki Cemâlî ile ilgili yapılan araştırmada:

Klasik Türk Edebiyatında Cemâlî mahlasını kullanan birden fazla şair bulunmaktadır. Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü’ne göre ise bu mahlas 19 farklı sanatçı tarafından kullanılmıştır.

Mecmuada tespit edilen Cemâlî mahlaslı şiirler araştırıldığında bu şiirlerin sahibi olarak mecmuanın yazıldığı dönem göz önüne alındığında iki farklı şair bulunmaktadır. Bunlardan biri Mutasavvıf bir şair olan fakat divan tertip etmeyen, dinî içerikli yazılar yazan Cemâleddin İshak el-Karamanî’dir. “Doğum tarihi belli olmayan Cemâleddin İshak Efendi, Osmanlıların ilk dönemlerinde yetişen âlimlerden Cemâleddin-i Aksarâyî’ye (ö. 791 / 1389) nisbetle “Cemâlîzâdelere” diye bilinen aileye mensuptur.”¹² Çalışması yapılan mecmuada **Cemâlî Halvetî** mahlaslı ile adı geçen kişi de **Cemâleddin İshak el-Karamanî**’dir. Kaynaklarda geçen bir diğere adı da Cemâlî Halife’dir. Bir diğere Cemâlî mahlasını kullanan “şair de Har-nâme adlı mesnevisiyle tanınan Şeyhî’nin yeğeni, Bâyezîd Cemâlî Efendi’dir. Sultan Bâyezîd devrinin (1481-1512) sonlarında öldüğü düşünölen bu Cemâlî’nin divanı İ. Çetin Derdiyok tarafından neşredilmiştir.”¹³

Çalışması yapılan mecmuada **Cemâleddin İshak el-Karamanî**’ye ait tespit edilen 7 şiir bulunmaktadır. Bu şiirler aşağıda gösterilmiştir.

1. “Müselmânlardañuz bi’llâh benüm göñlüm alan kanı
Ki fûrkâtden ciger hûndur açar her dem gözüm kanı” (5. şiir, s. 4/ b)
2. “Luţf eylemezse Raħmân hâlum n’ola vâ-veylâ
Ger kaħr -ide o Deyyân hâlum n’ola vâ-veylâ” (10. şiir, s. 8/a)

¹² Donuk, a.g.e., s. 79

¹³ Suat Donuk, **İstanbul Cemâleddin İshak ElKaramanî’nin Bilinmeyen Şiirleri**, Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi (16), 2016, s. 81-82

3. “Bu göñlüm bir ‘acep sevdâya düşdi¹⁴
Ki ‘aşkı aldı anı deryâ[ya] düşdi” (11. şiir, s. 9/ a)
4. “Gideyim niye Hâbîb’üm ben bu kâra başıla
Hemdem olup gözlerümden yol yol akan yaşıla” (18. şiir, s. 13/ b)
5. “Göñlümi şâm ü seher derdüñle hayrân eyle dost
Cânımı şayf ü şitâ aşkuñla sekrân eyle dost” (19. şiir, s. 14/ b)
6. “Yâ rab[bi]zatiñ haqqıçün göster bize dîdâruñı
Cümle şîfâtın haqqıçün göster bize dîdâruñı” (20. şiir, s.15/ a)
7. “N’eyleyem şol göñlü kim derdiñle hayrân olmaya
Ya n’idem şol cânı kim sen cânâ kurbân olmaya” (21. şiir, s. 15/ b)

“Cemâlî”mahlasını kullandığı, kaynaklarda bulunmayan¹⁵, çalışması yapılan mecmuada bulunan şiirleri ise aşağıda gösterilmiştir:

- 1.“Ger bilseydi âdem ol günde n’olâ sini
Çok göreydi nefsine bir eski pelâsını” (7. şiir, s. 6/ b)
- 2.“Yândı elem-i firkatile dil meded eyle
Hâlim gam-ı hicrânile müşgîl meded eyle” (22. şiir, s. 16/ b)
- 3.“Ömrümüz zayî’ yitürdük bilmedik kâdrini âh
Cehlile biz sermâyeyi elden çıkardık âh ü vah”(25. şiir, s. 18/ a)
- 4.“Gâfil olma kim geçer sermâye kalmaz yarısı
İsteyüp cânlar virüp görünmez ağü qarası” (24. şiir, s. 17/ b)

“*Cemâlî Halvetî*” mahlaslı incelenen kaynaklarda bulunamayan, çalışması yapılan mecmuada bulunan şiirleri aşağıda gösterilmiştir:

- 1.“Pertev-î cânân kime irdiyse hayrân eyledi
Katre iken bî- nihâyet bañr-i ‘ummân eyledi” (23. Şiir, s. 17/ a)

¹⁴ Çalışması yapılan mecmua ile “düşdi “redif ve aruz kalıbı aynı fakat a.g.e’de beyitler farklıdır.

¹⁵ İ.Çetin Derdiyok’un 1988 yılındaki Cemâlî Dîvânı (İnceleme-Metin), Yüksek Lisans Tezi, Nihal Nomer Karaman’ın 1988 yılındaki Cemâlî ve Dîvânı’nın Tenkidli Metni, Doktora Tezi, Suat Donuk’un 2016 yılındaki İstanbul Cemâleddin İshak El-Karamanî’nin Bilinmeyen Şiirleri, Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi incelenmiştir.

2.“Yağundur Halveti meydân-ı ‘aşka¹⁶
Ki cânında[n] geçen merdâne düşdi” (49. şiir, s. 31/ a)

3.“Halvetî Hâkka uyan sultân olur¹⁷
Hâkka ‘imânlu gönül giryân olur
Anuñ işi ‘âkibet peşmân olur
Gel benüm gafleti çok gözüm uyan” (39. şiir, s. 26/ a)

Mecmuada adı geçen diğer şiir sahibi 5 şiiriyle *Celîlî*’dir. Celîlî hakkında yapılan ilk çalışma 1983 yılında Prof.Dr. Hüseyin Ayan tarafından yapılmıştır. Daha sonra Arzu Atik tarafından 2003 yılında Celîlî Divânı’nın 3b-46a varakları arasındaki 217 şiiri, Yüksek Lisans Tezi olarak çalışılmıştır. En son Celîlî Divânı Dr.Şevkiye Kazan Nas tarafından (İnceleme Metin) başlığı altında Yüksek Lisans Tezi olarak kitap haline getirilip 2011 yılında basılmıştır.

“Celîlî’nin doğum tarihi tam olarak belli değildir. Ancak Hüsrev ü Şirin mesnevisinin hâtîme bölümünde, şairin bu eserini 25 yaşında yazdığını söylemesinden onun doğum tarihinin h.893 / M 1487-88 olduğu düşünülmektedir. Asıl adı Abdülcelîl’dir. Celîlî’nin ölüm tarihi hakkında kesin bir bilgi yoktur. Şairin eserlerinden ve tezkirelerinden anladığımıza göre II. Bayezîd zamanında (M 1481-1512) Bursa’da doğan şair I.Selîm ve I.Süleyman zamanında şöhret bulmuş ve II. Selîm zamanında (1566-1577) Bursa’da vefat etmiştir.”¹⁸

Mecmuada yer alan bu 5 şiir bu kitap(Şevkiye Nas Kazan, Celîlî Dîvânı, İnceleme- Metin, Fakülte Kitabevi, 2011) içinde bulunamamıştır. Celîlî’ye ait incelenen kaynaklarda bulunamayan bu 5 şiir aşağıda gösterilmiştir:

1.”Ahd eyledi yârüm vişâl ağyârı yâri neylerem
Tek gözlerüm görsün cemâli bu cümle varı neylerem” (6. şiir, s. 5/ b)

2.“Seyeh- rûlîkdurur nefsim inķârı
Hiç anmaz varıçak dârü’l ķadirî
‘Înâyet kılmazsa Âllâh bârî
İşümdür nâle ü feryâd ü zârı” (26. şiir, s. 18/ b)

¹⁶ Bu şiir “Bu gönülüm bir ‘acep sevdâya düşdi
Ki ‘aşkı aldı anı deryâ düşdi” (11 gazel s. 9/a) şiiriyle aynıdır, farklı olan beyitleri;
3.beyit “Ne içmiş vahdetiñ humhânesinden / Kesildi ğayrıdan şahbâya düşdi”,
8. beyit “Ki sevdi anma gel bazâr-ı ‘aşkı / Ço ‘aşık nâ-mûrad sermâye düşdi”
9. beyit “Yağundur Halveti meydân-ı ‘aşka / Ki cânında(n) geçen merdâne düşdi”

¹⁷ Bu murabbanın mahlası “Halvetî” kanaatimizce bu şiirin Cemâli Halvetî’ye ait olma ihtimali yüksektir. III. Murad’ın Halvetî şeyhi Şâban Efendi’nin halifesi olan Şeyh Şücâ’a intisap ettiği, rüyalarını muntazaman ona gönderip yorumlattığı bilinmektedir. Şeyh Şâban Efendi ile de teması olmuştur. “<https://islamansiklopedisi.org.tr/murad-i>” (21.04.2021) III. Murad’a ait şiir yandadır: “ Uyan ey gözlerim gafletten uyan
Uyan ukusu çok gözlerim uyan
Azrail’in kastı canadır inan
Uyan ey gözlerim gafletten uyan
Uyan uykusu çok gözlerim uyan”

<https://www.malumatfurus.org/uyan-ey-gozlerim-gafletten-uyan-ucuncu-murat/>,(21/04/2021)

¹⁸ Şevkiye Nas Kazan, *Celîlî Dîvânı (İnceleme- Metin)*, Fakülte Kitabevi, 2011, s. 1-9

3.“Teveccüh idüp ol Hâk’â feryâd idüp men hû direm
Nefsuñ elinden dâd idüp feryâd idüp men hû direm” (27. şiir, s. 19/ a)

4.“Bu bir dertdür kim onulmaz buna dermân-ı ‘aşk dirler
Bunda can u baş eğlenmez buna meydân-ı ‘aşk dirler” (62. şiir, s. 40/ a)

5.“Taşdı yine yüregim ehl-i ‘irfân diledi
Derdiñ eyler kesb-gârı şanma dermân diledi” (63. şiir, s. 41/ b)

Mecmua içinde yer alan diğer bir şiir sahibi 4 şiiriyle *Eşrefoğlu Rûmî*’dir. Çalışması yapılan mecmuada bu 4 şiiri bulunmaktadır.

Eşrefoğlu Rûmî’nin doğum tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte;

“Nevzat Canan; Orhan Köprülü’nün özel kütüphanesinde yer alan bir Menâkıb-ı Eşrefzâde’de doğum tarihinin M 1377 (H 779) olarak kaydedildiğinin görüldüğünü, 116 yıl yaşadığını iddia eden bazı kaynaklara istinaden doğum yılı olarak bu tarihin gerçeğe daha uygun olduğunu belirtmektedir.

Menâkıb-ı Eşrefzâde’ye göre H 874’de (M 1469-70) muhtemelen 100 yaşlarında İznik’te vefat eder ve daha sonraları camiye çevrilen dergâhın hazîresine defnedilir. Türbesinde yazılı olduğu söylenen “Eşrefzâde azm-i cinân eyledi” mısrasının işaret ettiği bu tarih diğerlerinden daha doğru kabul edilmiştir.”¹⁹

Eşrefoğlu Rumi’nin divanı 1994 yılında Mustafa Güneş tarafından doktora tezi olarak çalışılmıştır. Bu eser içinde kaynaklarda bulunan Eşrefoğlu Divânı ile ilgili düzensizlik şöyle açıklanmıştır;

“Yapılan araştırmalar sonunda müellifin kendisi veya çağdaşları tarafından kaleme alınmış bir Eşrefoğlu Divânı nüshası bulunamamıştır. Bulunan yazma ve basma nüshalarının bir listesini aşağıda verilmiştir. Bunun dışında, yurt içinde ve yurt dışında başka nüshalarında bulunabileceği pek tabiidir. Bulunan yazma nüshaları dikkate alarak, eksikliği az olan bir Eşrefoğlu Divân’ını ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Eşrefoğlu Divânı’nın yeni harflerle yapılan baskıları şunlardır:

1. Eşrefoğlu Divânı, İstanbul, 1944. Bu eser Asaf Halet Çelebi tarafından hazırlanmıştır.
2. Eşrefoğlu Divânı, Tercüman 1001 temel eser, İstanbul, 1972.
3. Eşrefoğlu Divânı, Çağaloğlu yayınevi, İstanbul, 1967.”²⁰

Mecmuada yer alan bu 4 şiiri incelenen kaynaklarda²¹ bulunmuştur.

¹⁹ Ahmet Yerdelen, *Eşrefoğlu Rûmî’nin Bestelenmiş Eserleri*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2019, s. 4-14

²⁰ Mustafa Güneş, *Eşrefoğlu Rumi ve Divanı (İnceleme-Metin)*, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994, s. 56-57

²¹ Mustafa Güneş’in 1994 yılındaki Eşrefoğlu Rûmî ve Divânı (İnceleme-Metin), Doktora Tezi, Suna Demir’in 2010 yılındaki Dede Ömer Rûşenî Divânı’nın (1b-60a) Transkripsiyonlu Metni, Yüksek Lisans Tezi, Orhan Kemal Tavukçu’nun 2020 yılındaki Dede Ömer Rûşenî Divânı (Tenkidli Metin), T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Kültür Eserleri Dizisi, Ahmet Yerdelen’in 2019 yılındaki Eşrefoğlu Rûmî’nin Bestelenmiş Eserleri, Yüksek Lisans Tezi incelenmiştir.

Mecmua içinde yer alan 4 şiir sahibi diğer şair (**İbrahim**)**Gülşenî**'dir. Çalışması yapılan mecmuada yer alan 4 şiirden 3'ü, çalışılan Gülşenî Divânı içinde tespit edilmiştir. 1 şiir ise çalışılan divanında tespit edilememiştir.

“Şeyh İbrahim Gülşenî'nin doğum yeri Diyarbakır'dır. Doğum tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte Menâkıb-ı İbrahim-i Gülşen-i sonunda H 940 (M 1553'te) 114 yaşında öldüğü kayıt edilmiştir. Buna göre Gülşenî'nin tevellüdünün H 826 (M1423) olması gerekir. Onun hayatından bahsedenenlerin bir kısmı Menâkıb-nâme'nin verdiği bilgileri aynen alıp nakletmişler, bir kısmında ise tarih ve mantık süzgecinden geçirerek bir tenkide tabii tutmuşlardır.”²²

Gülşenî Divânı 1996 yılında Mehmet Akay tarafından doktora tezi olarak çalışılmıştır. Bu çalışmada da yine düzenli bir divan olmamasından bahsedilmektedir.

“İbrahim Gülşenî'nin Türkçe Divân nüshalarının hiçbiri mürettep değildir. Karşılaştırmalı metni hazırladıktan sonra manzûmeleri kafiye ve rediflerine göre sıraya koyup mürettep bir divân düzenine getirilmeye çalışılmıştır.”²³

Oluşturulan Gülşenî Divânı'nda ve incelenen kaynaklarda²⁴ tespit edilemeyen şiiri aşağıdadır:

1. “Dükenmez derdine ‘aşkıñ nidem düşdüm devâsı yok”²⁵

Hikâyet koymazam andan şikâyetdür revâsı yok” (16. şiir, s. 11/ b)

Mecmuada yer alan şairlerden biri olan **Dede Ömer Rûşenî**'ye ait mecmuda, 2 şiir bulunmaktadır.

Rûşenî'nin hayatı hakkında;

“Daha çok şiirlerinde kullandığı Rûşenî mahlâsıyla tanınmaktadır. Asıl adı Ömer, lakabı Dede, künyesi Ali ibnû binti Umur Bey'dir. Latifi Tezkiresi ve Sehî'nin Heşt Bihişt'ine göre Rûşenî, özetle, Aydın Yeniceköy'de doğdu. Bu yüzden Rûşenî mahlâsını aldı. Nitekim Rûşenî, günümüzde İzmir ile Aydın vilâyetlerinin yer aldığı il merkezlerinden Güzelhisar'a bağlı Tire'den olduğunu belirtmektedir. (Ney-nâme beyit nr. 982, Miskin-nâme beyit nr. 145.) Rûşenî'yi yakından tanıdığı anlatılan Sehî Bey de onun Yenice köyünde doğduğunu söylemektedir.

Akkoyunlular'ın en büyük hükümdarlarından, âlim ve sanatkârların koruyucusu olan Sultan Yakub (1478-1490) zamanlarında da saygı ve itibar gördü. (...) Dede Ömer Rûşenî Farsça bir şiiriyle övdüğü bu hükümdar zamanında Tebriz'de 892'de (1487) vefat etti ve tekkesinin haziresindeki türbeye defnedildi.”²⁶

²² Mehmet Akay, **İbrahim Gülşenî'nin Divânı (Metin-Dil Hususiyetleri-Sözlük)**, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996, s. 14-15

²³ Akay, a.g.e., s. 44

²⁴ Mehmet Akay'ın 1996 yılındaki “İbrahim Gülşenî Divânı Metin-Dil Hususiyetleri-Sözlük”, Basılmamış Doktora Tezi, Şengül Sağman'ın 2001 yılındaki Müstakimzâde'nin "Mecmûa-i İlâhiyyât" Adlı Güfte Mecmuası, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Giyâsi Babaarslan'ın 2018 yılındaki Koç Üniversitesi El Yazmaları Koleksiyonunda Bulunan İlâhi Mecmuasının (Mecmû'a-i İlâhiyyât) Transkripsiyonlu Metni ve Mestap'a Göre Tasnifi, Yüksek Lisans Tezi incelenmiştir.

²⁵ Akay, a.g.e., Bu şiir yapılan incelemede bulanamamıştır.

²⁶ Suna Demir, **Dede Ömer Rûşenî Divânı'nın (1b-60a) Transkripsiyonlu Metni**, Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010, s. 1-2

Bu bilgilerine ulaşılmıştır.

Rûşenî'nin mecmuada yer alan şiirleri incelenen kaynaklarda²⁷ bulunmuştur.

Mecmuada yer alan diğer bir şair ise 2 şiiriyle *Tâlibî*'dir. Tâlibî şiirlerinin çalışması yapılırken onun şiirlerinden birisinin Yûnus Emre'nin şiiri olarak adlandırılmış olduğunu tespit edilmiştir.

“Hüm-hâne-i vahdetden içdüm yine peymâne²⁸

Cân virmek- ile irdüm ben meclis-i cânâna” (4. şiir, s. 4/ a)

“Var derd -ile yan yürü dermâna irişince²⁹

‘Aşk- ile küllük- ile sultâna irişince” (71. şiir, s. 47/ a)

Talibî hakkında;

“Tâlib-i Ümmî de, 2 kaynakta 1.Hediye-tü'l-İhvân yazan Muhammed Nazmî Efendi (1623-1701), Manisa'da türbesi bulunan Yiğitbaşı Ahmed Şemseddin-i Marmaravî (1435-1505)'den bahsederken şairimizden de bahseder ve onu bu silsile içinde sayar.2.Sâdık Vicdanî de eserinde, Halvetiyye'nin Mısıriyye kolu silsilesini sayarken yalnızca Ahmed Şemseddin Marmaravî'den sonra ve Elmalılı Şeyh Abdülvehhab Efendi (Vâhib-i Ümmî Ö.1595)'den önce Talib-i Ümmî'nin adını verir.) yer almasına rağmen, eserleri günümüze ulaşmadığı, diğer kaynaklarda bahsedilmediği ve hakkında yeterli bilgi bulunmadığı için yok sayılan tekke şairlerinden biridir. (Nâil Tuman, Tuhfe-i Nailî, C.H, s. 579.) Hemen bütün kaynakların taranıp bilgilerin özetlenerek aktarıldığı bu esere göre Türk Edebiyatı'nda 13 tane Tâlib, 4 tane de Tâlibî mahlaslı şair bulunmaktadır.

Abdüdülbaki Gölpınarlı, Yunus Emre ve Tasavvuf adlı eserinde Yunus Emre tesiri ve geleneğini anlatırken Vâhib Ümmî ve Tâlib-i Ümmî'yi, Vâhib Emre ve Tâlibî Emre diyerek "Tâlibî Emre"ye ayrı bir başlık altında yer verir. Gölpınarlı'ya göre Tâlibî Emre (Tâlib-i Ümmî) Yiğitbaş Şeyh Ahmed Şemseddin'in halifesi ve Elmalılı Şeyh Abdülvehhâb'ın (Vehhâb Emre) da şeyhidir. Bunun dışında fazlaca bir bilgi vermeyen araştırmacı, kendisinde ve Raif Yelkenci'deki 2 Mecmuada Tâlibî adına kayıtlı 3 şiiri yayınlamakla yetinmiştir:

1. “Ben mest ü hayran gelmişem cân u cihândan geçmişem
Hayrân u giryân olmuşam nâm u nişandan geçmişem”
1. “Şöyle kalam mı derd-ile derde derman bulmayam mı
Geçdi ömrüm zâriyla bir gün ola gülmeyem mi”
3. “Yandım kül oldum ışk meydanında
Kokar gül oldum ışk meydanında”³⁰

²⁷ Mustafa Uzun'nun 1982 yılında Dede Ömer Rûşenî Hayatı, Eserleri ve Miskinlik-nâme Mesnevîsi(Edisyon Kritik), Doktora Tezi, Suna Demir'in 2010 yılındaki Dede Ömer Rûşenî Divânı'nın (1b-60a) Transkripsiyonlu Metni, Yüksek Lisans Tezi, Orhan Kemal Tavukçu'nun Dede Ömer Rûşenî Divânı (Tenkidli Metin) T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Kültür Eserleri Dizisi:625 eserleri incelenmiştir.

²⁸ Bu şiir, Giyasi Babaarslan, **Koç Üniversitesi El Yazmaları Koleksiyonunda Bulunan İlahi Mecmuasının (Mecmû'a-i İlahiyat) Transkripsiyonlu Metni ve Mestap'a Göre Tasnifi**, Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evren Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018, s. 1197, Tâlibî Rahmetullah'' şeklinde Talibî'ye ait olarak verilmiştir.

²⁹ Bu şiir Şengül Sağman, **Müstakimzâde'nin "Mecmûa-i İlâhiyyât" Adlı Güfte Mecmuası**, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001, s. 645 ve Mustafa Tatçı, **Yûnus Emre Divânı (İnceleme-Metin)**, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990, s. 799 her iki tezde de Yûnus Emre'ye ait olarak verilmiştir.

³⁰ Tâlibî adına kayıtlı gösterilen 2. şiir, çalıştığımız mecmuada Yûnus Emre'ye ait olarak gösterilmektedir. “Şöyle kalam mı derd-ile derde dermân bulmayam mı
Geçdi ömrüm gözyaş -ile bir gün ola silmeyem mi” (8 şiir s. 7 / a)

Bu bilgilere ulaşılmıştır.

Gölpınarlı bu şiirlerle ilgili olarak birinci şiirin başında; "*Tâlibî Emre Fermâyed kaydı olduğunu, ikinci şiirin başlığında ise "min kelâm-ı binli Şeyh Vefa" yazısı olduğunu, ayrıca hususî bir Yûnus Divânı nüshasında Yûnus'a atfedildiğini ancak mahlas meydanda iken başka birine atfetmenin doğru olmadığını söyler.*"³¹

Mecmua içinde yer alan şairlerden biride "Şems" mahlası kullanan **Akşemseddin Hazretleri**'dir. 2 şiiri mecmuada yer almaktadır. "*14.yüzyılın ve Fatih devrinin önde gelen ilim ve irfan sahiplerinden Akşemseddin kaynaklara göre 1390 (H 792) yılında Şam'da dünyaya gelmiştir. Asıl adı Mehmet veya Mehmet Şemseddin'dir.*"³² İstanbul' un fethinden sonra Göynük'e dönen Ak Şemseddin burada 1459 yılında vefat etmiştir.

Akşemseddin'e ait olan şiirler Milli kütüphane müdürü Dr. Müjgan Cunbur tarafından yine aynı kütüphane içinde bulunan Fahri Bilge kitapları arasından araştırmaları için akademik camiaya sunulmuştur. Bu çalışma 1987 yılında Kemal Eraslan tarafından "Akşemseddin'in Dinî-Tasavvufi Şiirleri" isimli eseriyle yayınlanmış ve Akşemseddin'e ait 38 şiir bu çalışmada gösterilmiştir. Şair (Akşemseddin) şiirlerinde "Şems", "Şemsi", "Şemseddin" gibi farklı mahlasları kullanmıştır.

Mecmua içinde bulunan 2 şiirde bu çalışma³³ içinde bulunmaktadır. Çalışması yapılan mecmua içinde kullandığı mahlasları ise "**Şems**" ve "**Şemşi**" dir.

Mecmuada yer alan bir diğer şair de "Harîmî" mahlasını kullanan **Şehzâde Korkut**' tur.

Şehzâde Korkut'un hayatı hakkında

"Şehzade Korkut; 1470'de, babası II. Bâyezîd'in vali bulunduğu Amasya' da doğmuştur. II. Bâyezîd' in 8 şehzâdesinden birisidir. Kardeşi Selim tarafından boğulturularak öldürülmüştür ve naaşı Bursa'da Orhan Gazi Türbesi çevresinde defolunmuştur (1513).

Şehzade Korkut, zayıf, hassas, sanatkâr ruhlu bir kişiydi. Arapça telifleri ve bazı kitaplara şerh ve haşiyeleri vardır. Özellikle mûsukîde çok usta idi. Her çeşit sazı çalardı. Aynı zamanda şâir olan Korkut "Harîmî" mahlasıyla şiirler yazmıştır. Harem-i Şerîf ziyaretine niyet ettiği için bu mahlası alan şehzade, şiirlerini küçük bir divanda toplamıştır. Divançe'nin Ankara Millî Kütüphanede de bir mikrofilmi mevcuttur. Şehzade Korkut'un eserinde 52 gazel, 2 beyitlik Arapça bir şiir ve 2 Türkçe beyit bulunmaktadır."³⁴

Bilgilerine ulaşılmıştır.

³¹ Kenan Erdoğan, **Yûnus Yolunda Bir Başka Şair: Talib-i Ümmî ve Bazı Şiirleri**, Celal Bayar Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, cilt 4, 2006, s.1 (s. 1-4)

³² Kemal Eraslan(1987), **Ak Şemseddin'in Dinî-Tasavvufi Şiirleri**, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı – Belleten, 32 (1984), s. 49, (11-85)

³³ Eraslan, a.g.e.,s. 36, s. 49

³⁴ Filiz Kılıç, **Osmanlı Hanedanından Bir Şair Şehzade Korkut**, Gazi Ü. Fen Ed. Fak. Öğr. Üyesi bilig-2/Yaz'96: 1996, s. 203-206

Mecmuada yer alan Harimî'nin 1 şiiri yapılan incelemede³⁵ bulunmaktadır.

Mecmuada yer alan eser sahibi şairlerden biride *Şems-i Tebrîzî*'dir. Mecmuada 1 şiiri yer almaktadır.

Şems-i Tebrîzî hakkında;

“Dîvanlar şairlerin adlarıyla birlikte söylenirdi. Örneğin; Dîvan-ı Bakî, Dîvan-ı Fuzulî, Dîvan-ı Hafız diye adlandırılır ve her gazelin son beytinde muhakkak şairin adı geçerdi. Bu geleneğe uyularak neden Mevlana'nın şiirlerini toplayan dîvana "Dîvan-ı Mevlana", yahut "Dîvan-ı Celaleddin" denmemiştir de Dîvan-ı Kebîr, Dîvan-ı Şems-i Tebrîzî denmiştir? Elli bine yakın beyti ihtiva eden çok büyük ebadda bir kitap olduğu için Dîvan-ı Kebîr denmekle beraber asıl onun dîvanına Dîvan-ı Şems-i Tebrîzî denmiştir. Mevlana gazellerinin sonlarında, kendi adı yerine hep Şems-i Tebrîzî adını kullanmıştır. Nadir olarak bazı gazellerinde, Selahaddîn-i Zerkubî adını anmış bazan da "Hamuş" lakabını kullanmıştır. Bazıları bu hali anlamazlar da, Dîvan-ı Şems-i Tebrîzî kitabında bulunan şiirleri Şems' in yazdığını zannederler. Hz. Şems'in şiiri yoktur, onun sadece Makalat adlı bir kitabı vardır.

Dîvan-ı Kebîr'in tamamı Abdülkâfi Gölpinarlı tarafından 7 cilt halinde Türkçeye tercüme edilmiş ve Kültür Bakanlığı tarafından yayınlanmıştır. Ayrıca Dîvan-ı Kebîr'den dilimize seçmeler de yapılmıştır.”³⁶

Bilgilerine ulaşılmıştır.

Çalışması yapılan mecmuada yer alan “Şems-i Tebrîzî” mahlaslı şiir, yapılan inceleme sonucunda kaynaklarda³⁷ bulunmuştur.

Mecmua içinde *Âşık Paşa* mahlasıyla yazılan bir şiir bulunmaktadır.

Âşık Paşa hakkında;

“Muhlis Paşa'nın en büyük oğlu olan Âşık Paşa, (670 / 1271-72) yılında Arapgir'de doğdu. Asıl adı Hüseyin Hüsâmeddîn'e göre Alâeddîn Ali (1330: 2/456), diğer kaynaklara göre Ali' dir. Mahlası olan Âşık, zamanla adı gibi kullanılmaya başlandığından Âşık Paşa nâmıyla tanınmıştır. Hüseyin Hüsâmeddîn “Şeyh Paşa” ve “Âşık Baba” olarak da anıldığını belirtilmiştir. Âşık Paşa, 13 yaşında geldiği Kırşehir'de 63 yaşında iken 13 Safer 733 tarihinde (3 Kasım 1332, Salı günü) “nâgehân” ölmüştür.

Şiirleri: Başta Câmî'u'n-Nezâ'ir olmak üzere en eski şiir mecmualarında da, daha yakın zamanlarda düzenlenen mecmualarda hatta cönklerde de Âşık Paşa'nın şiirlerine rastlanmaktadır. Şairin, kısa mesnevileriyle Elif-nâme'deki 29 gazeli hariç olmak üzere bugüne kadar 46 manzumesi tespit edilerek yayımlanmıştır. Bu şiirlerden 4 kaside, 2 murabba', diğerleri gazel nazım şekliyle yazılmıştır. Kasidelerin tamamı “tevhîd” türündedir. Âşık Paşa'nın - ikisi Elif-nâme'ye ait- 18 şiiri Gölpinarlı tarafından önce makale olarak yayımlanmış (1936), daha sonra Elif-nâme'deki şiirleri ile öncekileri de barındıran 27 şiiri Yûnus Emre ve

³⁵ Kılıç, a.g.e., s. 203-206

³⁶ **Dîvan-ı Kebîr'den Seçmeler cilt 1** (http://dosyalar.semazen.net/DivaniKebirdenSecmelercilt_1.pdf, (26.04.2021)

³⁷ Ayşen Berber'in 2017 yılında 06 Ml YzA 2327 Nolu Mecmua Çeviri ve İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, Giyasi Babaarslan'ın 2018 yılındaki Koç Üniversitesi El Yazmaları Koleksiyonunda Bulunan İlahi Mecmuasının (Mecmû'a-i İlahiyat) Transkripsiyonlu Metni ve Mestap'a Göre Tasnifi, Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Güneş'in 1994 yılında Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı (inceleme-metin), Doktora Tezi incelenmiştir.

Tasavvuf adlı kitabında (1961: 295-345) neşredilmiştir. Ergun da Türk Şairleri adlı eserinde Elif-nâme'den bazı şiirlere ve tespit ettiği 19 şiire yer vermiştir (1939: 129-144). Tavukçu (1995) ve Köksal (2013) da şairin muhtelif şiir mecmualarındaki ikişer gazelini neşretmişlerdir (Âşık Paşa'nın yayımlanmış müstakil şiirlerinin dökümü için bk. Köksal 2013).³⁸

Bilgilerine ulaşılmıştır.

Çalışması yapılan mecmua içindeki şiiri kaynaklarda bulunamamıştır.(Âşık Paşa şiirleri/ Abdülbâkî Gölpinarlı).³⁹ Bulunamayan şiiri(murabba) aşağıdadır:

1.“Aşık olup ister-iseñ Allâhı
Medîne de Muhammede varimdi
Varanlara rahmet olur vallâhı
Medîne de Muhammede varimdi” (67 şiir, s. 44/ b)

Mecmua içinde yer alan şairlerden biride **Buĥârî**'dir. Çalışması yapılan mecmua içinde bir şiiri bulunmaktadır.

Emir Buĥârî hakkında;

“Emir Ahmed-i Buhârî, tahminen (849 / 1445) yılında Buhara'da doğmuştur. Doğum yerine nisbetle Buhârî, Hz. Peygamber'in soyundan olması sebebiyle de Seyyid, Emir veya Hüseyinî nisbeleriyle anılır. Emir Buhârî'nin hayatıyla ilgili çeşitli kaynaklarda muhtasar bilgi bulunmakla birlikte (5), bunlar daha çok müridi Lâmiî Çelebi'nin Nefehal Tercemesi (6) ile Abdurrezzak b. Abdu'l-Cüaniyyü'l-Eyyûbînin yazmış olduğu Hâzâ Menkabe-i Emir Buhârî (7) adlı muhtasar menâkıbnâme'ye dayanır. Buhârî (922 / 1516) tarihinde vefat etmiştir. Türbesi halen Fatih Camii'nin batısında kendi adıyla anılan camiin yanında, yol üzerindedir.

Emir Buhârî, şiirlerinde Buhârî mahlasını kullanmaktadır. Türkçe Divançe; Bu eserden ilk olarak söz eden Hüseyin Vassaftır. Ancak aşağıda görüleceği üzere Süleymaniye Kütüphanesi (Atıf Ef. No; 1398)'nde kayıtlı olan bu şiirler, bir divançe meydana getirmeyecek kadar azdır. Emir Buhârî'nin Türkçe şiirleri, yukarıda belirtildiği gibi Süleymaniye Kütüphanesi Atıf Ef. No: 1398 numarada bulunan Halvetî-Sünbülîlere ait bir mecmuatü'r-resâil içindedir. Buhârî'ye ait şiirlerin bugüne kadar değerlendirilmemesinin sebebi bu yazmanın Sünbülîlerle ilgili zannedilmesinden olabileceği düşünülmektedir.”⁴⁰

Bilgilerine ulaşılmıştır.

Çalışması yapılan mecmuada yer alan 1 şiiri, Buĥârî şiirleri içinde bulunmaktadır.⁴¹

Mecmuada yer alan bir başka şair, 2 şiiri ile **Nihânî**'dir.

Nihânî hakkında

³⁸ Âşık Paşa, (d. 1271-72/670 - ö. 3 Kasım 1332 / 13 Safer 733) mutasavvıf şair (*Divan/Yazılı Edebiyat/ Başlangıç-15. Yüzyıl/ Anadolu-Osmanlı-Türkiye*) *teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/asik-pasa-asik* (26.04.2021)

³⁹ <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/172724> (18/10/2021)

⁴⁰ Cemal Kurnaz ve Mustafa Tatçı, **İstanbul'da Buharalı Bir Nakşi Şeyhi: Seyyid Emir Buhari ve Türkçe Şiirleri** Bilig-1 / Bahar'96, 1996, s. 250-253

⁴¹ Kurnaz, Tatçı, a.g.e.,s. 259-260

“Kuloğullarından Ar(n)avut asıllı bir şair olan Nihânî'nin halk arasındaki ismi Nacak'tır. Bu yüzden Nacaklı Nihânî olarak bilinmektedir. Türkçeyi konuşurken düzgün bir şekilde konuşmadığı ve ayrıca köle olduğuna vurgu yapması için ona bu isim verilmiştir. Şiirlerinde kullandığı mahlası Nihânî (gizlilik, saklılık, gizli, saklı manasında)'dir. Şairin nerede ve ne zaman doğduğu hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Kaynaklarda 16. yüzyılda yaşamış olduğu ve medresede müderrislik yaptığı belirtilmiştir. Daha sonra müderrislik görevini bıraktığı ve kendini tasavvufa verdiği, gittiği Hac sırasında Mekke'de hastalanıp öldüğü H 925 (M 1519) bildirilmiştir.⁴²

Bilgilerine ulaşılmıştır.

Nihânî'nin Divanı, 1990 yılında yüksek lisans tezi olarak Mesut Dursun tarafından çalışılmıştır. Çalışması yapılan mecmuda yer alan 2 şiiri, bu incelemede bulunmaktadır.

Mecmuada yer alan bir diğer şair, 1 şiiri ile *Muṣlihiddîn*'dir.

Muṣlihiddîn hakkında;

“Osmanlı dönemi İstanbul'da bulunan büyük velilerdendir. Adı Musa olup Merkez Muslihiddîn diye meşhur olmuştur. Denizli ilinin Sarıhanlı köyünde 868 (m.1463) yılında doğmuş, 959 (m.1551) yılında İstanbul'da vefat etmiştir. Musa Efendi, küçük yaşta ilim tahsiline başlamıştır. İlk tahsilini memleketinde yapmıştır. Daha sonra Bursa ve İstanbul'a giderek zamanın tedit edilen ilimlerini tahsil etmiştir. Bu sırada tekkelere gidip sohbetlere katılarak tasavvuf neşvesini de geliştirmiştir.”⁴³

Bilgilerine ulaşılmıştır.

Muṣlihiddîn Merkez Efendi, zamanında tıp ilmiyle de uğraşmıştır.

Muṣlihiddîn, şiirlerinde mahlas olarak “*Merkez*” mahlasını kullanmıştır.⁴⁴ Günümüze kadar gelen 3 şiiri bulunmaktadır. Bu şiirler, çalışması yapılan mecmua içinde yer almamaktadır. Ancak şair bu şiirde de “*Merkez*” değil “*Muṣlihiddîn*” mahlasını kullanmıştır. Adı geçen şiir aşağıda verilmiştir:

“Ey dost seni sevenler sarhoşdur ayık degül
Ayıklar maḥrûm olur bu deme lâyıḳ degül” (64. şiir, s. 42/ a)

Çalışması yapılan mecmuda, yer alan şairlerden Hakîkî'ye ait 1 şiir bulunmaktadır. Bu şiir Giyasi Babaarslan'ın 2018 yılındaki Koç Üniversitesi El Yazmaları Koleksiyonunda Bulunan İlahi Mecmuasının (Mecmû'a-i İlahiyat) Transkripsiyonlu Metni ve Mestap'a Göre Tasnifi, Yüksek Lisans Tezi, s. 1090-1091'de Hakîkî mahlaslı olarak tespit edilmiştir.

⁴² Oktay Dalbudak ve Duygu Hünerli, *Nihânî (Nacak Fazl) Divanında Sevgili Tipi*, Kırklareli Üniversitesi, Türk Dili Edebiyatı Bölümü (Uluslararası Dil ve Edebiyat Çalışmaları Konferansı “Balkanlarda Türkçe” Beder Üniversitesi 14-16 Kasım), Tiran / Arnavutluk, Bildiri Kitabı, 2013, cilt: 1

⁴³ <http://www.evliyalarimiz.com/merkez-muslihiddin-efendi-hazretleri>, (05.05.2021)

⁴⁴ Efsun Sertoğlu, *Merkez Efendi Geleneksel Tıp Derneği*, İstanbul, 2001

Adı geçen şiir aşağıda verilmiştir:

“Ser-tâ-ser ol göñlüm evin vîrân bu ‘aşkıñ eyledi
Eyvâh nidem ben neylerem dîvâne ‘aşkıñ eyledi” (42. şiir, s. 28/ a)

Muhlusî’e ait 1 şiir, mecmua içinde bulunmaktadır. Muhlisî mahlasını kullanan şairlerden biride Şehzâde Mustafa’dır. Osmanlı hükümdarlarından Kanunî Sultan Süleyman’ın, Mâhidevran’dan oğlu olan Şehzâde Mustafa “*Kendiside orta derecedeki âlimlerden olan Şehzade, ilme ve sanata da oldukça önem veren bir yapıya sahip olmasından dolayı Manisa ve Amasya Sancakbeyliği dönemlerinde etrafında birçok ilim adamı ve sanatçı toplamıştı. Kendisi de Muhlisî ve Ahdî mahlasıyla şiirler yazmıştı.*”⁴⁵ Aşağıdaki şiir Şehzade Mustafa’ya ait olabilir fakat bu hususta herhangi bir bilgi tespit edilememiştir. Adı geçen şiir aşağıda verilmiştir:

“Nice hoş devlet-imiş devleti dervîşleriñ
Ebedî gitmez-imiş ‘izzeti dervîşleriñ” (75. şiir, s. 49/ a)

Çalışması yapılan mecmuada tespit edilen **Hüsâm, Hamdî, Turmuş, Zülâlî, Nurî, Muhlusî**, mahlaslı şairler bulunmaktadır. Bu şairler hakkında kaynaklarda yeterli bilgi tespit edilememiştir.

Hüsâm ’a ait 2 şiir, mecmuada tespit edilmiştir. Bu şiirler aşağıda verilmiştir:

“İlâhî bir derd vir baña ne olduğum bilmeyeyim
Yavu kılayım ben beni arayayım bulmayayım” (61. şiir, s. 39/ b)

“Ne sevdâdur bu başda bu ne sevdâ
Ne ğavğâdur bu dilde bu ne ğavğâ” (74. şiir, s. 48/ b)

Nurî’ye ait 1 şiir, mecmuada tespit edilmiştir. Bu şiir aşağıda verilmiştir:

“Sana göñül viren ‘aşık ne kıalsun yaş-ile câna
Cemâlûñ gözleyen gözler ne kıalsun hûr-ı rızvâna” (29. şiir, s. 20/ b)

Zülâlî’ye ait 1 şiir, bir şiir mecmuada tespit edilmiştir.. Bu şiir aşağıda verilmiştir.

“Benem yâ Rabb ol ‘âşi-i siyeh-rû
Ki ‘isyân ile olmuş nefsi bed hû” (30. şiir, s. 21/ a)

Turmuş’a ait 2 şiir, mecmuada tespit edilmiştir. Bu iki şiir aşağıda verilmiştir:

⁴⁵ Semra Güler, **Şehzade Mustafa’nın Hayatı(1515-1553) Ve Türbesi**, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011, s. 29

“Cezbe–i Hâk olmayınca neylesün şeyhüm baña
Hâk inâyet kılmayınca neylesün şeyhüm baña” (37. şiir, s. 25/ a)

“Düşeyin ‘aşkıñ yoluna ‘uryân olayım bir zamân
Bu yoluñ cevri odına biryân olayım bir zamân” (40. şiir, s. 27/ a)

Hamdî’ye ait 1 şiir, mecmuada tespit edilmiştir. Adı geçen şiir⁴⁶ aşağıda verilmiştir:

“Şarâb-ı ‘aşkıñ içelden göñül mest-i harâb oldu
Düşüp meyhâne-i ‘aşka kabağum pür şarâb oldu” (28. şiir, s. 20/ a)

Mecmuada yer alıp mahlası olmayan şiirler aşağıda gösterilmiştir:

1 “Aklumu divâne kıldı zülf-i pür-sevâdı dost
Göñlümi mestâne çeşmiñ eyledi yağmâ-yı dost” (14. şiir, s. 10/ b)

2 “İtme uyhudur seni yoldan koyan
Ölmedin yâ ölmedin âhir zamân
Tün ki düşünmedin yılan çıyan[?]
Ey benüm uyhusu çok gözüm uyan
Korqaramki ölesin uyanasın” (39. şiir, s. 26/ a)

3 “Vaşluña irmezse cânım âh u vâh
Olıser derd-i zebânım âh u vâh” (51. şiir, s. 32/ b)

4 “Beşâret olsun ey bülbül ki gülzâr
Açıldı vü zuhûra geldi âşâr” (52. şiir, s. 33/ a)

5 “Beni rüsvâ iden dildâr-ı şavkı
Şükür kıldı beni bed-nâm-ı cihânda
Görüp yâr-ile agyârı iş bu şavkı” (77. şiir, s. 50/ a)

Mecmuada yer alan şairlerin tablosu aşağıda verilmiştir

---

40 (<https://www.fikriyat.com/ekitap/detay/Hamdullah-Hamdi-dvni/8>) sitesinde Ali Emre Özyıldırım’ın *Hamdullah Hamdî Divânı* çalışmasında yapılan incelemede bu şiir tespit edilememiştir.

Tablo 2: Mecmuada Bulunan Şairler

Şairler listesi	Yaşadığı yüzyıl	Şiir adeti	Nazım Şekilleri
Mevlânâ (şems)	13. yüzyıl	1	1 şiir (ilahi)
Yûnus Emre	13-14. yüzyıl	24	24 şiir (ilahi)
Cemâlî	15.yüzyıl	6	6 şiir (ilahi)
Celîlî	16. yüzyıl	5	1 murabba 4 şiir
Gülşenî	15. yüzyıl	4	4 şiir (ilahi)
Dede Ömer Rûşenî	15. yüzyıl	2	2 şiir (ilahi)
Eşrefoğlu	15. yüzyıl	4	4 şiir (ilahi)
Tâlibî	15. yüzyıl?	2	2 şiir (ilahi)
Turmuş	?	2	2 şiir (ilahi)
AkşemseddinHazretleri	14. yüzyıl	2	2 şiir (ilahi)
Nihânî	16. yüzyıl	2	2 şiir (ilahi)
Muhlusî	?	1	1 şiir (ilahi)
Muslihiddîn	16. yüzyıl	1	1 şiir (ilahi)
Harîmî	15. yüzyıl	1	1 şiir (ilahi)
Buharî	15. yüzyıl	1	1 murabba
Nurî	?	1	1 şiir (ilahi)
Hamdî	?	1	1şiir (ilahi)
Derviş Zülâlî	?	1	1şiir (ilahi)
Hakîkî	?	1	1şiir (ilahi)
Âşık Paşa	14. yüzyıl	1	1murabba
Hüsam	?	2	2 şiir (ilahi)
Cemâlî Halveti	15. yüzyıl	7	7 şiir (ilahi)
Mahlası Olmayan		5	1 murabba 4 şiir
Toplam		77	73 şiir 4 murabba

1.5. Mecmuanın İmla Özellikleri

Türklerin kullandığı alfabelerden biride Arap alfabesidir. İslamiyetin kabul edilmesiyle kullanılmaya başlanan bu alfabede 28 harf mevcuttur. Türkçe'nin ses yapısına uygun hale getirmek için bu harflere bazı eklemeler yapılmış ve sayı 31/36 çıkarılmıştır. Arap alfabesinde ünlü sesler gerekmedikçe gösterilmemiştir. İşte bu konuda okumada oluşabilecek sorunları önlemek amacıyla harekeler kullanılmıştır. Harekeler Arap alfabesindeki ünsüz harflere ünlü özelliği kazandırıp okumanın doğru ve kolay olması için yazılara eklenmiş işaretlerdir.

“Türkçenin Arap harfli alfabe ile yazıya geçirildiği Batı Türkçesinin Eski Anadolu Türkçesi ve Osmanlı Türkçesi dönemlerinde de hareketler kullanılmıştır. Hareke kullanımı 16. yüzyıldan sonra giderek azalmıştır. Fakat 18-19. yüzyıllarda bile hareketli metinlere rastlamak mümkündür. Belli bir dönemden sonra hareketler hem yazım hızını düşürdüğü için hem de yazım kalıplaştığı için kullanılmaz olmuştur.”⁴⁷

43 Ze 648 numaralı bu mecmua 14. yüzyılın sonu ile 16.yüzyılın başına ait hareketli bir metindir.

Çalışması yapılan bu mecmua, Klasik Osmanlı Türkçesi'nin ses ve biçim özelliklerini yansıtmakla beraber eski Anadolu Türkçesi'ne ait dil özellikleri de bünyesinde barındırmaktadır. Arapça, Farsça kelime ve tamlamaların, mecmuada tespit edilen şiirlerde henüz çok fazla kullanılmadığı görülmektedir. Buna karşın Eski Anadolu Türkçesine ait eski Türkçe kelime ve eklerin daha fazla kullanıldığı gözlemlenmiştir. Türkçe'nin bu eski döneminde ses bilgisi ve imla özellikleri tamamen birbirinden ayrılmamıştır.

Dimedüm miydi saña benden gayrıya

Gözüh **açuben**⁴⁸ temâşâ eyleme (3. şiir, 3/ b)

[A]gönül senüh **sınuk**⁴⁹ elinden kime feryâd ide

Boğazımda bağı zincir ayağımda künde var (11. şiir, 9/ b)

Düşübeni⁵⁰ her maḥfile sünnî vü tersâ dimeyem

Senden ḥaber virenlere miḥmân olayın bir zamân (29. şiir, 21/ b)

Aldu[ı] benüm göñlümi n'olduğımı bilmezem

Yavu[ı] kıldum⁵¹ ben beni isiteyüp bulmazam (32. şiir, 22/ a)

Gerçek saña kıl olan gönlüñi saña viren

Seni kendüde bulan **kancaru**⁵² sefer itsün (31. şiir, 23/ a)

Yüregümüñ yâresine hiç ṭabîb kılmaz 'ilaç

Ey 'acep var mı daḥî **bencileyin**⁵³ bî-çâresi (33. şiir, 24/ a)

Gel imdi **Şems-i Tebrîzî** fedâ kıl cânıñı Ḥakka

Cihânda baş u cân **virmekdurur**⁵⁴ 'aşıklarıñ kârı (43. şiir, 30/ a)

⁴⁷ Yavuz Kartallıoğlu, “Osmanlı Türkçesinde Ekler Dudak Uyumuna Göre Nasıl Okunmalıdır?”, Turkish Studies, 3 (6), 2008, s. 453

⁴⁸ -uben,- üben, /-(y)Uban/ ve /(y)UbanI (zarf-fiil eki EAT)

⁴⁹ Sınuk (kırılmış EAT)

⁵⁰ Düşübeni (Yûnus Emre şiirlerinde kullanılan)

⁵¹ Yavu kılmak (kaybetmek EAT)

⁵² Kancarı, Kancaru (nereye EAT)

⁵³ Bencileyin (+IA-yI+n ve cI+IA-yI+n instrumental eklerinin metinde kullanımı, benim gibi: belirteç EAT)

⁵⁴ Eski Türkçe'nin turur/ tururlar yardımcı fiili Batı Türkçesi'ne **t-d** değişimiyle **durur/dururlar** şeklinde geçmiştir. Üçüncü şahıs ekleşmesi Eski Anadolu Türkçesi'nde başlamasına rağmen bu ekleşme Osmanlı Türkçesi'nin sonlarına

Mecmuanın imlasına bakıldığında; eski bir metin olduğundan, kullanılan yazıdan dolayı içindeki kelimelerin doğru ve tam bir şekilde telaffuzunu tespit etmek oldukça güçtür.

Düzlük-yuvarlaklık (küçük ünlü) uyumuna mecmuda uyulmadığı görülmektedir. Kelime sonlarındaki hecelerde bulunan “-ı,-i” vokalleri ve ekler “-u,-ü”(yuvarlaklaşma) şeklinde yazılmıştır.

Senüñ ‘aşkıñ-durur bir genc-i mahfî
Benüm sînem **anuñ vîrânesidür** (/8. şiir, 8/ a)

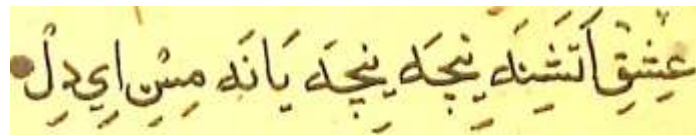
Uyğudan **uyanmadum** ‘aşk odına **yanmadum**
Derdine **boyanmadum hâlüm** n’ola vâ-veylâ (9. şiir, 8/ b)

Ƙaderdendür belî demek Ƙazâ-yı ‘aşka çün **bildüm**
Belîden özge **dilümde o taƘdirüñ** rızâsı yok (15. şiir, 11/ b)

Nazal n konsonantının yazımı ñ yaygın olarak görülmektedir.
Göñlümi şâm ü seher derdüñle hayrân eyle dost
Cânımı şayf ü şitâ ‘aşkuñla sekrân eyle dost (18. şiir, 14/ b)

Şiirler içinde geçen, bazen “ışk” bazen ‘aşk” şeklinde yazılan kelime metin bütünlüğü açısından “aşk” şeklinde ve seslenme edatı olan “îy” veya “ey” olarak farklı yazılan edat yine metin bütünlüğü açısından “ey”şeklinde okunmuştur.

‘**Aşk** [‘Işk] âteşine nice nice yanasın **ey**[îy] dil (70. şiir, 46/ b)

Türkçe kelime başındaki t/d değişiminde aslında t olan konsonantın d olarak gelişim göstermesi Eski Türkçe devrinin sonunda başlamıştır. Çalışması yapılan mecmuada t konsonantı kelime başında daha çok kullanılmakta, d konsonantı daha az kullanılmış olmakla beraber her iki kullanımda mevcuttur.

Ʀonandı sebz ü hamrâ giydi her hâr
Çemenler hulle pûş oldu vü eşcâr (52. şiir, 33/ a)

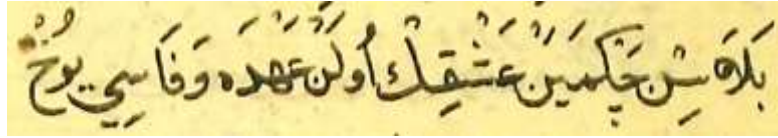
---

kadar tamamlanamamıştır. Bu yüzden durur/ dururlar fiili uzun zaman kullanılagelmiştir. İhtimal kuvvetlendirme eki olarak /+dIr/ yanında /dUrUr şeklinde yazılmıştır, örneğin virmekdurur.

Qur'ân gönderdi Hüdâ hükümün dutuñ didi bize
Anıñ hükmi[ü]n tutundurur ü[m]met olan Muhammede (59. şiir, 38/ a)
Alı gider benden beni tıoldur içime senligüñ
Bunda iken yandur beni varup anda yanmayayım (61. şiir, 39/ b)
Şevk-ile 'âlemde tıoluduñ yine
Dek tıururken bilmezem n'olduñ yine
Âteşi 'aşka dıüşüp yanduñ yine
Â göñül şeydâ göñül rüsvâ göñül (1. şiir, 2/ a)
"Cân u dile kılmadum 'aşıklara uymadum
Yollarını duymadum hâlüm n'ola vâ-veylâ" (10. şiir, 8/ b)

Mecmuada bulunan şiirlerde müstensihin kullanımına göre bazı kelimelerde -k/h değişikliği görülmektedir.

"Uyhıudan uyanmadum 'aşk odına yanmadum
Derdine boyanmadum hâlüm n'ola vâ-veylâ" (10. şiir, 8/ b)
"Ezelden 'aşkıñ'ahdî belâ-yı aşka şabr-imiş
Belâsın çekmeyen 'aşkıñ olan 'ahde vefâsı yoh" (16. şiir, 11/ b)

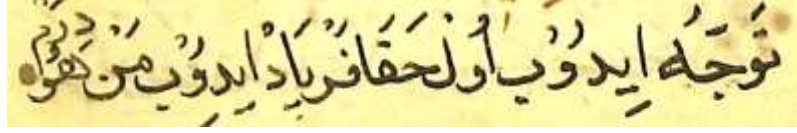

"-ğil, -gil" : Teklik 2. Şahıs emir eki bugün kullanılmayan ekin vokali hep düzdür. Çalışması yapılan mecmuada bu ekin bazı şiirlerde müstensih tarafından kullanıldığı tespit edilmiştir.

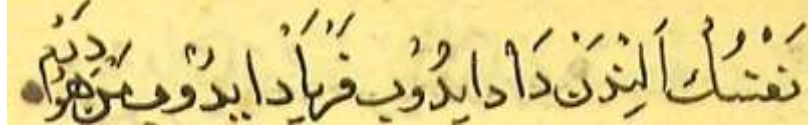
"Zinhâr ey **Yûnus** gördüm dime**gil**
Oda yaqarlar gördüm diyeni" (57. şiir, 37/ b)

Kelime sonunda bulunan -p ve -b konsonantlarının yazımında mecmuada -b konsonantının kullandığı tespit edilmiştir. Mecmuanın transkripsiyon harflerineçevirisinde ise kelime sonunda -p konsonantını yazımı esas alınmıştır.

"Teveccüh idüp**[b]** ol Hakk'a feryâd idüp**[b]** men hû direm

Nefsuñ elinden dâd idüp[b] feryâd idüp[b] men hû direm” (27. şiir, 19/ b)

1.6. Mecmuada Kullanılan Ölçü ve Vezinler

1.6.1. Mecmuada Bulunan Aruz Vezinleri

Mecmuada tespit edilen aruz vezinleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3: Mecmuada Bulunan Aruz Vezinleri

Sayı	Aruz kalıbı	Mecmua içindeki sayısı
1	Fâ‘ilâtün/fâ‘ilâtün/fâ‘ilâtün/fâ‘ilün	13
2	Fâ‘ilâtün/fâ‘ilâtün/fâ‘ilün	4
3	Müstef‘ilün/müstef‘ilün/müstef‘ilün/müstef‘ilün	16
4	Mef‘ûlü/mefâ‘ilü/mefâ‘ilü/fe‘ûlün	2
5	Mefâ‘ilün/mefâ‘ilün/mefâ‘ilün/mefâ‘ilün	6
6	Mefâ‘ilün/mefâ‘ilün/fe‘ûlün	8
7	Mef‘ûlü/mefâ‘ilün/mef‘ûlü/mefâ‘ilün	5
Toplam	Aruz vezni	54

1.6.2. Mecmuada Bulunan Hece Ölçüleri

Çalışması yapılan mecmua içinde hece ölçüsü ile yazılan şiirler de bulunmaktadır. 10’lu ve 11’li hece ölçüsü ile yazılanlar ve hece ölçüsünün daha çok 8+8 duraklı vezinleri, aruz kalıplarının 16’lı kalıpları olan mefâ‘ilün ve müstef‘ilün kalıpları ve 14’lü fâ‘ilâtün kalıpları birbiriyile örtüşmektedir.

Mecmuada bulunan aruz kalıplarından ayrı tespit edilen hece ölçüleri tablo olarak aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4: Mecmuada Bulunan Hece Ölçüleri

8+8 duraklı	11'li	7+7 duraklı	10'lu	Hece ölçüsü	Toplam
8	4	6	1	4	23

1.7. Türk Edebiyatında İlâhî ve Mûsikî Makamları

1.7.1. İlâhî Kelimesinin Anlamı

İlâhî kelimesinin anlamı “İlâhî”, “ilâh” (Tanrı) kelimesine -î mensubiyet eki getirilmesi suretiyle oluşmuş ilâha ait, Tanrı ile ilgili anlamına gelen Arapça bir kelimedir. “Kelime bir terim olarak İslâm Ansiklopedisinde Dinî tasavvufî muhteva taşıyan bestelenmiş şiirlerdir.”⁵⁵ Şeklinde tanımlanmıştır.

Türk Edebiyatında özellikle tasavvufî alanda ilâhîler çok önemli bir yere sahiptir. İslamiyetin kabul edilmesiyle birlikte, dine ait öğretilerin daha çabuk yayılması ve halk tarafından benimsenmesi amacıyla mutasavvıf olan şairler, yazdıkları şiirlerle dini öğretileri hem öğrencilerine hemde halka ulaştırmaya çalışmışlardır. Geniş bir arka plana sahip olan bu tasavvufî şiirler hakkında;

“M. Fuad Köprülü ve Reşit Rahmeti Arat en eski Türk şiiri örneklerinin ilahiler olduğunu söylemiştir. Bir edebiyat terimi olarak ilahi: “mutasavvıf şairler tarafından yazılan, dini ve ilahi fikirleri ihtiva eden Halk Edebiyatı / tekke edebiyatı / tasavvuf edebiyatına bağlı şiirler olarak kabul edilmiştir. En büyük aşkın Allah aşkı olduğunu belirtmek, Allah'ı övmek ve O'na dua etmek için yazılmış şiirlerdir. İlahiler, İlâhî veya Beşerî dinlerde geçmişten günümüze kadar yer almıştır. Bazı dinlerde kutsal metinlerin bir parçası iken bazı dinlerde ahlaki öğütler veren eğitici metinler olarak bulunmaktadır.”⁵⁶

Şeklinde bilgi vermişlerdir.

İlâhîler şekil ve yapı bakımından incelendiğinde ilk önce hece vezni ile yazıldıklarını daha sonra şairlerin yavaş yavaş aruz vezni ile yazmayı tercih ettikleri görülmektedir. Bu geçişte şairlerin edebi alanda aruza/dile hakimiyetlerinin artmasının etkili olduğu söylenebilir.

“İlâhîler teknik açıdan incelendiğinde 15. ve 16. yy'a kadar daha çok hece vezninin 7, 8, 11, 14 ve 16'lı ölçüleri kullanıldığı görülmektedir. 7(4+3), 8 (4+4) kalıpların dörtlük, 14(7+7) ve 16 (8+8) hecelilerin de beyitler halinde yazılmıştır. Dörtlüklerde gazel kullanılmıştır. İlahiler 15. yy'dan sonra aruz→koşma, beyitlerde→kafiye vezniyle yazılmaya başlanmıştır. Bu durum ortaya çıkmasında bestekârların manzumeleri çoğunlukla Divan şiirinden seçmelerinin tesiri

⁵⁵ Mehmet Fatih Köksal, **Dinî-Tasavvufî Türk Mûsikîsi Araştırmalarında İhmal Edilen Bir Yazma Türü: İlâhî Mecmuaları ve Mühim Bir İlâhî Mecmuası**, Amasya, 03-04 Kasım 2017, s. 331

⁵⁶ Hamza Dönmez, **Türk Edebiyatında İlahi Mecmuaları**, Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013, s. 3-4

olduğu gibi mutasavvıf şairlerin daha çok aruzu kullanmaya ve klasik şiirin nazım türleriyle eser vermeye başlamasının da etkisi olmuştur.”⁵⁷.

1.7.2. Mûsikî Kelimesinin Anlamı

Müzik aslında kökeni Yunanca olan bir kelimedir.

“Yunanlılar müzik sanatını insanlara hediye eden ve onu koruyan bir tanrının varlığına inanıyorlardı. Yunanca da o dilin alfabesine göre m-o-u-s-a harfleriyle yazılan ve “Mûsa” diye okunan “peri” anlamına gelen bir kelime vardır. Yunanca’nın kurallarına göre bir kelimenin sonuna gelen “ike” veya “ika” takısı o kelimeye “konuşulan dil” anlamını kazandırır. Elenika (Yunanca), Turkika (Türkçe), örneklerinde olduğu gibi. “Mûsa”ya eklenen -ike- takısı, peri kelimesine de “perilerin konuştuğu dil” anlamını verir. (Yunancası “ta mûsike”) “Ta mûsike” Romahlara (yani Latince’ye) musica (okunuşu muğisika) şeklinde geçmiş, Latince’den türemiş olan dillerle Anglosakson ve Slav dillerinden başka Arapça ve Farsça da kelimeyi hep bu ikinci aslından alıp kendi telaffuzlarına uydurmuşlardır. 10. yüzyıldan sonra Türkçe’ye Arapça’dan geçmiş olan bu kelime “mûsikî” şeklinde telaffuz edilmiştir.”⁵⁸

Türk edebiyatında sözlü kültürünün etkisiyle, Klasik Türk Edebiyatı döneminde yazılan şiirlerin hem daha kolay ezberlenmesi hemde hafızada daha kalıcı olması için kulağa hoş gelen ses tekrarlarının sağlanımı kafiye ve rediflerin yanında, kullanılan aruz ve hece vezinleriyle sayesinde de sağlanmıştır. Böylece şiirsel aheng mûsikî ile tamamlanmıştır. Bu durum şiir ve mûsikî arasında yakın bir etkileşim olduğunu göstermektedir.

Günümüzde ise kullanım kolaylığı açısından Türk Mûsikî yerine daha çok Türk Müziği tabiri kullanılmaktadır.

1.7.3. Makam Kelimesinin Anlamı

Makam kelimesi köken olarak araştırıldığında Arapça kökenli bir kelime olduğu görülmektedir.

“Makam, Arapça kökenli bir kelime olup, kâme fiilinden gelmektedir. Kâme, ayaküstünde durmak, kalkmak, dikilmek, yükselmek, kaldırmak, dikmek gibi mânâlar taşımaktadır. Aynı kökten, kavim(akvâm), kayyûm, kıyâm, kıyâmet, kâ’im, ikâme, ikâmet, istikâmet, takvîm, takâvim, mukâvemet gibi kelimeler de Türkçe’de kullanılmıştır.

15.yüzyılda Abdülkâdir Merâgî (1353-1435) mûsikimizde “makam” adını kullanan ilk müzikolog olarak görülmektedir. Abdülkâdir Merâgî’ye gelinceye kadar eski mûsikiciler makam kelimesi yerine bazen “şed” bazen “devir” sözcüklerini kullanmışlardır.”⁵⁹

Bilgilerine ulaşılmıştır.

⁵⁷ Dönmez, a.g.e., s. 3-4

⁵⁸ Cihan Ünver, **Türk Tasavvuf (Tekke)Mûsikîsi’nde İcra Edilen Türlere Örnek Eserler ve Bu Eserlerin Mûsikî Açısından İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011, Isparta, s. 2

⁵⁹ Gülçin Yahya Kaçar, Türk Mûsikisinde Makam, İstem, Yıl: 6, Sayı: 11, 2008, s. 144-158

Türk mûsikîsinde makamlar tam olarak sınıflandırılmamıştır. Bununla beraber bugüne kadar 590 makam tespit edilmiştir. “*Türk musikisinde makam şekilleri (konusu da tartışmalı bir konu olmakla beraber Arel-Ezgi sisteminde kabul olan şekliyle) basit, şed (göçürülmüş makamlar) ve mürekkep (birleşik makamlar) makamlar olmak üzere 3 ana bölüme ayrılmaktadır.*”⁶⁰

1. Basit makamlar tam dördü ve tam beşlilerin birleşmesiyle meydana gelen makamlara Basit Makam adı verilmektedir.

Türk mûsikîsinde 16 adet basit makam vardır. Bunlar: **buselik makamı, çargah makamı, rast makamı, kürdî makamı, hicaz makamı, uşşak makamı, hümayun makamı, izzal makamı, zirgüleli hicaz makamı, tahir makamı, neva makamı, bayati makamı, hüseyni makamı, muhayyer makamı, karcıgar makamı** ve basit **suzinak makamı** olarak isimlendirilmiştir.

2. Şedd (göçürmeli) makamlar, makamın dizisi değiştirilmeden karar sesinin farklı bir sese göçürülmesiyle oluşturulan, seyir yapısının ve ton yapısının ya da mod değişikliğinin basit makamdan farklı olduğu makamlardır. Türk mûsikîsinde kullanılan şedd makamları şunlardır;

- a. Çargâh makamının şeddleri, acemaşiran perdesine göçürülmesinden **acemaşiran makamı**, rast perdesine göçürülmesinden **mahur makamı**,
- b. Bûselik makamının şeddleri, rast perdesine göçürülmesinden **nihavent makamı**, hüseynîaşiran perdesine göçürülmesinden **ruhnüvaz makamı**, yegâh perdesine göçürülmesinden **sultan-ı yegâh makamı**,
- c. Kürdî makamının şeddleri, yegâh perdesine göçürülmesinden **ferahnüma makamı**, rast perdesine göçürülmesinden **kürdilihicazkâr makamı**, hüseynîaşiran perdesine göçürülmesinden **aşkefza makamı**,
- d. Zirgüleli hicaz makamının şeddleri, yegâh perdesine göçürülmesinden **şeddaraban makamı**, hüseynîaşiran perdesine göçürülmesinden **sûzidil makamı**, rast perdesine göçürülmesinden zirgüleli **sûz'nâk makamı** ve **hicazkâr makamı**,
- e. Segâh makamının şeddi, nim hicaz (#Do) perdesine göçürülmesinden **heftgâh makamı**,
- f. Rast makamının şeddi, dügâh perdesine göçürülmesinden **nişâburek makamı**,
- g. Neveser makamının şeddi, acemaşiran perdesine göçürülmesinden **rengidil makamı** elde edilir.

3. Birleşik makamlar(mürekkep) isminden anlaşılacağı üzere çeşitli makamların birleştirilerek farklı bir makam haline gelmesiyle oluşturularak yapılan makamlardır.8 ayrı karar perdesine(“*Ses sistemlerini meydana getiren belirli frekanstaki seslerin her biri perde olarak adlandırılır. Türk mûsikîsinde bir sekizli içindeki perde sayısı 25'tir.*”⁶¹) göre makamlar:

⁶⁰ Mine İrden, Türk Musikisinde Nazariyatçılara ve Bestekârlara Göre Çargâh Makamının Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2011, s. 10

⁶¹ <https://www.narsanat.com/muzikte-perde-nedir>, (28.07.2021)

- a. **yegah perdesi**; lâlegül makamı, sultâni segâh makamı vb.
- b. **hüseynişiran perdesi**; bûselik aşırân makamı, hüseyni aşırân makamı vb.
- c. **acemaşiran perdesi**; şevk-i tarab makamı, tarz-ı cedid makamı vb.
- d. **irak perdesi**; eviç makamı, ferahnâk makamı vb.
- e. **rast perdesi**; pençgâh makamı, güldeste makamı vb.
- f. **dügah perdesi**; dügah makamı, sabâ makamı vb.
- g. **segâh perdesi**; hüzzam makamı, segâh makamı vb.
- h. **buselik perdesi**; nişabur makamı'na ayrılmaktadır.

1.8. Mecmuada Yer Alan Bestelenmiş Şiirler

Aşağıda mecmuada tespit edilen bestelenmiş şiirler ve makamları gösterilmiştir

Tablo 5: Mecmuada Yer Alan Bestelenmiş Şiirler

Şiirin sırası	Şiirin yeri	Şiirin makamı
2. şiir	3/a	Nihâvend makamı
9. şiir	7/b	Hüseynî makamı
16. şiir	11/b	Hüseynî makamı
22. şiir	16/b	Pençgâh makamı
23. şiir	17/a	Acem Uşşâk makamı
29. şiir	20/a	Pençgâh makamı
30. şiir	20/b	Nevâ makamı
34. şiir	23/a	Uşşâk makamı
35. şiir	24/a	Eviç Düyek makamı
36. şiir	24/b	Agâh makamı
45. şiir	29/b	Bûselik makamı
49. şiir	31/a	Pençgâh makamı
56. şiir	35/b	Uşşâk makamı
57. şiir	35/a	Hicâz makamı
70. şiir	46/b	Hüseynî makamı
toplam		15

1.9. MESTAP

Klasik Türk Edebiyatı kaynaklarından biri olan mecmualar hakkında yapılan, en önemli çalışmalardan MESTAP⁶² ile sayıları 4 binin üzerinde olduğu tahmin edilen mecmua bir araya getirilip ortak bir veri bankası oluşturmak hedeflenmiştir.

⁶² MESTAP ile ilgili daha ayrıntılı bilgi için bkz. <https://mestap.com/mestap/>, (22 /11 /2021)

Oluşturulan bu veri tabanında bulunan eserler sayesinde, araştırmacılar çok büyük bir bilgi birikimine geniş bir veri tabanında ulaşma imkânına sahip olacaklardır.

Çalışmasını yaptığımız mecmua ile birlikte bu projeye katkı sağlamak amaçlanmıştır.

1.9.1. Mecmuadaki Şiirlerin MESTAP'a Göre Tasnifi

Mecmua içinde bulunan şiirlerin MESTAP'a göre tasnifi aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir. Mecmuanın ilk kısmından itibaren her şiirin birinci ve sonuncu beyitleri sırasıyla alınarak tablo oluşturulmuştur.

Tablo 6: MESTAP'a Göre Hazırlanmış Tasnif Tablosu

Yer Numarası: Zeytinoğlu İl Halk Kütüphanesi 43 Ze 648 Mecmû' a-i Eşâr numaralı şiir mecmuası							
Yp. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
1/b	Buḥarî	Aşk-ı yârile olan şeydâ göñül Eylemezsin kimseden pervâ göñül Nideyin uşlanmadıñ aşla göñül A göñül şeydâ göñül rüsvâ göñül	Niçeye dek bu hevâyile heves Şimdiden gürü otuz vaqt oldı pes Gel Buḥarî y esirge bir nefes Â göñül şeydâ göñül rüsvâ göñül	murabba	ilâhî	-. - / -. - / - -	Buḥarî'nin Divanı bulunmamaktadır. Buḥarî şiirleri içinde tespit edilmiştir.
3/a	Yûnus Emre	Şûride vü şeydâ kılan yâriñ cemâlidir beni 'Âlem[le]re rüsvâ kılan yâriñ cemâlidir beni	'Aklımı başumdan alan beni bu kurbete şalan Şeyh Sünbüle bende kılan yâriñ cemâlidir beni	gazel	ilâhî	- - / - - / - - / - - -	Müstakimzade'nin İlâhîyat Mecmuası'nda tespit edilmiştir.
3/b	Eşrefoğlu Rûmî	Diyüşür özüñi 'âlâ eyleme Sil gözün yaşını ğavġâ eyleme	'Aşıkışağ sende 'aşıklar gibi Rûmî yâ göñlüñi her-câ eyleme	gazel	ilâhî	-. - / -. - / - -	Eşrefoğlu Divanı'nda tespit edilmiştir.
4/a	Tâlibî	Ḥum-hâne-i vaḥdetden işdüm yine peymâne Cân virmekile irdüm ben meclis-i cânâna	Efgânımı kûyüñda dir işiden ey meh-rû Bu Tâlib-î bi-çâre olmuş yine divâne	gazel	ilâhî	- - / . - - / - - / - - -	Tâlibî'nin Divanı'nda tespit edilmiştir.
4/b	Cemâlî	Müselmânlardañuz bi'llâh benüm göñlüm alan kanı Ki fûrkâtiden ciger ḥûndur aqar her dem gözüm kanı	Gine iḥsân idüp yâ Rab kerem kıl ma'fret eyle Egerçi biz çoġ itmişiz ḥatâ vü cürm ü işyânı	gazel	ilâhî	-. - / -. - / -. - / - - -	Cemâlî Divanı'nda tespit edilmiştir.
6/b	Cemâlî	Gerbilse idi Âdem ol günde n'olâ sini Çoġ göreydi nefesine bir eski pelâsını	Bu 'âşi Cemâlî niñ çoġdur günâhı yâ Rab Sen luṭf idüben yine 'afv eyle ḥatâsını	gazel	ilâhî	- - / - - - / - - / - - -	Cemâlî Divanı'nda tespit edilmiştir.
7/a	Yûnus Emre	Şöyle kalam mı dertile derde dermân bulmayam mı Geçdi 'ömrüm gözyaşile bir gün ola silmeyem mi	Derviş Yûnus şol illerde vaşfuñ söylenir dillerde Ḥocam ġariblik illerde va'de yatup ölmeyem mi		ilâhî	8+8 duraklı hece ölçüsü	Yûnus Emre Divanı'nda tespit edilmiştir.
7/b	Ruşenî	Göñül şem'-î ruḥuñ pervânesidür Düşüp ol şem'e bir gün yanasıdır	Bu besdür Ruşenî ye kim diyeler Bu ol gül yüzlünüñ hem sâyesidür	gazel	ilâhî	-. - / . - - / - -	Ruşenî Divanı'nda tespit edilmiştir.
5/b	Celîlî	'Ahd eyledi yârum vişâl aġyârı yâri neylerem Tek gözlerüm görsün cemâlî bu cümle varı neylerem	Ma'yûb Celîlî bendenem kimse kabûl itmez beni Eski ' ayıblı ıssımın özge timârı neylerem	gazel	ilâhî	- - - / - - - / - - - / - - -	Bu şiir Celîlî Divanı'nda tespit edilmiştir.
8/a	Cemâlî	Luṭf eylemezse Raḥmân ḥâlüm n'ola vâ-veylâ Ger kahr ide o Deyyân ḥâlüm n'ola vâ-veylâ.	Bâtıl işi câhilvâr sen itme Cemâlî var Gel bir dâye 'akluñ var ḥâlüm n'ola vâ-veylâ	gazel	ilâhî	- - - / - - - / - - - / - - -	Cemâlî Divanı'nda tespit edilememiştir.

Tablo 6: (Devamı)

Yp. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezein	Açıklamalar
9/a	Cemâfî	Bu göñlüm bir 'acep sevdâya düşdi Ki 'aşk aldı anı deryâ[ya] düşdi	Cemâfî ñ pertevi yağmâlarından Cihân başdan başa gavğâya düşdi	gazel	ilâhî	.... / .... / ..-	Cemâfî Divanı'nda tespit edilememiştir.
9/b	Yûnus Emre	Ey benüm sevgülü yârim derde dermân sendedir Ben bilirem ben çekerem senüñ 'aşkıñ bende var	[A]gönül senüñ sinuk elinden kime feryâd ide Boğazımda bağılu zincir ayağımda künde var	gazel	ilâhî	..- / ..- / ..- / ..-	Yûnus Emre şiirleri içinde tespit edilmiştir.
9/b	Yûnus Emre	Yine mest olmuşam gülzâra karşı Yine pür şevk ü zârım yâre karşı	Düşelden nâr-ı 'aşka nûr-î dervîş Yağayın perr ü bâlım nâra karşı	gazel	ilâhî	.... / .... / ..-	Yûnus Emre Divanı'nda tespit edilmiştir.
10/b	Mahlas yok	'Aqlımı divâne kıldı zülf-i pür-sevâdı dost Göñlümi mestâne çeşmiñ eyledi yağmâ-yı dost	Bunca yıldır eşigünde yüz sürüp kan ağladıñ Ola kim gün görüme kehle ola hâk-pâ-yı dost	gazel	ilâhi	..- / ..- / ..- / ..-	
11/a	Eşrefoğlu Rûmî	'Aşkıñ odı yüregimi yağa geldi yağa gider Karib başım bu belâyı çeke geldi çeke gider	'Aşıklar turur sözine dünyâ görünmez gözine Bu göz kerem dost yüzine bağa geldi bağa gider		ilâhî	8+8 duraklı hece ölçüsü	Eşrefoğlu Divanı'nda tespit edilmiştir.
11/b	Gülşenî	Dükenmez derdine 'aşkıñ nidem düşdüm devâsı yok Hikâyet kılmazam andan şikâyetdür revâsı yok	Nedir ey Gülşenî işit belâdan Rüşenî sana Ki ansuz kimsenüñ rüşen güneş gibi ziyâsı yok	gazel	ilâhî	.... / .... / .... /	Gülşenî Divanı'nda tespit edilememiştir.
12/a	Gülşenî	Ey gül-sitân-ı 'aşkân vaşluñ bana gül-zâr-imiş Bişi firâkun cânuma şancıldı bildüm hâr-imiş	Açılalı hüsñüñ güli bilindi ey gül-zâr-ı cân Biñ Gülşenî gibi aña bülbül hezârân var imiş	gazel	ilâhî	..- / ..- / ..- / ..-	Gülşenî Divanı'nda tespit edilmiştir.
13/b	Cemâfî	Gideyim niye Habîbüm ben bu kara başıla Hemdem olup gözlerümden yol yol akan yaşıla	Pâdişâhum kullaruñ tağlarca ahvel... Bu Cemâfî varsa idi bir dâne haşhâşile	gazel	ilâhî	..- / ..- / ..- / ..-	Cemâfî Divanı'nda tespit edilememiştir.
14/b	Cemâfî	Göñlümi şâm ü seher derdüñle hayrân eyle dost Cânımı şayf ü şitâ 'ışkuñla sekrân eyle dost	Sen şahâ kıldı sefer kuluñ Cemâfî za'f-ıla Nefs-i düşmân şerrini yolunu âsân eyle dost	gazel	ilâhî	..- / ..- / ..- / ..-	Cemâfî Divanı'nda tespit edilememiştir.
15/a	Cemâfî	Yâ Rab(bi) zâtıñ haqqı-çün göster bize didâruñı Cümle şifâtin haqqı-çün göster bize didâruñı	Yanup Cemâfî nün özi kan yaşile taldı gözi Ondan şona budur sözi göster bize didâruñı	gazel	ilâhi	..- / ..- / ..- / ..-	Cemâfî Divanı'nda tespit edilememiştir.

Tablo 6: (Devamı)

Yp. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
15/b	Cemâli	N'eyleyem şol göñlü kim derdiñle hayrân olmaya Ya n'idem şol cânı kim sen cânâ kurbân olmaya	Bu Cemâli bendeñi vaşl it cemâlûñe şehâ Bâri nisbetde anuñ da'vâsı yalan olmaya	gazel	ilâhî	-. / - / - / - / - /	Cemâli Divanı'nda tespit edilememiştir.
16/b	Cemâli	Yandı elem-i firkatile dil meded eyle Hâlim ğam-ı hicrânile müşkil meded eyle	Luţf iyle Cemâli kuluñ o boynuna ey şah Kıl meskeneti 'ışk-ı habâil meded eyle	gazel	ilâhî	-. / -. / -. / -. / -. /	Cemâli Divanı'nda tespit edilememiştir.
17/a	Cemâli	Pertev-î cânân kime irdiyse hayrân eyledi Katre iken bî- nihâyet bañr-î 'ummân eyledi	Bu Cemâli Halvetî Hağdan görübdür çok 'atâ Emrini bitirmeyüp hamdinde noğşân eyledi	gazel	ilâhî	-. / - / - / - / - /	Cemâli Divanı'nda tespit edilememiştir.
17/b	Cemâli	Ġâfil olma kim geçer sermâye kalmaz yarısı İstayüp cânlar virüp görünmez ağı qarası	Ey Cemâli gel bugün yalvarayın yalvarı gör Kimse hoş yârın(?) degüldurur sana yalvârası	gazel	ilâhî	-. / - / - / - / - /	Cemâli Divanı'nda tespit edilememiştir.
18/a	Cemâli	'Ömrümüz zayı' yitürdük bilmedik kadri âh Cehlile biz sermâyeyi elden çıkardık âh u vâh	Leyl-i şehvetden Cemâli düşdi ğaflet h'âbına Ey Kavıyyu lâ yenâmundan(/lâ yenâm ondan?)aña ver intibâh	gazel	ilâhî	-. / - / - / - / - /	Cemâli Divanı'nda tespit edilememiştir.
18/b	Celîli	Seyeh-rûlık durur nefsim inķârı Hiç añmaz varıcağ dârû'l-kaderî 'Înâyet kılmazsa Allâh Bâri İşümdür nâle vü feryâd ü zârı	Celîli yem umaram ben naşibim Velikin hastayam dertden habibüm Devâ kılmaz ise derde tabibüm İşümdür nâle vü feryâd ü zârı		ilâhi	11'li hece ölçüsü	Celîli Divanı'nda tespit edilememiştir.
19/a	Celîli	Teveccüh idüp ol Hağ'a feryâd idüp men hû direm Nefsuñ elinden dâd idüp feryâd idüp men hû direm	Düşmiş kemend-i bendeñe rahm idüp Celîli bendene Geldüm bugün yañşî ad(ı)na? feryâd idüp men hû direm	gazel	ilâhî	-. / - / - / - / - /	Celîli Divanı'nda tespit edilememiştir
19/b	Hamdî	Şarâb-ı 'aşkıñ içelden göñül mest-i harâb oldu Düşüp meyhâne-i 'aşka kabağum pür şarâb oldu	Belâ-yı defter-i müzmîn nice şerh eylesuñ Hamdî Ki(me)? kemter harfınıñ şerhi yazıldı biñ kitâb oldu	gazel	ilâhî	-. / -. / -. / -. / -. /	Bu şiir yapılan saha araştırmalarında belirli bir kaynakta tespit edilememiştir.
20/a	Nurî	Sana göñül viren 'aşık ne kılsun yaşile cânâ Cemâlûñ gözleyen gözler ne kılsun hûr-ı rızvâna	Diler Nurî bu sevdâdan özin gelin(?) fenâ ide Ki kurbân eylemek hoşdur kişi sevgüli cânanı	gazel	ilâhî	-. / -. / -. / -. / -. /	Bu şiir yapılan saha araştırmalarında belirli bir kaynakta tespit edilememiştir.

Tablo 6: (Devamı)

Yp. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
20/b	Zülâfî	Benem yâ Rabb ol 'âşi-i siyeh-rû Ki 'isyânile olmuş nefsi-i bed hû	Zülâfî iseñ baħr-ı günâha Kerim işi[gi]ne geldüm ne kayğû	gazel	ilâhî	... / ... / ..	Derviş Zülâfî'nin bir divanı yoktur, fakat bu şiir günümüze ulaşan şiirleri içinde tespit edilememiştir.
21/b	Yûnus Emre	Düşeyin 'aşkıñ baħrine ğavvâş olayın bir zamân İsteyüben dün ü günü seni seyyâh olayın bir zamân	Yûnus dostuñ perdesini fâş itme ey bi-edeb Mürşid-i kâmil olana ħurbân olayın bir zamân	gazel	ilâhî	-- / -- / -- / --	Yûnus Emre Divanı'nda tespit edilmiştir.
22/a	Yûnus Emre	Aldu(ı) benüm göñlümi n'olduğımı bilmezem Yavu(ı) kıldum ben beni isiteyüp bulmazam	Yûnus 'a kadeş şunan Ene'l Hâk demin uran Bir zerre kadeş şundu içdim ayılmazam		ilâhî	7+7 duraklı hece ölçüsü	Yûnus Emre Divanı'nda tespit edilmiştir.
22/b	Yûnus Emre	Şol göz ki seni gördü(ol) neye nazâr itsün Şol cân ki seni tıydu tende ne ħarâr itsün	Yansun bu Yûnus yansun bu yola nice gitsün Göñlüni saña vırüp 'aqlını ħumâr itsün	gazel	ilâhî	-- / ... / -- / ---	Yûnus Emre Divanı'nda tespit edilmiştir.
23/a	Rûmî(Eşref oğlu)	Bu 'aqlı fikrile ol cân bulunmaz Niçe yıl oldu ser-gerdân bulunmaz	Bu derde mübtelâ olmuş cihânda Bu Rûmî gibi bir insân bulunmaz		ilâhî	11'li hece ölçüsü	Eşrefoğlu Rumî Divanı'nda tespit edilmiştir.
24/a	Rûmî(Eşref oğlu)	Ey 'acep bilsem nedir Yâ Râb bu derdiñ çâresi Gün gün artar hiç oñulmaz yüregümün yâresi	Eşrefoğlu Rûmî bu derde giriftâr olalı Düşdi bir deryâya ki yoğdur anuñ kenâresi	gazel	ilâhî	-- / -- / -- / --	Eşrefoğlu'lunun bestelenmiş eserleri içinde tespit edilmiştir.
24/b	Yûnus Emre	Ben bu derdile neyleyem hâlumi kime söyleyem Bu derdile yana yana düşvâr oldu işüm benüm	Dostu sevmek baña kandan dostu seven çıkar cândan Durmaz aħar gözüm yaşı kana döndü yaşıım benüm		ilâhî	8+8 duraklı hece ölçüsü	Bu şiir yapılan saha araştırmalarında belirli bir kaynaktaki tespit edilememiştir.
25/a	Turmuş	Cezbe-i Hâk olmayınca neylesün şeyħum baña Hâk inâyet kılmayınca neylesün şeyħum baña	Hâk 'inâyet kıлмаğa dil hânesi hâli gerek Hâne ħalvet olmayınca neylesün şeyħüm bana	gazel	ilâhî	-- / -- / -- / --	Bu şiir yapılan saha araştırmalarında belirli bir kaynaktaki tespit edilememiştir.
25/b	Yûnus Emre	Allâh diyelüm dâ'im Allâh görelüm neyler Yolda turalım kâ'im Allâh görelüm neyler	Yûnus sen anı şanma bu 'ışk saña sendendür Çün kamûya andandur Allâh görelüm neyler	gazel	ilâhî	-- / ... / -- / ---	Yûnus Emre Divanı'nda tespit edilmiştir.

Tablo 6: (Devamı)

Yp. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
26/a	Halveti?	İtme uyhudur seni yoldan koyan Ölmedin yâ ölmedin âhîr zamân Tün ki düşünmedin(?) yılan çıyan? Ey benüm uyhusu çok gözüm uyan	Halvetî hağka uyan sultân olur Hağka 'imânlu göñül giryân olur Anuñ işi 'âkıbet peşmân olur Gel benüm ğafleti çok gözüm uyan	gazel	ilâhî	--- / --- / ---	Bu şiir yapılan saha araştırmalarında belirli bir kaynaktan tespit edilememiştir.
27/a	Turmuş	Düşeyin 'aşkıñ yoluna 'uryân olayım bir zamân Bu yoluñ cevri odına biryân olayım bir zamân	Eglerüm seni gül gibi Turmuş olamı kıl gibi Şevkuñile bülbül gibi nâlân olayım bir zamân		ilâhî	8+8 duraklı hece ölçüsü	Bu şiir yapılan saha araştırmalarında belirli bir kaynaktan tespit edilememiştir.
27/b	Yûnus Emre	İki cihân zindânısa gerek bana bostân ola Ayruk baña ne ğam ğu(ş)sa çün 'inâyet Hağdan ola	Işğ şarâbın içen kişi Hağdan yaña uçan kişi Her da'viden geçen kişi key esrük-i mestân ola	gazel	ilâhî	--- / --- / --- / ---	Yûnus Emre Divanı'nda tespit edilmiştir.
28/a	Hakîkî	Ser-tâ-ser ol göñlüm evin vîrân bu 'aşkıñ eyledi Eyvâh nidem ben neylerem divâne 'aşkıñ eyledi	Âvâre olduk ellere düşdüñ bu uzak yollara Bizi Hakîkî dillere efsâne 'aşkıñ eyledi	gazel	ilâhî	--- / --- / --- / ---	Hakîkî'nin bir divanı yoktur, fakat bu şiir günümüze ulaşan şiirleri içinde tespit edilmiştir.
28/b	Yûnus Emre	Bu ne 'âcep sevdâ olur kim başuma geldi benüm Bu sevdâ baña gele(l)den işüm güçüm kaldı benüm	Anun-içüñ kararı yok dün ü gün süreyin 'ârı yok Hiç kimsenüñ haberi yok dost göñlümi aldı benüm	gazel	ilâhî	--- / --- / --- / ---	Bu şiir Yûnus Emre şiirleri içinde tespit edilmiştir.
29/a	Şemşi	Sâkiyâ gel bizi hayrân eylegil Biz ğarîbi(z) 'aşka mihmân eylegil	'Aşıkum ma'sûkum oldıysa eger Ma'sûkuñ sırrını pinhân eylegil	gazel	ilâhî	--- / --- / ---	Bu şiir Akşemseddin Hazretlerinin şiirleri içinde tespit edilmiştir.
29/b	Yûnus Emre	Anuñ cemâlin görelî dilde kararum kalmadı Ufandı şabrüm şîşesi namûs-ı 'ârüm kalmadı	Tağva vü zühdem varlığın yandırdı oda sevgüyü 'İlmü'amel kılmaklığa kuvvetde varum kalmadı	gazel	ilâhî	--- / --- / --- / ---	Bu şiir Yûnus Emre şiirleri içinde tespit edilmiştir.
30/a	Şemsi	Bu 'aşka yoldaş olalı komışam nâmûs-u 'ârı Devâsu(ı)z derde düş oldum kıluram âh-ile zârı	Gel imdi Şemsi Tebrîzî fedâ kıl cânıñı Hağka Cihânda baş u cân virmekdurur 'aşıkların kârı	gazel	ilâhî	--- / --- / --- / ---	Şems-i Tebrîzî şiirleri içinde tespit edilmiştir.
30/b	Harîmî	Yine bir âteş oldı cânda peydâ Ki cûş itdi göñül mânend-i deryâ	Harîmî sırrını fâş iderem fâş Baña ğavğa-yı 'âlemden çî pervâ	gazel	ilâhî	--- / --- / ---	Bu şiir Şeyhzade Korkut'un şiirleri içinde tespit edilmiştir.

Tablo 6: (Devamı)

Yp. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
31/a	Nihâni	Yâ İllâhî hâzretindur çâresizler çâresi Men za'if üftâdeyem sen çâresizler çâresi	Nice sürmesün Nihâni yüzünü işigüñe Kim senüñ tâbuñdan özge yiri yokdur varası	gazel	ilâhî	-. / -. / -. / -.	Nihâni Divanı içinde tespit edilmiştir.
31/a	Halveti?	Bu göñül bir 'acep sevdâya düşdi Ki 'aşk aldı anı deryâ[ya] düşdi	Yağundur Halveti meydân-ı 'aşka Ki cânında(n) geçen merdâne düşdi	gazel	ilâhî	.... / .... / ..	Bu şiir yapılan saha araştırmalarında belirli bir kaynaktan tespit edilememiştir.
32/a	Yûnus Emre	Şöyle hayrân eyle beni nolduğımı bilmeyeyin Her çancarı baçaristem gördüğüm seni şanayın	'İşkuñ odı urdı cânuma gelsün 'aşıklar yanuma Dökeyin 'aşkıñ hûbını 'aşıkları toylayayın		ilâhî	8+8 Duraklı Hece ölçüsü	Bu şiir Yûnus Emre şiirleri içinde tespit edilmiştir.
32/b	Mahlası yok	Vaşluña irmezse cânım âh u vâh Oliser derd-i zebânım âh u vâh	'Âlemi tutdı (----?) depredüp Bahru çeşim hûn-fişânım âh u vâh	gazel	ilâhî	-. / -. / -.	
33/a	Mahlası yok	Beşâret olsun ey bülbül ki güzlâr Açıldı vü zuhûra geldi âşâr	Taleb kıl tâlibe keşf oldı ešrâr Ki yokdur diyâr içinde Kamu oldur on(un)ladur her ne kim var	gazel	ilâhî	.... / .... / ..	
33/b	Yûnus Emre	Derviş olan kişilerüñ hâşâ göñli büyük ola Kamulardan alçağ gerek andan Hakk'a lâyığ ola	Yûnus eydür ol erkanı kendüyle ola ('alk) cânı Cümle işidenler anı görmegile müştâk ola		ilâhî	8+8 duraklı hece ölçüsü	Bu şiir Yûnus Emre şiirleri içinde tespit edilmiştir.
34/b	Yûnus Emre	Vuşlat hâlin haber virem benden haber soranlara Yedi dü(r)lü nişân gerek müselmânım diyenlere	Yûnus yedisine yetdi birini göñülünde tutdı Anı dañı haber virem gelüp ha(l)vet soranlara	gazel	ilâhî	-. / -. / -. / -.	Yûnus Emre Divanı'nda tespit edilmiştir.
35/a	Yûnus Emre	Bir sâkiden içdüm kadeh 'arşdan yüce mey-hânesi Ol sâkiniñ mestleri var cânlar anıñ pervânesi	Yûnus bu sırrın gizini câhillere söylemesin Kim bile kim nice geçer câhillerin zamânesi	gazel	ilâhî	-. / -. / -. / -.	Yûnus Emre Divanı'nda tespit edilmiştir.
35/b	Yûnus Emre	Ay dañı güneş dañı nûrundan Muhammediñ Cümle şeker tadı tadından Muhammedüñ	Yûnus bu sözlerin 'aşıklara söylegil Sen kaçanvarısarsın yolunu Muhammedüñ		ilâhî	7+7 duraklı hece ölçüsü	Yûnus Emre Divanı'nda tespit edilmiştir.
36/a	Yûnus Emre	'Aşk bâzir(bezir)-gânı sermâye cânı Bahâdır gördüm cânâ kıyanı	Zinhâr ey Yûnus gördüm dimegil Oda yaçarlar gördüm diyeni		ilâhî	5+5 duraklı hece ölçüsü	Yûnus Emre Divanı'nda tespit edilmiştir.
37/a	Yûnus Emre	Hîç sırnlar irmedi sırrına dervişleriñ Muhammedler virmedi yolunu hiç dervişleriñ	Yûnus ko unud sözüñi toprak eyle yüzüñi 'Âlemlere fâş itdiñ sırrını dervişleriñ		ilâhî	Hece Ölçüsü	Yûnus Emre Divanı'nda tespit edilmiştir.

Tablo 6: (Devamı)

Yp. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezein	Açıklamalar
38/a	Yûnus Emre	Kur'ân gönderdi Hüdâ hükümün dutuñ didi bize Anuñ hükmin tutundurur ü(m)met olan Muhammede	Saçın miskîn Yûnus saçın gafil olma ecel yakın Tutar buyruğunu haqqıñ ümmet olan Muhammede	gazel	ilâhî	... / ... / ... / ...?	Yûnus Emre şiirleri tespit edilememiştir.
38/b	Yûnus Emre	Saña 'ibret gereğise gör bu sinde yatanları Eger bağıñ taşdan ise erit görünce bunları	Yûnus senüñ şanlarıñ terk eyle bu benlikleriñ Seni dañi böyle ider niceki itdi bunları		ilâhî	Hece ölçüsü	Yûnus Emre Divanı'nda tespit edilmiştir.
39/b	Hüsâm	İlâhî bir derd vir baña ne olduğum bilmeyeyim Yavu kulağım ben beni arayayım bulmayayım	'Aşkdur şol cânımuñ cânı 'aşk yolunda kodum teni Hüsâm miskîn eydür bunu bir dem 'ışksız olmayayım		ilâhî	8+8 duraklı hece ölçüsü	Yûnus Emre Divanı'nda tespit edilmiştir.
40/a	Celîlî	Bu bir dertdür kim oñulmaz buña dermân-ı 'aşk dirler Bunda cân u baş eglenmez(?) buña meydân-ı 'aşk dirler	Celîl miskîn ağlar gülmez bunuñ vaşfi tamâm olmaz Kıyâmete eydilmez(?) buña destân-ı 'aşk dirler		ilâhî	8+8 duraklı hece ölçüsü	Celîlî Divanı'nda tespit edilememiştir.
41/ b	Celîlî	Taşdı yine yüregim ehl-i 'irfân diledi Derdiñ eyler kesb-kârı şanma dermân diledi	Celîl miskîn ne hâldür kimse bilmez ne diler Bunlar n'olsa mañaldür zîrâ sultân diledi		ilâhî	7+7 duraklı hece ölçüsü	Celîlî Divanı'nda tespit edilememiştir.
42/a	Musli hiddîn	Ey dost seni sevenler sarhoşdur ayık degül Ayıklar mahrûm olur bu deme lâyıq degül	Muslihiddîn yol içre bilirdi yegâneler Terk itdi mücânetliğı(?) bu yola lâyıq degül		ilâhî	7+7 duraklı hece ölçüsü	Bu şiir yapılan saha araştırmalarında belirli bir kaynaktan tespit edilememiştir.
42/b	Gülşenî	Terk eyle münkir küfriñi îmâna gel îmâna gel 'Aşk ehline hizmet kılup sultâna gel sultâna gel	Çün 'aşk-imiş devre girtüp devr eyleyen ey Gülşeni Rûşen güneş gibi olup devrâna gel devrâna gel	gazel	ilâhî	-- / -- / -- / --	Gülşenî Divanı'nda tespit edilmiştir.
43/b	Ruşenî	İşit sözüm ey Gülşenî gel gidelim 'aşk eline Şâh(1)dur ol milke Rûşenî gel gidelim 'aşk eline	Ey Ruşenî den Gülşenî candan göz açup gör meni Kimdür diyen sana teni gel gidelim 'aşk eline	gazel	ilâhî	-- / -- / -- / --	Ruşenî Divanı'nda tespit edilmiştir.
4/a	Âşık Paşa	'Aşık olup isteriseñ Allâhı Medîne de Muhammede var imdi Varanlara rahmet olur vallâhı Medîne de Muhammede var imdi	' Âşık Paşa bir divâne kişidür Dostun medh eylemek anuñ işidür Karañu göñülde çerâğ işidür Medîne de Muhammede var imdi	murabba	ilâhî	Hece ölçüsü	Bu şiir yapılan saha araştırmalarında belirli bir kaynaktan tespit edilememiştir.
45/a	Cemâlî	Yâ ilâhî senden özge yok ilâhum Ki sensin iki 'âlemde penâhum	Cemâlî ye yine ihsânıñı kıl Ki ola 'aşkıñ yolunda intibâhum	gazel	ilâhî	Hece ölçüsü	Cemâlî Halveti şiirleri içerisinde tespit edilmiştir.

Tablo 6: (Devamı)

Yp. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
46/a	Gülşenî	Ey göñül 'aşkıñ beni divâne kıldı 'âkıbet Bilgümi 'aql ehline efsâne kıldı 'âkıbet	Yüz çevürme Gülşenîden ey göñül her vecchile Cân virtüben çün seni cânâne kıldı 'âkıbet	gazel	ilâhî	-. - / -. - / -. - / -. -	Gülşenî Divanı'nda tespit edilmiştir.
46/b	Nihânî	Işk âteşine nice nice yanasın ey dil Bilsem seni pervânemisin yanasın ey dil	Der şâm u seher hasret(ü) derd ile Nihânî Hey vakti-dürür uyhûdan uyanasın ey dil		ilâhî	Hece ölçüsü	Nihânî Divanı'nda tespit edilmiştir.
47/a	Tâlibî	Var derdile yan yürü dermâna irişince 'Aşkile kulluk eyle sulâtana irişince	Ey Tâlibî gevheri niçün virdüñ nâdâna Bu yolda neler çekdüñ ol kâne irişince		ilâhî	Hece ölçüsü	Yûnus Emre Divanı'nda tespit edilmiştir.
47/b	Yûnus Emre	Allâh eydür hey kullarum gelüñ berü ma'büd menem Kamu 'âlem benüm kulum kâmulara Sultân menem	Yûnus degül bunı kudret dilidür söyleyen Kâfir olur inanmayan evvel âhîr Sultân benem	gazel	ilâhî	-. - / -. - / -. - / -. -	Yûnus Emre Divanı'nda tespit edilememiştir.
48/a	Yûnus Emre	Geldi yine 'aşk bülbülü ey 'âşikân-ı Muştafa Söyler tûñiler sözile rahmet şaçarlar nûrile Toldı ferîşte hûrile hûr-ı cinânı Muştafa	Yûnus degül bunı deyen kudret dilidür söyleyen Kâfir olur hak bilmeyen peygamberi ol Muştafa	gazel	ilâhî	-. - / -. - / -. - / -. -	Yûnus Emre Divanı'nda tespit edilememiştir.
48/b	Hüsâm	Ne sevdâdur bu başda bu ne sevdâ Ne gavgâdur bu dilde bu ne gavgâ	Giceler artaya dek şevkuñ ile Uyurmu gözlerüm hâşâ ve kellâ		ilâhî	Hece ölçüsü	Bu şiir yapılan saha araştırmalarında belirli bir kaynaktan tespit edilememiştir.
49/a	Muhlusî	Nice hoş devletmiş devleti dervîşleriñ Ebedî gitmezimiş 'izzeti (ireti) dervîşleriñ	Cehr idüp Muhlusî tehzib-i şifât eyliyegör Sende sûret bula tâ sîret-i dervîşleriñ		ilâhî	Hece ölçüsü	Bu şiir yapılan saha araştırmalarında belirli bir kaynaktan tespit edilememiştir.
49/b	Şems	Her gice direm ki yârui terkidem sevdâsını Şubh oluncağ tâzeler gavgâsını 'aşkıñ girü	Başumu top iledüm cevğân-ı 'ışkı çalmağa Nengü vü nâmı ne(y)lerem nûş ider deryâ seni Şems eger olur ölürse kimse yasın tutmasun	gazel	ilâhî	-. - / -. - / -. - / -. -	AkŞemseddin Hazretlerinin şiirleri içinde tespit edilmiştir.
50/a	Mahlas yok	Beni rüsvâ iden dildâr-ı şavkı Şükür kıldı beni bed-nâm-ı cihânda Görüp yârile ağıyârı iş bu şavkı	Cemâlüñ şem'ine 'Aşkî de yandı Beni pervâne kıldı nâr-ı şavkı	gazel	ilâhî	-. - / -. - / -. -	

İKİNCİ BÖLÜM

2. METİN

2.1. Metni Kurarken İzlenen Yöntem

Mecmua incelenirken ilk önce mecmua çalışması içeren diğer yüksek lisans tezleri incelenmiştir. Böylece daha önce yapılan mecmua çalışmalarında izlenen usüller gözlemlenmiştir. Her mecmuanın kendine özgü bir yapısı olduğu göz önünde tutularak farklı değerlendirmelerle karşılaşılmış olup bunun sonucunda elde edilen bilgilerden tez çalışmasındaki izlenecek yöntem oluşturulmuştur.

- Mecmua iki bölümde incelenmiştir. Birinci bölümde mecmuada yer alan şairler ve şiirleri incelenmiştir. Bu bölümde ayrıca isimleri geçen şairler hakkında kısa bilgiler verilmiş, ardından bu şairlerin şiirlerinin, incelendiği/araştırıldığı kaynaklar dipnotlarda belirtilmiştir. Yine bu bölümde şiirlerde bulunan aruz ve hece vezinleri verilerek tablolarda gösterilmiş, ardından makam ve mûsukî tanımları incelenmiş, bestelenmiş şiirler tespit edilerek tablolaştırılmıştır.
- İkinci bölümde şiirler transkripsiyon harfleriyle günümüz yazı harflerine çevrilmiştir. İlk varaktan başlayarak her bir şiire numara verilmiş ve şiirlerde bulunan aruz vezni veya hece ölçüleri başlık kısmında belirtilmiştir. Şiirlerde bulunan beyitlere numara verilerek numaralandırılmıştır. Başlık bulunan şiirlerde ana metne bağlı kalınarak başlık aynen yazılmış, başlığı olmayan şiirlere başlık verilmemiştir. Şiirler arasında bulunan “Velehû eyzan” ibaresi aynen korunmuştur.
- Metni kurarken yazılan kelime hataları şiirin anlam bütünlüğü açısından değerlendirilip, metin tamirine gidilerek düzeltilmiştir. Mecmua içinde bulunan şiirlerde eksik veya fazla olan hece, kelime ve mısralar [ ] ile gösterilmiştir.
- Metin içinde bulunan şiirlerde geçen bazen “ışk” bazen “aşk” şeklinde yazılan kelime metin bütünlüğü açısından “aşk” şeklinde ve seslenme edatı olan “îy” veya “ey” olarak yazılan edat yine metin bütünlüğü açısından “ey” şeklinde okunmuştur.
- Metni kurarken şiirde yazım birliğini sağlamak için İsmail Ünver’in “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler⁶³” makalesi örnek olarak alınmıştır.
- Metinde (şiirlerde)silik olan ve okunamayan kelimelerin yerine “(..)” konulmuş ve bu kelimelerin Arap harfi yazılışı dipnotlarda gösterilmiştir. Okunuşundan emin olunmayan kelimelerin yanına ise “(?)” konulmuştur.

⁶³ İsmail Ünver, **Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler**, Turkish Studies,(3),6 2008, s. 1-46

- Metinde(şiiirlerde) geçen ayetler italik olarak verilmiş, ayetlerin geçtiği sureler dipnotlarda gösterilmiştir.
- Metindeki şiiirler daha önce yapılan kitap, tez ve makale araştırmalarında taranmış ve tespit edilen bilgileri çalışmaya dahil edilmiştir. Ayrıca mecmuada bulunan şiiirlerle kaynaklarda tespit edilen şiiirler arasındaki benzerlikler ve farklılıklar dipnotlarda gösterilmiştir.

2.2. Transkripsiyon Alfabeti

Transkripsiyon harfleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 7: Transkripsiyon Harfleri

أ, ا	a, e	ش	ş
آ, ا	â	ص	ş
ء	'	ض	z, d
ب	b	ط	t
پ	p	ظ	z
ت	t	ع	'
ث	ş	غ	g
ج	c	ف	f
چ	ç	ق	k
ح	h	ك, ك	k, n.ñ
خ	h	ل	l
د	d	م	m
ذ	z	ن	n
ر	r	و	v, o, ö. u. ü
ز	z	ه, ه, ه	h, a, e
ژ	j	ى	y, i, i, î
س	s	vâv-ı ma''düle	~

2.3. Transkripsiyonlu Metin

[1/b]

1⁶⁴-65

Buĥârî Fermâyed

(-.- /-.- /-.-)

⁶⁴ Cemal Kurnaz ve Mustafa Tatçı, **İstanbul'da Buharâlı Bir Nakşi Şeyhi: Seyyid Emir Buharî ve Türkçe Şiiirleri**, Bilig-1 / Bahar'96, 1996, s. 259-260 (metinde adı geçen eser bulunmaktadır. Murabba şeklinde bentler kendi içerisinde farklılıklar içermektedir.)

⁶⁵ Murabba nazım şekliyle yazılmıştır.

1 ‘Aşk-ı yârile olan şeydâ göñül
Eylemezsin kimseden pervâ göñül
Nideyin uşlanmadıñ aşla göñül
Â göñül şeydâ göñül rüsvâ göñül

2 Ateşiñ kimölçerir bilmem seniñ
Kim arıtdıñ [eritdin?] şem’veş cân ü teniñ
Hâşılın hep yile viridiñ hırmanıñ
[Â]⁶⁶ göñül şeydâ göñül rüsvâ göñül

3 Gâhi ‘akılsıñ gahî dîvânesin⁶⁷
Gâhi Mecnûnsun gahî mestânesin

[2/a]

Çâre yoktur sana kim uşlanasın
Â göñül şeydâ göñül rüsvâ göñül

4 Şevkile ‘âlemde toluduñ yine⁶⁸
Dek tırurken bilmezem n’olduñ yine
Âteşi ‘aşka düşüp yanduñ yine
Â göñül şeydâ göñül rüsvâ göñül

5 Gel çıkar dilden cihân endişesin
Şan’at edündiñ melâmet pîşesin
Tâşa çaldıñ nâm u nengüñ şîşesin
Â göñül şeydâ göñül rüsvâ göñül

6 Bilmezem bana ne efsûn eylediñ

[2/b]

Dek tırurken seni mecnûn eylediñ
Bağrımı bu derd ile hûn eylediñ
Â göñül şeydâ göñül rüsvâ göñül

⁶⁶ Şiirde “Ey gönül”, metin bütünlüğü açısından “A gönül” şeklinde okundu.

⁶⁷ Kurnaz ve Tatçı, a.g.e., 1. ve 2. dörtlükler bulunmamaktadır. 3. dörtlük aşağıda verilmiştir:

“Gâh zâhidsin gehî mestânesin

Gâh âkil geh katı dîvânesin

Çâre yokdur sana ki uşlanasın

Hey göñül şeydâ göñül rüsvâ göñül”

⁶⁸ Kurnaz ve Tatçı, a.g.e., “Şevkîla âlemlere toldun yine

Dek dururken bilmezem n’oldun yine

Varısa sen ışka tuş oldun yine

Hey göñül şeydâ göñül rüsvâ göñül” karşılaştırmalı metinde 5.ve 6. dörtlükler bulunmamaktadır

7 Zâhidiñ almış için havf u tamû
‘Aşka milk-i cenândan yok amû
Dâ’imâ biz mest-i hûyuz mest-i hû
Â göñül şeydâ göñül rûsvâ göñül

8 Niceye dek bu hevâyile heves⁶⁹
Şimdiden girü otuz vakt oldı pes
Gel **Buḥârîyi** esirge bir nefes
Â göñül şeydâ göñül rûsvâ göñül

[3/a]

Velehû eyzan

2^{70_71_72_73}

(--.- /--.- /--.- /--.-)

1 Şûrîde vü şeydâ kılan yâriñ cemâlidir beni
‘Âlem[le]re rûsvâ kılan yâriñ cemâlidir beni

2 Göñlümi ğayrıdan kesen kendüye maḥşûş eyleyen⁷⁴
‘Aşka giriftâr eyleyen yâriñ cemâlidir beni

3 Derde beni düş eyleyen bî-‘aql u bî-hûş eyleyen⁷⁵
Herdem ‘abâ-pûş eyleyen yâriñ cemâlidir beni

4 Gözlerimi giryân eden hem çigerim biryân iden⁷⁶
Ḥayrân u sergerdân iden anûñ cemâlidir beni

⁶⁹ Kurnaz ve Tatçı, a.g.e.

“Niçeye dek bu hevâyile heves
Şimdiden girü uşan vakt oldı pes
Bu nigârımı esirge bir nefes

Hey göñül şeydâ göñül rûsvâ göñül” karşılaştırmalı metinde 7. dörtlük bulunmamaktadır.

⁷⁰ Musammat gazel

⁷¹ Şengül Sağmaz, **Müstakimzâde'nin "Mecmûa-i İlâhiyyât" Adlı Güfte Mecmuası**, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, 141 / b. , 2001, s. 634

⁷² Bu şiir yapılan incelemede Yûnus Emre şiirleri içinde tespit edilmiştir.

⁷³ **Nihavend makamında** bestelenmiştir. Nihavend makamı bûselik makamı dizisinin rast perdesine göçürülmesiyle elde edilmiş, buna göre dizisi, rast perdesindeki bûselik beşlisine nevâ perdesinde kürdî ve hicaz dörtlülerinin eklenmesiyle oluşmuştur.

⁷⁴ Sağman, a.g.e., bu 3. beyit nüsha farkı yoktur.

⁷⁵ Sağman, a.g.e., bu 6. beyit “Derdlerine düş eyleyen aklımlı bî-hoş eyleyen” şeklinde farklı bulunmaktadır.

⁷⁶ Sağman, a.g.e., bu 4. beyit nüsha farkı yoktur.

5 Dâ'im beni maẖzûn iden ıtaĝa⁷⁷ şalup Mecnûn iden
Hem mest ü müstâĝrak iden yâriñ cemâlidir beni

[3/b]

6 'Aklumı başumdan alan beni bu ıurbete ŝalan⁷⁸
Ŗeyh Sûnbüle⁷⁹ bende kılan yâriñ cemâlidir beni

Velehû eyzan

3⁸⁰⁻⁸¹

(-... / --.- /-.-)

1 Diyüşür özüñi 'âlâ eyleme⁸²
Sıl gözüñ yaşını ğavĝâ eyleme

2 Dimedüm miydi saña benden ĝayrıya⁸³
Gözüñ açuben temâşâ eyleme

3 Özge yâriñ varımış varimdi var
Daĝı vaŝlumı temennâ eyleme

4 Gel berü gel içerüden içerü⁸⁴
Taŝra düşüp âh u eĝân eyleme

[4/a]

5 Dâ'imâ görmek dileriseñ beni
İŝigümden özge me'vâ eyleme

6 'Aŝıkısañ sen de 'aşıklar gibi
Rûmiyâ göñlüñi her-câ eyleme

⁷⁷ Saĝman, a.g.e., bu 7. beyit "ıtaĝa / daĝa" 2. mısradâ "müstâĝriğ eden / müstâĝrak iden" şeklinde bulunmaktadır.

⁷⁸ Saĝman, a.g.e., bu 5. beyit "bu sevdâya şalan / bu ıurbete şalan" 2. mısradâ "Bir mürŝide bende kılan / Ŗeyh Sûnbüle bende kılan" şeklinde bulunmaktadır.

⁷⁹ Ŗeyh Sûnbül öĝrencilerinden Merkez Efendi (Musa Muslihiddin Efendi) şiiri olabilir ama yapılan araştırmada bu şiir tespit edilememiştir.

⁸⁰ Mustafa Güneş, **Eŝrefoĝlu Rûmî ve Dîvânı (İnceleme-Metin)**, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994, s. 393 bu şiir tespit edilmiştir.

⁸¹ Bu şiir yapılan incelemede Eşref oĝlu Rûmî şiirlerinde içinde tespit edilmiştir.

⁸² Güneş, a.g.e., "Devüşür 'ağluñu ĝalgâla eyleme" şeklinde bulunmaktadır.

⁸³ Güneş, a.g.e., "Dimedüm mi saña benden özgeye" şeklinde bulunmaktadır.

⁸⁴ Güneş, a.g.e., bu beyit bulunmamaktadır.

4.Beyit "Ĝâhi vâsil ĝâhi maĝcûb oluben
Ĝâhi nevhâ ĝâh telâlâ eyleme" şeklinde nüŝha farkı (okuduĝumuz mecmuada bulunmamaktadır.)

Velehû eyzan

4⁸⁵⁻⁸⁶

(-- / .--- / -- / .---)

1 Hüm-hâne-i vahdetden iç⁸⁷ düm yine peymâne

Cân virmekile irdüm ben meclis-i cânâna

2 Şeb tâbe seher yâruñ⁸⁸ şem'-i ruhına karşı

Yandüğüm eger görse hayrân ola pervâne

3 Yâ Rab bu ne âteşdür sînemde 'ayân oldu

Dil hırmenini yakdı uş irdi bu dem cânâ

[4/b]

4 Uş Leyli⁸⁹ firâkıdan Mecnûn gibi vâ-veylâ

İllerde vü dillerde oldum yine efsâne

5 Efgânımı kûyuñda dir işiden ey meh-rû

Bu **Tâlib-î** [bî]-çâre olmuş yine divâne⁹⁰

Velehû eyzan

5⁹¹⁻⁹²

(.--- / .--- / .--- / .---)

1 Müselmânlardañuz bi'llâh benüm göñlüm alan kıanı

Ki fûrkatden⁹³ ciger hûndur aķar her dem gözüm kıanı

2 Reh-i 'aşkında cânânuñ göñüldeñ komışam başı

Ya bir gün irişem aña ya yolında virem başı

3 Harâb itdi göñül şehrin ser-â-ser leşķer-i ĥasret

'İmâret kııl kerem eyle şehâ bu mülk-i vîrânı

⁸⁵ Giyasi Babaarslan, **Koç Üniversitesi El Yazmaları Koleksiyonunda Bulunan İlahi Mecmuasının (Mecmû'a-i İlahiyat) Transkripsiyonlu Metni ve Mestap'a Göre Tasnifi**, Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evren Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018, s.1197 (s. 249 / b)

⁸⁶ Bu şiir yapılan incelemede Tâlibî şiirleri içinde tespit edilmiştir.

⁸⁷ Metinde "ışdüm" anlam bütünlüğü açısından "içdüm" şeklinde okundu.

⁸⁸ Babaarslan, a.g.e., "yandum / yâruñ" şeklinde bulunmaktadır.

⁸⁹ Babaarslan, a.g.e., "Uş Leyli / Şol Leylâ" şeklinde bulunmaktadır.

⁹⁰ Babaarslan, a.g.e., "efsâne / divâne" şeklinde bulunmaktadır.

⁹¹ Suat Donuk, **Cemâleddin İshak El-Karamanî'nin Bilinmeyen Şiirleri**, Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi 16, 2016, s. 101-102 bu şiir tespit edilmiştir.

⁹² Bu şiir yapılan incelemede Cemâlî şiirleri içinde tespit edilmiştir.

⁹³ Donuk, a.g.e., "fûrkatde" şeklinde bulunmaktadır.

[5/a]

4 Yürek yandı ve yakıldı firâk odına ser-tâ-ser⁹⁴
'Acep n'ola benüm hâlim eger görmezisem anı

5 Ne müşkil hâl olur bu kim temâşa kılmaya⁹⁵ her dem
Dü çeşm-i 'aşık-ı miskîn daği⁹⁶ ma'şûk-ı cânânı

6 Ayâcâh pür-cebin mâhı göñül ikliminin şâhı⁹⁷
Teraħħum eyle billâhi igen arturma hicrânı

7 İlâhî luţf u cûduñdan Ĥabîbiñi şefî' eyle⁹⁸
Tarîkuñda refîk eyle bize îmânı Ķur'ânı

8 Eger bir ĥarfini cânâ cemâliniñ kabûl itseñ
Çıka vaşf-ı **Cemâlî**ñden yine bir tâze dîvânı

9 Gine ihsân idüp yâ Rab kerem kıl mağfîret⁹⁹ eyle¹⁰⁰

[5/b]

Egerçi biz çoğ itmişiz ĥaţâ vü cürm ü işyânı

6¹⁰¹

(--.- / --.- / --.- / --.-)

1 'Ahd eyledi yârum vişâl ağyâ-ıyârî neylerem
Tek gözlerüm görsün cemâli bu cümle varı neylerem

2 İster bu göñlüm göz yumam cümle cihândan serteser
Gördüm cihânı çünkü ben bu dîn dârı neylerem

3 Zâr idüp ister ânum [revle]? tâ yarına pes
İnnî karîbun¹⁰² geldi çün ġayrı fişârı neylerem

⁹⁴ Donuk, a.g.e., ikinci beyit şeklinde bulunmaktadır.

⁹⁵ Donuk, a.g.e., "itmeye / kılmaya" şekline bulunmaktadır.

⁹⁶ Donuk, a.g.e., "daği / ruhi" şeklinde bulunmaktadır.

⁹⁷ Donuk, a.g.e., bu beyit bulunmamaktadır.

⁹⁸ Donuk, a.g.e., 8. beyit "İlâhî luţf-ı cûduñdan şefî' idüp Ĥabîb'üñi" şeklinde bulunmaktadır.

⁹⁹ Donuk, a.g.e., metinde ma'fîret şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁰ Donuk, a.g.e., bu beyit yapılan incelemede bulunmamaktadır.

¹⁰¹ ŞevkiyeNas Kazan, **Celîlî Dîvânı (İnceleme- Metin)**, Fakülte Kitabevi, Isparta, 2011, isimli eserinde bu şiir tespit edilememiştir.

4 Gerçi günâhum çokudur  urbe liyâkat yokdurur
*Lâ te ne u*¹⁰³ i itdi c n pes kisb u k r  neylerem

[6/a]

5 Z d id n p bu  yeti girdüm yola y  Rabben 

 n t cirem n'oldum y kim ben  ayrı y rı neylerem

6 Bülbül  ıfat g l  a dine nal n olup eglen bu dil
 n buldı cânım derdi i g l bildi  ar  neylerem

7 Cevr   cef s  dilber    ayn-ı vef dur  a ı a
Gird m bu gün zind nına pes m rg-i z r  neylerem

8 T s-ı felekden zehrini n   eyleyüp bir nice gün
Bildüm vef -d yesin s b u en r  neylerem

9 Dimi durur¹⁰⁴ Rabb 'l-ver  hısnumdur ill  ba'de l 
Gird m H d   al'asına   k-ı  i  r  neylerem

10 Ditrer bu c num dembedem rak -ı sem ' arz suna
 n rabbim   adın direm nâmûs-ı  ar  neylerem

[6/b]

11 Ma'y b **Celil ** bendenem kimse  ab l itmez beni
Eski  ayıblı ıssının  zge tim r  neylerem

¹⁰² *Kur'an-ı Kerim, Bakara Süresi*, Ayet: 186 ("Kullarım sana beni sorduklarında bilsinler ki  uphesiz ben yakınım, bana dua ettiğinde, dua edenin dile ine karşılık veririm.  u halde benim davetime gelsinler ve bana iman etsinler ki doğru yolu bulabilsinler.")

¹⁰³ *Kur'an-ı Kerim, Zümer Süresi*, Ayet:53 ("Ey kendilerinin aleyhine aşırı giden kullarım! Allah'ın rahmetinden  midinizi kesmeyin.  uphesiz Allah bütün günahları affeder.  unki O çok ba ı layan, çok merhamet edendir.")

¹⁰⁴ Nihal Nomer Karaman, **Cemâli ve D v m'nın Tenkidli Metni**, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1988, Bu  iir tespit edilememiştir.

 etin Derdiyok, **Cemâli Dîvânı (İnceleme-Metin)**, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1988, Bu  iir tespit edilememiştir.

Suat Donuk, **İstanbul Cemâleddin İshak El-Karamanî'nin Bilinmeyen  iirleri**, Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi 16, 2016, bu şiir tespit edilememiştir.

¹⁰⁴ Bu  iir yapılan incelemede Cemâli  iirleri içinde tespit edilememiştir.

Velehû eyzan

7¹⁰⁵ -

(--./---/--./---)

1 Gerbilse idi Âdem ol günde n'ola sini
Çok göreydi nefesine bir eski pelâsını

2 Ger tuysa denî kavmi kim ehl-i Cehennem yir
Ağûdan idey-idi bu tatlı gîdâsını

3 Miskîn nice gâfildür kim cehlile şatmışdur
Bu dâr-ı fenâsına ol milk-i beğâsını

4 Tar kabre girup Hâkka garķ olacağın anmaz
Hoş naķsıla zeyn idüp bu fânî binâsını

[7/a]

5 Bu 'âşi **Cemâlfîni**ñ çokdur günâhı yâ Rab
Sen luğ idüben yine 'afv eyle hâtâsını

Velehû eyzan

8¹⁰⁶ -¹⁰⁷

Hece ölçüsü:(8+8duraklı)

1 Şöyle kalam mı derdile derde dermân bulmayam mı
Geçdi 'ömrüm gözyaş-ile bir gün ola silmeyem mi

2 Geçdi 'ömürüm zârile bâkî 'ömürüm var-ile
Hocamuñ dostlarıyla kanlu yaşım silmeyem mi

3 Ne hâle bıraktıñ beni inilerem düni günü
Bire dertlü yürek seni dilim dilim dilmeyem mi

¹⁰⁵ Nihal Nomer Karaman, **Cemâli ve Divânı'nın Tenkidli Metni**, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1988, Bu şiir tespit edilememiştir.

Çetin Derdiyok, **Cemâli Divânı (İnceleme-Metin)**, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1988, Bu şiir tespit edilememiştir.

Suat Donuk, **İstanbul Cemâleddin İshak El-Karamanî'nin Bilinmeyen Şiirleri**, Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi 16, 2016, Bu şiir tespit edilememiştir.

¹⁰⁶ Mustafa Tatçı, **Yûnus Emre Divânı (İnceleme-Metin)**, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990, Bu şiir tespit edilememiştir.

Aynı gazel Abdülbaki Gölpınarlı, **Yûnus Emre Hayatı ve Bütün Şiirleri**, Türkiye İş Bankası, Kültür Yayınları, İstanbul, 2006, Adli eserinde bu şiir tespit edilememiştir.

¹⁰⁷ Yunus Emre'nin şiirlerinden (<https://www.necatiaksu.net/dosya/yunus/A082.htmnn>), (09.01.2021), Bu şiiryapılan incelemede tespit edilmiştir.

4 Ayru düştüm yârânlardan dost cemâlin görenlerden
Şol güzîde erenlerden sır haberin duymayam mı

[7/b]

5 Cânım talebin uçmağa ol dost iline göçmeye
Müşkillerimi açmağa şeyhe halvet bulmayam mı

6 **Derviş Yûnus** şol illerde vaşfuñ söylenir dillerde
Hocam garibliğ illerde va'de yatup ölmeyem mi

9^{108_109_110}

Rûşenî Fermâyed Der-mâkam-ı Hüseynî

(.--- / .--- / .--)

1 Göñül şem‘-i ruhuñ pervânesidür
Düşüp ol şem‘e bir gün yanasıdur

2 Ben andan berü¹¹¹ şâd oldum ki göñül
Senüñ ‘aşkıñ gamınuñ hânesidür

3 Ezelden nûş iden ‘aşkıñ meyinden
Henüz ol cur’anuñ dîvânesidür¹¹²

[8/a]

4 Senüñ ‘aşkıñ-durur bir genc-i mahfî
Benüm sînem anuñ vîrânesidür

5 İñiledi ‘aşk bâzârında ey dil
Ki nâliš ‘aşkıñ sermâyesidür

6 Âdem-i aşı nûm bilmezdi kimse
Cihâna ‘aşkıñ Âdem yâyasıdur

¹⁰⁸ Suna Demir, **Dede Ömer Rûşenî Dîvânı’nın (1b-60a) Transkripsiyonlu Metni**, Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010, Bu şiir yapılan incelemede tespit edilememiştir.

¹⁰⁹ Orhan Kemal Tavukçu, **Dede Ömer Rûşenî Dîvânı (Tenkidli Metin)**, T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Kültür Eserleri Dizisi: 625, 2020, 17 şiir s. 132, Eserinde bu şiir tespit edilmiştir.

¹¹⁰ **Hüseynî makamında** bestelenmiştir. Hüseynî makamı; Türk müzikisi ses sistemi içinde tiz sekizlinin dokuzuncu perdesi olan sesin adıdır. Herhangi bir değıştirme (ârıza) işareti taşımayan ana perdelerden olan bu ses ayrıca nevâ perdesine bir tanini diyezi veya acem perdesine bir bakıye bemolü getirilerek elde edilebilir. Bugün kullanılan Batı müzikisi nota sisteminde portenin dördüncü aralığına yazılır, adı “mi”dir.

¹¹¹ Tavukçu, a.g.e., “Men andan berlü” şeklinde bulunmaktadır.

¹¹² Tavukçu, a.g.e., bu beyit “mestânesidür” şeklinde bulunmaktadır.

7 Bu besdür **Rûşenî**'ye¹¹³ kim diyeler
Bu ol gül yüzlünüñ hem sâyesidür¹¹⁴

Velehû eyzan

10¹¹⁵⁻¹¹⁶

(_ _ ./ _ _ _ / _ _ ./ _ _ _)

1 Luţf eylemezse¹¹⁷ Raĥmân ĥâlüm n'ola vâ-veylâ
Ger ħahr ide o Deyyân ĥâlüm n'ola vâ-veylâ.

[8/b]

2 Uyĥudan uyanmadum 'aşĥ odına yanmadum
Derdine boyanmadum ĥâlüm n'ola vâ-veylâ

3 Toĥrı yola gitmedüm gidenlere yitmedüm
İtdiklerin itmedüm ĥâlüm n'ola vâ-veylâ

4 Cân u dile ħılmadum¹¹⁸ 'aşıĥlara uymadum
Yollarını duymadum ĥâlüm n'ola vâ-veylâ

5 Ĥaĥdan umaram yine raĥm ide bu miskîne
Ger suçlu girem sîne¹¹⁹ ĥâlüm n'ola vâ-veylâ

6 Ey raĥmeti çok Sultân¹²⁰ ħıl ħullarına iĥsân
Ger itmeyesin Ĥufrân ĥâlüm n'ola vâ-veylâ

7 Bâtl işi câhil var sen itme **Cemâli** var
Gel bir dâye¹²¹ 'aĥluñ var ĥâlüm n'ola vâ-veylâ

[9/a]

¹¹³ Tavukçu, a.g.e., "Rûşenî-y-çün" şeklinde bulunmaktadır.

¹¹⁴ Tavukçu, a.g.e., "divânesidür" şeklinde bulunmaktadır.

¹¹⁵ Karaman, a.g.e., Bu şiir tespit edilememiştir.

Derdiyok, a.g.e., Bu şiir tespit edilememiştir.

¹¹⁶ Donuk, a.g.e., s.127-128, Bu şiir tespit edilmiştir.

¹¹⁷ Donuk, a.g.e., "Luţf itmez-ise" şeklinde bulunmaktadır.

¹¹⁸ Donuk, a.g.e., "ĥıymadum" şeklinde bulunmaktadır.

¹¹⁹ Donuk, a.g.e., "gerem sîne" şeklinde bulunmaktadır.

¹²⁰ Donuk, a.g.e., "Raĥmân" şeklinde bulunmaktadır.

¹²¹ Donuk, a.g.e., bu kelime "diye" şeklinde okunmuş bulunmaktadır.

Velehû eyzan

11¹²² - 123 - 124

(.--- / .--- / .--)

1 Bu göñlüm bir ‘acep sevdâya düşdi
Ki ‘aşk aldı anı deryâ[ya] düşdi

2 Şarâb-ı ‘aşkıñ içelden bu göñlüm
Harâbât oluben mestâne düşdi

3 Devâsın şormuşam derdiñ tabîbe
Dedi derdiñ seniñ bî-çâre düşdi

4 Ko olsun pâre pâre yâre yâre
Göñül kim sencileyin yâre düşdi

5 Cemâlî şem‘ine yandıñ mı dervîş
Nice sencileyin pervâne düşdi

[9/b]

6 Cemâlîñ pertevi yağmâlarından
Cihân başdan başa gavğâya düşdi

Velehû eyzan

12¹²⁵ - 126

(-.- / -.- / -.- / -.-)

1 Ey benüm sevgülü yârim derde dermân sendedir¹²⁷
Ben bilirem ben çekerem senüñ ‘aşkıñ bende var

2 Bir seher dosta giderken uğradım yollar diken¹²⁸
Maqsûda irmek dilerseñ anı yolda izde var

¹²² Karaman, a.g.e., Bu şiir yapılan incelemede tespit edilememiştir.

Derdiyok, a.g.e., Bu şiir yapılan incelemede tespit edilememiştir.

¹²³ Donuk, a.g.e., Bu eserde iki tane “düşdi” redifli şiir bulunmaktadır. Çalışması yapılan mecmuada ki şiir ile aruz kalıbı aynı fakat beyitler farklıdır.

¹²⁴ müzeyyel gâzel

¹²⁵ M.Fatih Köksal, **Yûnus Emre Kitabı, “Şiir Mecmûaları ve Cönklerde Yûnus”**, T.C.Aksaray Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Kültür Yayınları:15, bölüm:163, 2017, s. 187 Bu şiir tespit edilmiştir. (Çalışması yapılan mecmuada 3 beyit var. Karşılaştırmalı metinde ise 6 beyit vardır.)

¹²⁶ Bu şiir yapılan incelemede Yûnus Emre şiirleri içinde tespit edilmiştir.

¹²⁷ Köksal, a.g.e., bu beyit “Ey benüm sevgülü Mevlâ’m senüñ ‘aşkıñ kimde var/ Ben bilürem kimse bilmez senün ‘aşkıñ bende var” şeklinde bulunmaktadır.

¹²⁸ Köksal, a.g.e., bu 5. beyit 2. mısrası “Hakk’a vasl olmak dilerseñ ol dikenı kır da var” şeklinde bulunmaktadır.

3 [Â] gönül senüñ sınık elinden kime feryâd ide ¹²⁹
Boğazımda bağılu zincir ayağımda künde var

Velehû eyzan

13¹³⁰ - 131

(.--- / .--- / .--)

[10/a]

1 Yine mest olmuşam gülzâra karşı

Yine pür şevk ü zârım yâre karşı

2 Anuñ ‘aşk-ı şarâbın nûş idelden¹³²

İrüşür yüregüme yâre karşı

3 Menem manşûr-veş ri[n]de hayarân¹³³

Virem cânımı gidem dâra karşı

4 Cemâlüñ şem’ine pervâne gibi

Yakayın perr ü bâlim nâra karşı¹³⁴

5 İrelden cânıma ‘aşkıñ ilâhî¹³⁵

Yürür âvâre dil dil-dâra karşı

6 Fenâ bulup beâ mülkine yetdim ¹³⁶

Vücûdum maḥv idem dil-dâra karşı

[10/b]

7 Düşelden nâr-ı ‘aşka **Nur-i dervîş**

Yağayın perr ü bâlim nâra karşı

¹²⁹ Köksal, a.g.e., bu beyit “Boğazında halka zincir ellerinde külte var / Hakk’a vasl olmak dilerseñ ol külteyi kır da var” şeklinde bulunmaktadır. (vezin bozuktur).

¹³⁰ Tatçı, a.g.e., bu şiir (9 beyit şeklinde) bulunmaktadır. 289 numaralı şiir s.780-781 son beyit; “‘Aşık Yûnus bugün gurbetde kaldı / Ki ‘ışkı söyledür dildâre karşı” şeklinde bulunmaktadır. (karşılaştırmalı metin bu metin ile yapılmamıştır.)

¹³¹ Babaarslan, a.g.e., s:775 (s156 / a), Bu eser Dervîş Nürî’ e ait bulunmaktadır. (karşılaştırmalı metin bu metin ile yapılmıştır.)

¹³² Babaarslan, a.g.e., Bu 6. beyittir, bu mısradâ “aşk-ı şarâbın” tamlaması, “şarâb-ı aşkın” şeklinde olmalıdır. Müstensih hatası olabilir.

¹³³ Babaarslan, a.g.e., Bu beyit “Bugün Manşûr benim ‘ışkıñ yolunda / Yürüyüp çarḥ uram dâre karşı” şeklinde bulunmaktadır. (vezin eksiktir.)

¹³⁴ Babaarslan, a.g.e., “Yakarım perr ü bâli nâra karşı” şeklinde bulunmaktadır.

¹³⁵ Babaarslan, a.g.e., “Alaldan cânımı ‘ışk-ı ilâhî / Benem Mecnûn gibi âvâre karşı” şeklinde bulunmaktadır.

¹³⁶ Babaarslan, a.g.e., Bu şiirde 6. ve 7. beyitler bulunmamaktadır.

Velehû eyzan

14¹³⁷

(-.- / -.- / -.- / -.-)

1 ‘Aqlumı divâne kıldı zülf-i pür-sevâdı dost
Göñlümi mestâne çeşmiñ eyledi yağmâ-yı dost

2 ‘Aqlum âşüfte göñül şûrîde cân şeydâ olup
‘Aşkîñ eyledi beni ‘âlemlere rüsvâ-yı dost

3 Bir kadeh vahdet şarâbın cur’asından içeli
Mest olup gitmez dilimden zıkr-i hûyî hâyı dost

4 Bunca yıldır eşigünde yüz sürüp kan ağladıñ
Ola kim gün görüme kehle ola hâk-pâ-yı dost

[11/a]

Velehû eyzan

15¹³⁸⁻¹³⁹

Hece ölçüsü : (8+8 duraklı)

1 ‘Aşkîñ odı yüregimi yağa geldi yağa gider¹⁴⁰
Çarip¹⁴¹ başım bu belâyı çeke geldi çeke gider

2 Kâr itdi firâk cânıma gelsün ‘aşıklar yanuma¹⁴²
‘Aşkîñ zincîrin dost boynuma dağa geldi dağa gider

3 Bülbül eyler ah u figân ‘aşk odına yandı bu cân¹⁴³
Benim gönücüğüm ey cân dostdan geldi dosta gider

¹³⁷ Bu şiir yapılan incelemelerde belirli bir kaynakta tespit edilememiştir.

¹³⁸ Güneş, a.g.e., (s.251- 33 şiir) bu şiir tespit edilmiştir. Bu şiirin Yûnus Emre’ye ait olduğuna dair internette, sitelerde verilen bilgilere rağmen Mustafa Tatçı ve Abdülbaki Gölpınarlı’nın eserlerinde bu şiir tespit edilememiştir.

¹³⁹ **Hüseynî makamında** bestelenmiştir.

¹⁴⁰ Güneş, a.g.e., “‘İşkîñ odı cigerümü” 2. mısradaki “Ġarib başım bu sedâyı” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁴¹ Ġarib şeklinde olan kelime müstehsîh tarafından **قرب** bu şekilde yazılmıştır.

¹⁴² Güneş, a.g.e., 3. ve 4.beyitler yer değiştirmiş. 2. beyit “firâk kâr itdi” ile başlıyor 2. mısradaki “tağa geldi tağa gider” şeklinde başta t / d değişikliği var.

¹⁴³ Güneş, a.g.e., 2. mısradaki “benüm gönlüm çünkü hemân” şeklinde bulunmaktadır.

4 Olmasun irde nâşî onulamaz bağrımıñ yaşı¹⁴⁴
Gözlerümüñ kanlu yaşı aça geldi aça gider

5 ‘Aşıklar turur sözine dünyâ görünmez gözine¹⁴⁵
Bu göz kerem dost yüzine baça geldi baça gider

[11/b]

Velehû eyzan

16¹⁴⁶

(.--- / .--- / .--- / .---)

1 Dükenmez derdine ‘aşkıñ nidem düşdüm devâsı yok¹⁴⁷
Hikâyet kılmazam andan şikâyetdür revâsı yok

2 Ezelden ‘aşkıñ’ ahdî belâ-yı aşka şabrimiş
Belâsın çekmeyen ‘aşkıñ olan ‘ahde vefâsı yok

3 Emânet yükinüñ belâsı ‘aşkimiş bildüm¹⁴⁸
Ki yer ile göñül anı götürmeye rızâsı yok

4 Belâdan kaçuben tağlar ibâ itdügi dem yer gök
Anı ‘aşkıyla insandur götürönerler ibâsı yok

5 Kaderdendür belî dimek kazâ-yı ‘aşka çün bildüm
Belîden özge dilümde o taqdirüñ rızâsı yok

[12/a]

6 Düşüben derdine ‘aşkıñ devâ istemegüz billâh
Ölümde özge derdine çü şanaram devâsı yok

7 Nedir ey **Gülşenî** işit belâdan Rüşenî sana
Ki ansuz kimsenüñ rüşen güneş gibi ziyâsı yok

¹⁴⁴ Güneş, a.g.e., tespit edilememiştir.

¹⁴⁵ Güneş, a.g.e., 1. mısra da “kimse / dünyâ”; 2. mısra da “Eşrefoğlu dost yüzüne / Bu göz kerem” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁴⁶ Bu şiir yapılan incelemede Gülşenî Dîvânı’nda tespit edilememiştir.

¹⁴⁷ Mecmuada müstensih “yok” olan kelimeyi 1. , 2. ve 3. beyitlerin sonunda “yoğ” şeklinde yazmıştır, şiirin bütünselliği açısından çalışmada bu kelime “yok” olarak çevrilmiştir.

¹⁴⁸ Vezin bozuktur.

Velehû eyzan

17¹⁴⁹

(--./ --./ --./ --.)

1 Ey gül-sitân-ı ‘aşıkân vaşluñ bana gül-zârımış
Bişi¹⁵⁰ firâkun cânuma şancıldı bildüm hârımış

2 Sevgüñ-imiş tende revân ey cân ile cânân¹⁵¹ olan
Sevgülden¹⁵²özge yâr olan çünkü bana ‘ağyârımış

3 Yüzüñ gören Mûsa gibi vechüñ tecellisin diler¹⁵³
Bilindi maşşûdı anuñ senden hemin dîzârımış

[12/b]

4 ‘Aşkuña viren özini keser dilüñle sözünü¹⁵⁴
Yağmaz bitürüp özünü bu tende hüd dîzârımış

5 Şal nâm u neng-i nâmûsı bî-‘âr oluban ‘aşık ol
‘Aşk ehline nâmûs ‘arı kendüyi görmeğarımış¹⁵⁵

6 Manşûr ‘ene’l-hağ’ diyüben sır perdesin fâş eyledi
Ol perde[yi] yırtar idi Hağ gayretinde dârımış

7 Şormañ niçün öldürdiler Manşûrî dâr-ı çalabın
Çün müşkiriñ dâ’im işi inkâr ile idbârımış

8 Kâlu belîde ‘ahd ile ikrâr idüp didüm belî
Ol ‘ahd oluban dîn baña îmân hemen ikrârımış

9 Vağdet göziyle yüziñi görmeyene müşrîk direm

[13/a]

Kesretde¹⁵⁶ yüzi bir gören ‘ayn-ı ulû’l-ebşârımış

¹⁴⁹ Mehmet Akay, “İbrahim Gülşenî Dîvânı Metin-Dil Hususiyetleri-Sözlük”, Basılmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996, s. 83-84, Bu şiir yapılan incelemede tespit edilmiştir.

¹⁵⁰ Akay, a.g.e., “Nişi / Bişi” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁵¹ Akay, a.g.e., “cânuma cânân olan” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁵² Akay, a.g.e., “ışkuñdan” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁵³ Akay, a.g.e., “Hüsünüñ gören Mûsî-şîfat” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁵⁴ Akay, a.g.e., “kılmaz hıretten” 2. mısradan başlangıç “Bulmaz itirüp özünü bulanda hüd bî-zârımış” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁵⁵ Akay, a.g.e., “ışk ehline nâmûs u nâm ‘aklına göre ‘ârımış” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁵⁶ Akay, a.g.e., “Kesret yüziñ birden” şeklinde bulunmaktadır.

10 Zâhid hevâsın şanuben¹⁵⁷ tesbih ile zıkr eylese
Dilden puta tabduğına tanuğı ol zünnâr-ımış

11 ‘Aşkuñdan özge yol işim ne hod gamıyla teşvîşim
Her kim añadur şimdi evvel¹⁵⁸ ‘âbid-i bî-ķârımış¹⁵⁹

12 Yüzüñden özge ‘ârife cennet gerekmez ey peri
Çöze andan¹⁶⁰ özgeden aña pes huvâr miķtârımış

13 Güneş gibi¹⁶¹ aydın yüzüñ doğalıdan bilindi uş¹⁶²
Ey maña vechün pâyesi ol nûr içün nârımış¹⁶³

14 Allâh nûruñ ma’nisi zâhir kılandı şûretüñ¹⁶⁴
Ol şanı haķķa göremeden haķdan didârımış¹⁶⁵

[13/b]

15 Gül-gûn yañıağuş şu’lesi tağ urdı kırgûn¹⁶⁶ cânuma
Yandı revânım işidüñ mihriñe işim zârımış

16 Açılalı hüsnüñ güli bilindi ey gül-zâr-ı cân
Biñ **Gülşenî** gibi¹⁶⁷ aña bülbül hezârân varımış

18¹⁶⁸

Cemâlî Fermâyed

(-.- / -.- / -.- / -.-)

1 Gideyim niye¹⁶⁹ Hâbîbüm ben bu ķara başıla
Hemdem olup¹⁷⁰ gözlerümden yol yol aķan yaşıla

¹⁵⁷ Akay, a.g.e., “şayınup” 2. mısradâ “putâ / bûte” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁵⁸ Metinde “ol” yazıyor vezin gereği “evvel” okunmuştur.

¹⁵⁹ Akay, a.g.e., “Göñül virüben alışum cândan revân dil-dârımış” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁶⁰ Vezin gereği “andan” olmuyor. Akay, a.g.e., bu beyit farklı “Çün andan özge’adn aña pes ĥor u bî-miķdârımış” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁶¹ Akay, a.g.e., “Kimi” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁶² Vezin eksiktir.

¹⁶³ Vezin eksiktir.

¹⁶⁴ Akay, a.g.e., “Allâhü nûr’un ma’nisin zâhir kılandur şûretüñ” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁶⁵ Akay, a.g.e., “Ol şanı haķķla görseden Hâķ’dan yakîn dil-dârımış” şeklinde bulunmaktadır. (vezin bozuktur)

¹⁶⁶ Akay, a.g.e., 1. mısradâ “kızgûn” 2. mısradâ “revânım”, “mihriñe” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁶⁷ Akay, a.g.e., “kimi” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁶⁸ Donuk, a.g.e., s. 123-124, Bu şiir tespit edilmiştir.

¹⁶⁹ Donuk, a.g.e., “Gideyin yine” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁷⁰ Donuk, a.g.e., “Yoldaş olup” şeklinde bulunmaktadır.

2 Ğurbete atdı beni çün bâd-ı ‘aşkuñ çarhıvâr
Çarh urayın yollar üzre ayağıla başıla

3 Düşeyin ayaklar altına firâk u derd [i]le
Hem-ser olup yolda her bir toprağıla taşıla

[14/a]

4 Kime kim ‘aşkıñ enîsin yâd¹⁷¹ola yâd eyleyüp
Egmez hergiz anı ata ana qartaşıla

5 Kanda kim varam senüñ ‘aşkıñ enîsin yâd¹⁷² idem
Kı[a]lmayam kıl denlü şohbet bir göz ile qaşıla

6 Devletinde ‘aşkıñ hoş ‘ayş u nûş idem müdâm
Dil kebâbın gözyaşın yisem içem her aşıla

7 Sağda solda gözyaşı öñümde [âh] içümde dert
‘Âlemi seyrân idem bu bir nice yoldaşıla

8 Pâdişâhum kullaruñ tağlarca ahvel...¹⁷³
Bu **Cemâli** varsa idi bir dâne haşhâş ıla

Velehû eyzan

[14/b]

19¹⁷⁴

(-.- / -.- / -.- / -.-)

1 Göñlümi şâm ü seher derdüñle hayrân eyle dost
Cânımı sayf ü şitâ ‘aşkıñla sekrân eyle dost

2 Dest-i luţfuñla şunup câm-ı muhabbetden kadeh
Bu dil-i mestânemi hem-reng-i mestân eyle dost

3 Ben ğarîb âşufte-i gülzâr-ı hüsnüñ yâdına¹⁷⁵
Her seher bülbül-şifat süzıla nâlân eyle dost

¹⁷¹ Donuk, a.g.e., “‘aşkıñ enîs ü yâr ola” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁷² Donuk, a.g.e., “‘aşkıñ enîs [û] yâr” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁷³ Donuk, a.g.e., bu beyit farklı “Dilerem biñ cân-ıla şâh ki feth ide temâm / Leşker-i ‘aşkıñ bu dil iklimini taraş-ıla” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁷⁴ Donuk, a.g.e., s. 104-105, Bu şiir tespit edilmiştir.

¹⁷⁵ Donuk, a.g.e., “gülzâr-ı ‘aşkıñ nârına” şeklinde bulunmaktadır.

4 Cân ü dilden ‘aşıkam rüsvâ-yı ‘aşkın olmağa¹⁷⁶
Şal benüm de sînemi şevküñi ihsân eyle dost

5 Âfitâb-ı hüsnüñüñ tâbân ile¹⁷⁷ menzîl düşür
Bu vücūdum zerresin hâk ile yeksân eyle dost

6 [Ya]kayın hüsnüñüñ çerâğın cânıma pervâne veş¹⁷⁸

[15/a]

Göñlümi şem‘-i ruhuñ bezminde perrân eyle dost

7 Derdiñüñ derdi ile dermande olmuşdur gönül
Derdi mendeñ derdine derdiñle¹⁷⁹ dermân eyle dost

8 Nem ola lâyıq velî cânı hâkîriñ vireyin¹⁸⁰
Hâne-i dervîşüñi luğ ile¹⁸¹ seyrân eyle dost

9 Sen şahâ¹⁸² kıldı sefer kuluñ **Cemâlî** za’fila
Nefs-i düşmân şerrini¹⁸³ yolunu âsân eyle dost

Velehû eyzan

20¹⁸⁴

(--- / -- / -- / --)

1 Yâ Rab[bi] zâtıñ haqqıçün göster bize didâruñı
Cümle şifâtın haqqıçün göster bize didâruñı

2 Nûr-ı cemâlîñ haqqıçün nâr-ı celâlüñ haqqıçün

[15/b]

Çurba vişâliñ¹⁸⁵ haqqıçün göster bize didâruñı

¹⁷⁶ Donuk, a.g.e., Bu 7. beyit “ışkuñ olmağı” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁷⁷ Donuk, a.g.e., Bu 6. beyit “tâ tâbına” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁷⁸ Donuk, a.g.e., Bu beyit 4. “Yakayın cân[ı] çerâğ-ı ‘ışkuñ pervâneveş” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁷⁹ Donuk, a.g.e., “Dermendüñdür yine derdüñle” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁸⁰ Donuk, a.g.e., “hâkîrüm” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁸¹ Donuk, a.g.e., “luğfüñla” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁸² Donuk, a.g.e., “Çün saña” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁸³ Donuk, a.g.e., “Nefs-i düşmen rağmına” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁸⁴ Donuk, a.g.e., s. 125, bu şiir tespit edilmiştir.

¹⁸⁵ Donuk, a.g.e., “Sırr-ı vişâlüñ” şeklinde bulunmaktadır.

3 Kırb-ı melekler haqqıçün kadr-i felekler haqqıçün¹⁸⁶
Gerçek dilekler haqqıçün göster bize didâruñı

4 Zât-ı Muħammed haqqıçün hem âl-i Ahmed haqqıçün¹⁸⁷
Ol âlîma‘bed haqqıçün göster bize didâruñı

5 Münzel kelâmuñ haqqıçün mürsel ğulâmuñ haqqıçün¹⁸⁸
Dârü’s-selâmuñ haqqıçün göster bize didâruñı

6 Yanup Cemâlnün özi kan yaşıle tıldı gözi¹⁸⁹
Ondan şona budur sözi göster bize didâruñı

21¹⁹⁰

(-.- / -.- / -.- / -.-)

[16/a]

1 N’eyleyem şol göñlü kim derdiñle hayrân olmaya
Ya n’idem şol cânı kim sen cânâ kurbân olmaya

2 Girmeyem ol bezme kim anda mey [ü] mül¹⁹¹ içmeyem
Varmayam¹⁹² şol cem’e kim ‘uşşâk-ı mestân olmaya

3 Gelmeseun araya ol kim cân u baş endiş ider
Girmeseun meydâna ol kim merd-i meydân olmaya

4 Dilde nûr-ı ilâhî olmaya görmez haqqı¹⁹³
‘Âlemi zulmet tutar çün mâh-ı tâbân olmaya

5 Âh u zâru nâle kıl müştâk-ı hûsn-i yâr-iseñ
Gül temâşa eylemez bülbül ki nâlân olmaya

¹⁸⁶ Donuk, a.g.e., Bu 5. beyittir.

¹⁸⁷ Donuk, a.g.e., “Hubb-ı Muħammed haqqı-çün ‘irfân-ı Ahmed haqqı-çün” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁸⁸ Donuk, a.g.e., Bu 2. beyittir.

¹⁸⁹ Donuk, a.g.e., “Yâ Rab Cemâlnünñ özi kan yaşlar aqıdur gözi / Öñdin şoña budur sözi göster bize didâruñı” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁹⁰ Donuk, a.g.e., s. 129, Bu şiir tespit edilmiştir.

¹⁹¹ Donuk, a.g.e., “Varmayam şol bezme kim anda mey ü mül” 155; metin içi kelime ile ilgili not: Her iki nüshada “mîl / meyl” biçiminde yazılan bu kelime anlam icabı “mül” olarak metne alındı.

¹⁹² Donuk, a.g.e., “Girmeyem” şeklinde bulunmaktadır.

¹⁹³ Donuk, a.g.e., Bu beyit bulunmamaktadır. (vezin eksiktir.)

6 Ğâfil olma[ya]¹⁹⁴ ey gönül kim Aḥmed'in 'aşıkları
Er dimezler aña kim hem sırr-ı Sübhân olmaya

[16/b]

7 Bu **Cemâlî** bendeñi vaşl it cemâlüñe şehâ

Bâri nisbetde anuñ da'vâsı yalan olmaya

22¹⁹⁵ -¹⁹⁶

Cemâlî Fermâyed Der –Maḳam-ı Pençgah

(-- / .-- / .-- / .--)

1 Yândı elem-i firḳatile dil meded eyle
Hâlim ğam-ı hicrânile müşkil meded eyle

2 Dil yandı vü yakıldı ciger ḥasret odına
Hey hastaña kıl vaşluñı ḥâşıl meded eyle

3 'Arz eyle mücellâñı göñül ḥüsnüñi bulsun
'Ömrüm nice bir yoğ ola ğâfil meded eyle

4 Zülmile hevâ leşkeri dil milkini külli
Yağmalamasun ey şah-ı 'âdil meded eyle

5 Luṭf iyle Cemâli ḳuluñ o boynuna ey şah

[17/a]

Ḳıl meskeneti 'aşḳ-ı ḥabâil meded eyle

¹⁹⁴ Metinde geçmesine rağmen "ya" vezni bozuyor. Müstensih hatası olabilir.

¹⁹⁵ Donuk, a.g.e., bu şiir tespit edilememiştir.

¹⁹⁶ **Pençgah makamında** bestelenmiştir; Pençgah Farsça "beşinci yer" anlamına gelen **pençgâh** rast perdesinde karar eden birleşik makamlar sınıfına dahilolup pençgâh-ı asıl ve pençgâh-ı zâid olarak iki çeşittir, her ikisi de az kullanılmıştır.

Velehû eyzan

23^{197_198_199_200}

(-.- / -.- / -.- / -.-)

1 Pertev-î cânân kime irdiye hayrân eyledi²⁰¹
Katre iken bî- nihâyet baħr-i ‘ummân eyledi

2 Fazl-ı envârı tecellî eylese kılmışlara²⁰²
Yûsuf-ı Mısrî gibi kevneyne sultân eyledi

3 Tâcî devlet her kimüñ başına urdıysa külâh²⁰³
Milkinge hâkim anı kıldı Süleymân eyledi

4 Bu Cemâlî Halvetî Hağdan görübdür çok ‘atâ²⁰⁴
Emrini bitimeyüp hamdinde noğşân eyledi

[17/b]

Velehû eyzan

24²⁰⁵

(-.- / -.- / -.- / -.-)

1 Gâfil olma kim geçer sermâye kıalmaz yarısı
İsteyüp cânlar virüp görünmez ağı kıarası

2 Dünyanuñ geçipdurur zevk ü şefâsı şimdiden
Geçmişe şay bu günü aldanmamağdur çâresi

3 Gel bugün Allâh-içün hoş veçile câmeni giy
Yoğsa yarın nûrun olmaz hâzretine varası

¹⁹⁷ Sadeddin Nüşet Ergün Türk Şairleri, 3. eserinde bu şiir bulunmaktadır. (s.69)

¹⁹⁸ <https://defter-i-ussak.blogspot.com/2018/07/pertev-i-canan-kime-erdiyse-hayran-eyledi.html>, (22.01.2021)

¹⁹⁹ Sağman, a.g.e., 49/a, s. 268, Karşılaştırma bu şiir ile yapılmıştır.

²⁰⁰ **Acem uşşâk makamında** bestelenmiştir: Dügâh perdesinde karar eden, çıkıcı seyir özelliğine sahip basit makamlardan biridir. Tarih içerisinde çok kullanılan temel makamlardan biri olan uşşâk makamının dizisi, düğâh perdesindeki bir uşşâk dörtlüsüne nevâ perdesinde bir bûselik beşlisinin eklenmesiyle meydana gelmiştir.

²⁰¹ Sağman, a.g.e., aynı 1. beyit nüsha farkı yoktur.

²⁰² Sağman, a.g.e., 1. mısra “Vasl-ı envârı tecellî eylese kalmışlar” şeklinde bulunmaktadır.

²⁰³ Sağman, a.g.e., 1. mısra “urdıysa külâh / erdi ise” 2. mısra “Hükmüne hakîm kılıp ânı Süleymân eyledi” şeklinde bulunmaktadır.

²⁰⁴ Sağman, a.g.e. , “görübdür çok ‘atâ / göründü çok atâ” şeklinde bulunmaktadır.

²⁰⁵ Bu şiir yapılan incelemelerde belirli bir kaynakta tespit edilememiştir.

4 Ayet-i eyne'l-mefer²⁰⁶ üftâdeliginden kaçın
Varını virüben olur 'aşkınrî avâresi

5 Ey **Cemâlî** gel bugün yalvarayın yalvarı gör
Kimse hõd yârın degüldurur sana yalvarası

[18/a]

Velehû eyzan

25²⁰⁷

(-.- / -.- / -.- / -.-)

1 'Ömrümüz zayî' yitürdük bilmedik kâdrini âh
Cehl ile biz sermâyeyi elden çıkardık âh u vâh

2 Gerçi biz sermâyemüz virdik yile müflislerün
Sen 'itâ kıl luft idüp yollarına ey pâdişah

3 Hayy-ı 'âlim kâdir u şâhid semî' u hem başîr
Zü'l-keâm hâlik ve lâ-şübhesen 'atâ id iştibâh

4 Tâc ü taht u raht u bahtı her ki koyup kul ola
Sen melîke dirler aña şâhiler şâhib külâh

5 Leyl-i şehvetden **Cemâlî** düşdi gaflet h'âbına
Ey Kavıyyu lâ yenâmundan[/lâ yenâm ondan?]aña ver intibâh

26²⁰⁸⁻²⁰⁹

[18/b] Celîlî Fermâyed

11'li hece ölçüsü

1 Seyeh-rûlıkdurur nefsim inkârı
Hiç aňmaz varıcak dâru'l-kaderi
'Înâyet kılmazsa Allâh Bârî

²⁰⁶ **Kur'an-ı Kerim, Kıyame Süresi**, 10. Ayet, Eyne'l-mefer? :Kur'an-ı Kerim'de, kıyâmetin dehşetinden insanların kaçacak yer arayacakları anlatılırken kullanılan ve "Kaçacak yer nerede, nereye kaçabiliriz?" anlamına gelen bu söz dilimizde müthiş olaylar karşısında insanın kapıldığı paniği tasvir etmek için kullanılmıştır. (O gün insan, nerede "Kaçacak yer neresi?" diyecektir.)

²⁰⁷ Bu şiir yapılan incelemelerde belirli bir kaynaktan tespit edilememiştir.

²⁰⁸ Kazan, a.g.e., Bu şiir tespit edilememiştir.

²⁰⁹ Murabba nazım şekliyle yazılmıştır.

İşümdür nâle vü feryâd ü zârı

2 Gözümüñ yaşı cânım döndi kına
Senüñ 'aşkıñ odına yana yana
Fırâkuñ acısı yâr geçdi cânâ
İşümdür nâle vü feryâd ü zârı

3 Yarın maşşerde cümle cem' olıcağ
Bizi pür ma'siyetle hağ bulıcağ
Şefâ'at Muşşafâdan irmeyiceğ

[19/a]

İşümdür nâle vü feryâd ü zârı

4 'Aşıkum mü'stâkuma irmez isem
Dertlüyem dermânımı bulmaz isem
Dostumuñ dîdârını görmez isem
İşümdür nâle vü feryâd ü zârı

5 Celîlyem umaram ben naşîbim
Velikin hastayam derdden habîbüm
Devâ kılmaz ise derde tabîbüm
İşümdür nâle vü feryâd ü zârı

27²¹⁰

Celîli Fermâyed

(--.- / --.- / --.- / --.-)

1 Teveccüh idüp ol Hağ'a feryâd idüp men hû direm

[19/b]

Nefsuñ elinden dâd idüp feryâd idüp men hû direm

2 Aldanı kıaldum nağşile bilişmedüm nağğâşile
Hemdem olub [ben]²¹¹ gözyaşile feryâd idüp men hû direm

3 Gicem fırâk-ı yârile her günüm âh u zârile
Yandum dutuşdum nârile feryâd idüp ben hû direm

²¹⁰ Kazan Nas, a.g.e., bu şiir bulunamamıştır.

²¹¹ Ben kelimesi vezni bozuyor. Müstensih hatası olabilir.

4 Geldüm dil evin yapmağa hem dâr-ı nefsi yıkmağa
Pervâne veş per yakmağa feryâd idüp men hû direm

5 Düşmiş kemend-i bendeñe raħm idüp Celîlî bendene
Geldüm bugün yahşî ad[1]na Feryâd idüp men hû direm

28²¹²

Ĥamdî Fermâyed

(.--- / .--- / .--- / .---)

[20/a]

1 Şarâb-ı ‘aşkıñ içelden göñül mest-i ĥarâb oldu

Düşüp meyhâne-i ‘aşka kabağum pür şarâb oldu

2 Geçüp bâzâr-ı ĥasretten belâ dükkânına her dem
Göñül feryâd idüp eydür cigercigim kebâb oldu

3 Oda yak ger dil ü cânı olursa vaşlına perde
Niderler şol dil ü cânı ki cânâna ĥicâb oldu

4 Cemâliñ pertevi ‘aksi düşelden yire o göge
Birinden güller açıldı birinden âfitâb oldu

5 Belâ-yı defter-i müzmîn nice şerħ eylesuñ **Ĥamdî**
Ki[me] kemter ĥarfîniñ şerħi yazıldı biñ kitâb oldu

29²¹³ - 214

Nurî Fermâyed Der-Mâķam-ı Pençgah

(.--- / .--- / .--- / .---)

[20/b]

1 Sana göñül viren ‘aşıķ ne ķalsun yaşile cânâ

Cemâlüh gözleyen gözler ne ķalsun ĥûr-ı rızvâna

²¹² <https://www.fikriyat.com/ekitap/detay/hamdullah-hamdi-dvni/8>, (02.05.2021) Ali Emre Özyıldırım'ın Hamdullah Hamdi Dîvânında bu şiir yapılan incelemede tespit edilememiştir.

²¹³ Bu şiir yapılan incelemelerde belirli bir kaynakta tespit edilememiştir.

²¹⁴ **Pençgah makamında** bestelenmiştir.

2 Taleb kılmaz mı cânanı ki bula vaşl-ı cânanı
Ne hoşdur ‘aşıkırî cânı kabul olursa kırbâna

3 Açar gözlerümüñ yaşı onulmaz bağırimiñ yaşı
Budur ‘aşıklarîñ işi ki dâ’im derd ile yana

4 Toyan ‘aşkıñ hâlinden geçer dâ’im yâ vişâlınden²¹⁵
İçen vaşlıñ zülâlinden uzanmaz âb-ı hayvâna

5 Diler**Nurî** bu sevdâdan özin gelen[?] fenâ ide
Ki kırbân eylemek hoşdur kışi sevgüli cânanı

30^{216,217}

Zülâlî Fermâyed Der-Makâm-ı Nevâ

(.--- / .--- / .--)

[21/a]

1 Benem yâ Rabb ol ‘âşi-i siyeh-rû

Ki ‘isyân ile olmuş nefsi-i bed hû

2 Günâhkaram yaraşur ağlar isem²¹⁸
Nice nâ-pâki pâk eyler açar şû

3 ‘Abeş geçdi bu ‘ömrüm âh ecelden
Haberler vire başladı çü²¹⁹ her mû

4 Senüñ göñlüñsüz kim ‘aşka düşdi²²⁰
Ne ğaflet bürünür aña ne uyhu

5 ‘Alâkam kes İlâhî²²¹ mâ-sivâdan
Diyem tâ derdile mestâne yâ Hû

²¹⁵ Vezni bozuktur.

²¹⁶ Babaarslan, a.g.e., s. 774 (s.156 / a), Bu şiir tespit edilmiştir.

²¹⁷ **Neva makamında** bestelenmiştir; Türk mûsikisinin kimin tarafından oluşturulduğu bilinmeyen en eski makamlarındandır. Dügâh perdesinde karar veren bir makam olduğundan bu perde üzerinde kurulu olan dizisi, yerinde bir uşşak dörtlüsüne nevâ perdesinde bir rast beşlisinin eklenmesiyle meydana gelmiştir.

²¹⁸ Babaarslan, a.g.e., Bu beyit bulunmamaktadır.

²¹⁹ Babaarslan, a.g.e., “ki / ço” şeklinde bulunmamaktadır.

²²⁰ Babaarslan, a.g.e., Bu beyit bulunmamaktadır. (vezin bozuktur.)

²²¹ Babaarslan, a.g.e., Bu 3. beyit “Hudâyâmâ-sivâdan” ve 2. mısradâ “Ki tâ ‘aşk ile diyem ben de yâ Hû” şeklinde bulunmamaktadır.

6 **Zülâlî** ğark iseñ baħr-ı günâha
Kerîm işi[gi]ne geldüm²²² ne kayġû

[21/b]

31²²³

Yûnus Fermâyed

(--.- / --.- / --.- / --.-)

1 Düşeyin ‘aşkıñ baħrine ġavvâş olayın bir zamân²²⁴
İsteyüben dün ü ġünü seni seyyâh olayın bir zamân

2 Düşübeni her maħfile sünnî vü tersâ dimeyem²²⁵
Senden ħaber virenlere miħmân olayın bir zamân

3 Fûrkatüñile yanayın ‘aşkıñ ħûnına kanayın
Gördüġü[m]seni sanayım ħayrân olayın bir zamân

4 Arturayım baġrum başın aķıtayım gözüm yaşın²²⁶
Ta bulu[n]ca sen naķķâşım giryân olayın bir zamân

5 Zülfüñde Manşûr olayın Ene’l-Ĥa[ķ] demin urayın²²⁷
Aşulup ‘aşkıñ dârına berdâr olayın bir zamân

[22/a]

6 Ben benlûġümü kovayın señlik koķusın tıyayın²²⁸
Bunca zamân kulu[ñi]ken sultân olayın bir zamân

7 **Yûnus** dostuñ perdesini fâş itme ey bî-edeb²²⁹
Mürşid-i kâmil olana ķurbân olayın bir zamân

²²² Babaarslan, a.g.e., “geldün / geldüm” şeklinde bulunmaktadır.

²²³ Tatçı, a.g.e., 253 şiir, s. 754, bu şiir tespit edilmiştir.

²²⁴ Tatçı, a.g.e., “Talayın ‘ışkıñ / Düşeyin ‘aşkıñ” 2. mısra “İsteyeyin dâim seni / İsteyüben dün(i) ġün(i)” şeklinde bulunmaktadır.

²²⁵ Tatçı, a.g.e., “Varayın her bir maħfile sırrım dimeyen her dile / Sırdan ħaber diyenlere miħmân olayın bir zamân” şeklinde bulunmaktadır.

²²⁶ Tatçı, a.g.e., Bu 5. beşinci beyit “Aķıdayım kanlu yaşım arturayım baġrum başın / Tâ ki bulunca naķķâşım seyrân ideyin bir zamân” şeklinde bulunmaktadır.

²²⁷ Tatçı, a.g.e., Bu beyit 3. beyit “Yolunda / Zülfünde” 2. mısra “Aşulup vaşluñ dârına / Aşulup ‘aşkıñ dârına” şeklinde bulunmaktadır.

²²⁸ Tatçı, a.g.e., Bu beyit 7. beyit “Benligüm benden kovayın senüñ koķuñı duyayın / Ben benlûġümü kovayın senlik koķusın tıyayın” şeklinde bulunmaktadır. 2. mısra aynıdır.

²²⁹ Tatçı, a.g.e., Bu beyit 9. beyit “Miskîn Yûnus aç gözüñi ħazrete urġıl yüzünü / Mürşid-i kâmiyolına ķurbân olayın bir zaman” şeklinde bulunmaktadır.

32²³⁰ -²³¹

Yûnus Fermâyed

Hece ölçüsü: (7+7 duraklı)

1 Aldu[ı] benüm göñlümi n'olduğımı bilmezem²³²
Yavu[ı]kıldum ben beni isiteyüp bulmazam

2 Göñülsüz girdüm yola hâlümdür gelen dile²³³
Bir dem derdim dimege ben dertlüler bulmazam

3 Şâkirem derdimile şataşdum güle güle
Hergiz derdim dimege dermânkârı bulmazam²³⁴

[22/b]

4 Eydürlerise baña senüñ göñlüñ kim aldı
Nice haber vireyim ağlayup eydimezem²³⁵

5 Ol benüm²³⁶ göñlüm alan toludur cümle 'âlem
Her kânde bakar isem yir görmezem²³⁷

6 **Yûnus**'a kadeh şunan Ene'l Hâk demin uran
Bir zerre kadeh şundu içdüm ayılmazam²³⁸

Velehû eyzan

33²³⁹

(--./---/--./---)

1 Şol göz ki seni gördü [ol]²⁴⁰ neye nazâr itsün
Şol cân ki seni tıydu tende ne qarâr itsün

²³⁰ Tatçı, a.g.e., 188 şiir, s. 702, bu şiir tespit edilmiştir.

²³¹ Babacan, a.g.e., s. 336-337(101 şiir), Bu şiir tespit edilmiştir. (karşılaştırma bu metin ile yapılmamıştır.)

²³² Tatçı, a.g.e., "bilmezem" 2. mısradaki "bulmazam" şeklinde bulunmaktadır.

²³³ Tatçı, a.g.e., "hâlüm hoş gelmez dile" 2. mısradaki "bir dertlü bulmazam" şeklinde bulunmaktadır.

²³⁴ Tatçı, a.g.e., "Dertlüler bulcağız ben beni bulmazam" şeklinde bulunmaktadır.

²³⁵ Tatçı, a.g.e., "Nice haber vireyin ağlarum eydimezem" şeklinde bulunmaktadır.

²³⁶ Tatçı, a.g.e., "Bu benüm" şeklinde bulunmaktadır.

²³⁷ (Eksik hece ölçüsü 6+5)Tatçı, a.g.e. , "Kancaru bakarısam ansuz yir görimezem" şeklinde bulunmaktadır.

²³⁸ Tatçı, a.g.e., "Erenler cur'asından içdüm ayılmazam" şeklinde bulunmaktadır.

²³⁹ Tatçı, a.g.e., 232 şiir, s. 738, Bu şiir tespit edilmiştir.

²⁴⁰ Tatçı, a.g.e., "ol göz ki seni gördü ol niye" şeklinde bulunmaktadır.

2 Sen bir ğanî sultânsın bî-ḥadd ü nihâyetsin ²⁴¹
Vaşfuñ kaleme gelmez dil қande beyân itsün

[23/a]

3 ‘Aşkuña düşen ‘aşık derdiñle yanar dün[ü]gün ²⁴²
Vaşluñdur aña dermân tabîb ne timâr itsün

4 Gerçek saña қul olan gönlüñi saña viren
Seni kendüde²⁴³ bulan қancarü sefer itsün

5 ‘Aşkuñ ezeli hocam yoklukda қomış varı²⁴⁴
Bu sırrı tıyan ‘aşık yokluğı şikâr itsün

6 Yansun bu **Yûnus** yansun bu yola nice gitsün²⁴⁵
Göñlüni saña virüp ‘aqlını ḥumâr itsün

34²⁴⁶⁻²⁴⁷

Rûmî Fermâyed

11’ li hece ölçüsü

1 Bu ‘aqlı fikrile ol cân bulunmaz
Niçe yıl oldu ser-gerdân bulunmaz

[23/b]

2 Deñizler içüben²⁴⁸ şusuz geçerem
Beni қandurası ‘ummân bulunmaz

3 Yitürdüm Yûsufı Ken’ân ilinde²⁴⁹
Bulundı Yûsufum Ken’ân bulunmaz

²⁴¹ Tatçı, a.g.e., Bu beyit 4. beyit “Sen bir ğanî sultânsın bî-ḥadd ü bi- pâyânsın” 2. mısra “Vaşfuñ kaleme şıgımaz dil nice şümâr etsün” şeklinde bulunmaktadır.

²⁴² Tatçı, a.g.e., Bu beyit 2. beyit “her dem” 2. mısra “ḥekim / tabîb” şeklinde bulunmaktadır.

²⁴³ Tatçı, a.g.e., Bu beyit 6. beyit “Kendüde seni / Seni kendüde” şeklinde bulunmaktadır.

²⁴⁴ Tatçı, a.g.e., Bu beyit 3. beyit 1. mısra “sâhum / hocam” 2. mısra “remzi duyan / sırrı tıyan” şeklinde bulunmaktadır.

²⁴⁵ Tatçı, a.g.e., Bu beyit 10. beyit “N’itsun bu Yûnus n’itsün bu Yûnus” 2. mısra “gözlerin ḥumâr / ‘aqlını ḥumâr” şeklinde bulunmaktadır.

²⁴⁶ Güneş, a.g.e., (s. 251 / 33 şiir), Bu şiir Eşrefoğlu Rûmî’ye ait bulunmaktadır. 4 beyit bu divanda bulunmamaktadır. Bu şiirin Yûnus Emre’ye ait olduğuna dair internet sitelerinde verilen bilgilere rağmen Mustafa Tatçı ve Abdülbaki Gölpınarlı’nın eserlerinde bu şiir bulunamamıştır.

²⁴⁷ **Uşşâk makamında** bestelenmiştir: Dügâh perdesinde karar eden, çıkıcı seyir özelliğine sahip basit makamlardan biridir. Tarih içerisinde çok kullanılmış temel makamlardan biri olan uşşâk makamının dizisi, düğâh perdesindeki bir uşşâk dörtlüsüne nevâ perdesinde bir bûselik beşlisinin eklenmesiyle meydana gelmiştir.

²⁴⁸ Güneş, a.g.e., 1. mısra “içerem / içüben” şeklinde bulunmaktadır.

²⁴⁹ Güneş, a.g.e., 1. mısra “içinde / ilinde” 2. mısra “uş Kenân” şeklinde bulunmaktadır.

4 Kamû dertlülere dermân bulundı²⁵⁰
Benim bu derdime dermân bulunmaz

5 Od olur içdüğim şular içümde²⁵¹
Bu şularum gibi nirân bulunmaz

6 Bu derde mübtelâ olmuş cihânda
Bu **Rûmî** gibi bir insân bulunmaz

35²⁵² -²⁵³

[24/a]

Eşrefizâde Fermâyed

(-.- / -.- / -.- / -.-)

1 Ey ‘acep bilsem nedir yâ Râb bu derdiñ çâresi
Gün gün artar hiç oñulmaz yüregümüñ yâresi

2 Yüregümüñ yâresine hiç tabîb kılmaz ‘ilaç
Ey ‘acep var mı²⁵⁴ dahî bencileyin bî-çâresi

3 Gözü yaşlu²⁵⁵ cigeri delük delük²⁵⁶
Olmuş ‘âlem içinde ‘aşkınuñ âvâresi

4 Çâresi bî-çâreliktir çünki²⁵⁷ bu derdiñ hemân
Kim belâ burcudadur ‘aşıkların sitâresi

5 Dost yolunda ‘aşkı ger kılsalar yüzbiñ pâre
Dönmeye dost dost diye çağıra²⁵⁸ her bir pâresi

²⁵⁰ Güneş, a.g.e., “Kamûnuñ dertine / Kamû dertlülere” şeklinde bulunmaktadır.

²⁵¹ Güneş, a.g.e., Bu beyit bulunmamaktadır.

²⁵² Ahmet Yerdelen, **Eşrefoğlu Rûmî'nin Bestelenmiş Eserleri**, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019, s. 53, Bu şiir tespit edilmiştir.

²⁵³ **Eviç İlahî Düyek makamında** bestelenmiştir; Türk mûsikisinin en eski makamlarındandır. Dizisi, eviç perdesindeki eksik segâh beşlisine nevâda rast beşlisinin, yerinde uşşak makamı dizisinin ve irak perdesindeki eksik segâh beşlisinin eklenmesinden meydana gelmiştir.

²⁵⁴ Yerdelen, a.g.e., “Ey ‘aceb varmı ola” şeklinde bulunmaktadır.

²⁵⁵ Yerdelen, a.g.e., 3. beyit 4. beyitle yer değiştirmiştir. “Gözü yaşlı bağı başlı” 1. mısra başlarken 2. mısra “Olmuşam ‘âlem” şeklinde başlamaktadır. Bu beytin vezni eksik bulunmaktadır.

²⁵⁶ Vezin bozuktur.

²⁵⁷ Yerdelen, a.g.e., “yine / çünki” şeklinde nüsha farkı 2. mısradaki “çüm belâ burcudadur ‘aşıkların seyyâresi” şeklinde bulunmaktadır.

²⁵⁸ Yerdelen, a.g.e., “deyip çağırışa / diye çağıra” şeklinde bulunmaktadır.

[24/b]

6 Her kimüñ göñlünde bir zerre dünyâ meylî var²⁵⁹

Görsün aña neylemişdür dünyânuñ mekkâresi

7 **Eşrefoğlı Rûmî** bu derde giriftâr olalı

Düşdi bir deryâya ki yokdur anuñ kenâresi

Velehû eyzan

36²⁶⁰ - 261

Der-Mağâ m-ı Âgâh

Hece ölçüsü:(8+8 duraklı)?

1 Ben bu derdile neyleyem hâlumi kime söyleyem²⁶²

Bu derdile yana yana düşvâr oldı işüm benüm

2 Düşdüm ırak cânumdan ırak yârümden ırak

Aşkıñdur göñlümde teşvîşim tagbîr olmaz düşüm benüm

3 Dünyâya geldüm hergîz hâlümü bilemedüm

Bir vefâdar yâr bulmadum âh oldı yoldaşım benüm

4 Kâh oluram hakdan ırak içüm taşım töldi firâk

[25/a]

Böyle yazmış alnumda Hâk neler göre başım benüm

5 Dostı sevmek baña kandan dostu seven çıkar cândan

Durmaz açar gözüm yaşı kana döndi yaşım benüm

²⁵⁹ Yerdelen, a.g.e., “Her kimin gönlünde zerre denli hubbu var ise / Anı mahrûm etdi bilsin nefsinin emmâresi” şeklinde bulunmaktadır. (vezni bozuktur.)

²⁶⁰ Yûnus Emre’ye ait olduğu düşünülen bu şiir, Yûnus Emre Divanı’nda tespit edilememiştir. (vezin bozuktur.)

²⁶¹ **Agâh makamında** bestelenmiştir.

²⁶² 2. ve 4. mısra yer değiştirdiğinde şiirin bütünselliği daha anlamlı olarak tespit edilmiş; şiir okunurken mısraların yerini değiştirmek uygun görülmüştür. Yer değiştirilmemiş kısım aşağıdadır.

1.beyit; “Ben bu derdile neyleyem hâlumi kime söyleyem /
Düşdüm ırak cânumdan ırak yârümden ırak”

2. beyit; “Bu derdile yana yana düşvâr oldı işüm benüm /
‘İşkuñdur göñlümde teşvîşim tagbîr olmaz düşüm benüm”

37²⁶³

Ṭurmuş Fermâyed

(-.- / -.- / -.- / -.-)

1 Cezbe-i Hâk olmayınca neylesün şeyhüm baña
Hâk inâyet kılmayınca neylesün şeyhüm baña

2 Tâc-ı izzet dâd-ı Hâkdur başı devletlü geyer
Başda devlet olmayınca neylesün şeyhüm baña

3 Burka'-ı hüsnuñ açıldı ki tecellî eyledi
Sen tecellî itmeyince neylesün şeyhüm baña

4 Ârzû ardınca düşmüş bir bölük mecrûhların

[25/b]

Sen'inâyet kılmayınca neylesün şeyhüm baña

5 Hâk 'inâyet kıлмаğa dil hânesi hâlî gerek
Hâne halvet olmayınca neylesün şeyhüm bana

38²⁶⁴

Yûnus Fermâyed

(--./---/--./---)

1 Allâh diyelüm dâ'im Allâh görelüm neyler
Yolda turalım kâ'im Allâh görelüm neyler

2 Gidermeyelüm dilden ayrulmayalum yoldan²⁶⁵
Deyüp cânu göñülde Allâh görelüm neyler

3 Gündüz olalım şâ'im gice olalım kâ'im
Sübhân diyelüm dâ'im ol dost görelüm neyler²⁶⁶

²⁶³ Bu şiir yapılan incelemelerde belirli bir kaynaktan tespit edilememiştir.

²⁶⁴ Tatçı, a.g.e., 71 şiir, s. 611, Bu şiir yapılan incelemede tespit edilmiştir.

²⁶⁵ Tatçı, a.g.e., "Çıkarmayalum dilden ayrulmayalum yârdan / İrlımayalum yoldan Allâh görelüm neyler" şeklinde bulunmaktadır.

²⁶⁶ Tatçı, a.g.e., Bu 6. beyit "Allâh diyelüm dâ'im Allâh görelüm neyler" şeklinde bulunmaktadır.

[26/a]

4 Adı şanu dillerde sevgüsü göñüllerde²⁶⁷

Şol korçuklı yollarda Allâh görelüm neyler

5 Bir şanmaduğuñ yirde²⁶⁸ nâgâh yırtıla perde
Dermân irişe derde Allâh görelüm neyler

6 Yûnus sen anı şanma bu ‘aşk saña sendendür
Çün²⁶⁹ kamûya andandur Allâh görelüm neyler

Velehû eyzan

39²⁷⁰

(-.- / -.- / -.-)

[26/b]

1 İtme uyhudur seni yoldan koyan
Ölmedin yâ ölmedin âhir zamân
Tün ki düşünmedin yılan çıyan[?]
Ey benüm uyhusu çok gözüm uyan

2 Korçaramki ölesin uyanasın

Tâ kıyâmet şöyle hasret kalasın
Tutuşup hasret odına yanasın
Ey benüm gafleti çok gözüm uyan

3 Ey gözüm nâ-mahreme kılma nazar
‘Âkıbet andan saña ire zarar
Budur işit sözümi toğrı haber
Gel benüm uyhusu çok gözüm uyan

4 Ey benüm yaman bağan yalan gözüm
Yalanıla göñlümi alan gözüm
Her neye baksa bakar dutmaz sözüm
Gel benüm gafleti çok gözüm uyan

[27/a]

²⁶⁷ Tatçı, a.g.e., Bu 7. Beyittir.

²⁶⁸ Tatçı, a.g.e., “Sen şanmaduğuñ yirde” şeklinde bulunmaktadır.

²⁶⁹ Tatçı, a.g.e., “Can” şeklinde bulunmaktadır.

²⁷⁰ Halvetiye’ye ait olduğu düşünülen bu şiir yapılan araştırmalarda belirli bir kaynaktan tespit edilememiştir. Şiir murabbâ nazım şekliyle yazılmıştır.

5 Gâh ferâgat'âleminde geç otur
Kibr ü kîni cümle göñülden götür
Bağ içerü gör ne 'ibretler yetür
Gel benüm gafleti çok gözüm uyan

6 **Halvetî** haqqa uyan sultân olur
Haqqa 'imânlu göñül giryân olur
Anuñ işi 'âkıbet peşmân olur
Gel benüm gafleti çok gözüm uyan

40²⁷¹

Turmuş Fermâyed

Hece ölçüsü:(8+8 duraklı)

[27/b]

1 Düşeyin 'aşkıñ yoluna 'uryân olayım bir zamân
Bu yoluñ cevri odına biryân olayım bir zamân

2 Gâh dutayım gâh yanayım 'aşkıñ zehrine kıanayım
Bende Mecnûna döneyim sûzân olayım bir zamân

3 Şaluben karîb²⁷²başımı dökeyim kanlu yaşımı
Deleyin bağrım yaşımı giryân olayım bir zamân

4 Gavvâş olayım talayın gendüm 'ummâna talayım
Dilerem seni bulayım pinhân olayım bir zamân

5 Eglerüm seni gül gibi **Turmuş** olamı kul gibi
Şevkuñile bülbül gibi nâlân olayım bir zamân

Velehû eyzan

41²⁷³

(--./ --.- / --.- / --.-)

1 İki cihân zindânısa gerek bana bostân ola
Ayruğ baña ne ğam ğu[ş]sa çün 'inâyet Haqdan ola

²⁷¹ Bu şiir yapılan incelemelerde belirli bir kaynaktan tespit edilememiştir.

²⁷² Ğarîb kelimesi içinĒ yerine kullanılmış olabilir. Anlam olarak "garip" olması daha uygundur.

²⁷³ Tatçı, a.g.e., 4 gazel, s. 559, Bu şiir bulunmaktadır.

[28/a]

2 Ol dost yüzün gördi gözüm²⁷⁴
Söz bilene iş bu sözüm gerek şekeristân ola

3 Aşk şarâbın içen kişi Hâkdan yaña uçan kişi²⁷⁵
Her da'vîden geçen kişi key esrük-i mestân ola

42²⁷⁶

Hâkîkî Fermâyed

(--.- / --.- / --.- / --.-)

1 Ser-tâ-ser ol²⁷⁷ göñlüm evin vîrân bu'aşkıñ eyledi
Eyvâh nidem ben neyelerem divâne 'aşkıñ eyledi

2 'Aşk-itdi pür gavgâ beni âşüfte vü şeydâ beni
Bu derde vâ-veylâ beni humhâne-i²⁷⁸ 'aşkıñ eyledi

3 Bir od bırağdı cânuma yandurdu yağdı varımı²⁷⁹
Bu dildeki esrârımı inkâre 'aşkıñ eyledi

[28/b]

4 İş bu yola lâyıq bizi hem tâlib-i şâdıq bizi²⁸⁰
Biñ cân ile 'aşık bizi cânâ bu 'aşkıñ eyledi

5 Âvâre olduk ellere²⁸¹ düşdüñ bu uzak yollara
Bizi Hâkîkî dillere efsâne 'aşkıñ eyledi

²⁷⁴ (eksik vezin) Tatçı, a.g.e., Bu 3. beyit "erenlere toprak yüzüm" şeklinde bulunmaktadır.

²⁷⁵ Tatçı, a.g.e., "Her da'vîden geçen kişi Hâk'dan yana uçan kişi / İşk şarâbın içen kişi geh esrük geh mestân ola" şeklinde bulunmaktadır.

²⁷⁶ Babaarslan, a.g.e., s. 1090-1091, (s. 247b / 248a), Bu şiir tespit edilmiştir.

²⁷⁷ Babaarslan, a.g.e., "ol / uş" ve 2. mısradaki "Eyvâ n'idem bilmem beni divâne bu 'aşk eyledi" ayrıca her mısranın sonunda "bu 'aşk eyledi / 'aşkıñ eyledi" şeklinde bulunmaktadır.

²⁷⁸ Babaarslan, a.g.e., "hem-hâne / humhâne-i" şeklinde bulunmaktadır.

²⁷⁹ Babaarslan, a.g.e., Bu 5. beyit "Bir od bırağdı cânımı yandurdu yağdı cânımı / Ol bahra yağdı cânımı mestâne bu 'aşk eyledi" şeklinde bulunmaktadır.

²⁸⁰ Babaarslan, a.g.e., Bu beyit 7.beyit, 1. mısradaki "Uş bu yola / İş bu yola" 2. mısradaki "cânâna / cânâ" şeklinde bulunmaktadır.

²⁸¹ Babaarslan, a.g.e., Bu 9. beyit "Âvâre olup illere / Âvâre olduk ellere" şeklinde bulunmaktadır.

Velehû eyzan

43²⁸²⁻²⁸³

(--.- / --.- / --.- / --.-)

1 Bu ne ‘âcep sevdâ olur kim²⁸⁴ başuma geldi benüm
Bu sevdâ baña gele[l]den işüm güçüm kaldı benüm

2 Ne tek dururam bir sâ‘at ne dinlenüp oldum râhat²⁸⁵
Hiç bilemezem n’eyleyin hâlüm şö[y]le oldı benüm

3 Sular karar eyler ise tağ başı[n]da yaylar ise²⁸⁶
Kaçan irüşür ‘ummâna fikrüm şu ki irdi benüm

[29/a]

4 Anun-içüñ kararı yok dün ü gün süreyin ‘ârı yok²⁸⁷
Hiç kimsenüñ haberi yok dost göñlümi aldı benüm

44²⁸⁸⁻²⁸⁹

Şemşî Fermâyed

(-.- / -.- / -.-)

1 Sâkiyâ gel bizi hayrân eylegil
Biz garîbi[z] ‘aşka mihmân eylegil

2 ‘Aşk şarâbın içüben mest olmuşuz²⁹⁰
Biz humâruz bize tımâr eylegil

3 ‘Aşk-ı ma‘şûk göñlümü[z] yağmaladı
Gel benüm karşıma cevân eylegil

²⁸² Babaarslan, a.g.e., s. 219 (s. 43/ b), Bu şiir tespit edilmiştir.

²⁸³ Bu şiir yapılan incelemede Yûnus Emre’ye ait olarak tespit edilmiştir.

²⁸⁴ Babaarslan, a.g.e., “kim” şeklinde bulunmamaktadır

²⁸⁵ Babaarslan, a.g.e., “Ne diñlenirem bir sâ‘at ne tek tırub oldum râhat / Hiç bilinmez n’eyleyin dost göñlümi aldı benüm” şeklinde bulunmaktadır.

²⁸⁶ Babaarsalan, a.g.e., Bu beyit bulunmamaktadır.

²⁸⁷ Babarsalan, a.g.e., Bu 3. beyit “dün ü gün yanar‘ârı yok” 2. mısradaki “Hiç kimsenüñ haberi yok derdi bağrum yakdı benüm” şeklinde bulunmaktadır.

²⁸⁸ Kemal Eraslan, **Akşemseddin’in Dinî-Tasavvufî Şiirleri**, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı–Belleten, 32 (1984), s. 49, 11-85. , Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/belleten/issue/43438/52761>

²⁸⁹ Bu şiir yapılan incelemelerde Akşemseddin’in şiirleri içinde tespit edilmiştir.

²⁹⁰ Eraslan, a.g.e., Bu beyit bulunmamaktadır.

4 Bilemezem ma‘şûk benmiyem ya sen²⁹¹
Gel benüm müşkilüm âsân eylegil

[29/b]

5 ‘Aşıkum ma‘şûkum²⁹²oldıysa eger
Ma‘şûkuñ sırrını pinhân eylegil

45²⁹³ -²⁹⁴

Der-Mağâm-ı Bûselik

(--.- / --.- / --.- / --.-)

1 Anuñ cemâlin görelî dilde kararum kalmadı
Ufandı şabrum şîşesi namûs-ı ‘arum kalmadı

2 Bende benüm benlügümü yağmaladı hüsnuñ güli
Gözüm nazâr kılmaklığa özge nigârum kalmadı

3 Eridi bağrumda başum kurudu çeşimde yaşıım
Yoğluğa yüz tutdı işüm âhımla zârım kalmadı

4 Taqva vü zühdem varlığın yandurdu oda sevgüyi
‘İlmü‘amel kılmaklığa kuvvetde varum kalmadı

[30/a]

46²⁹⁵ -²⁹⁶ -²⁹⁷

Şemşî Fermâyed

(.--- / .--- / .--- / .---)

1 Bu ‘aşka yoldaş olalı komışam nâmûs-u‘ârı
Devâsu[1]z derde düş oldum kılıram âhile zârı

²⁹¹ Eraslan, a.g.e., “ben mi yoğsa sen / benmiyem ya sen” şeklinde bulunmaktadır.

²⁹² Eraslan, a.g.e., “Aşıkısañ ma‘şûka ey Şems eger / Aşıkum ma‘şûkum” şeklinde bulunmaktadır.

²⁹³ Bu şiir yapılan incelemede Yunus Emre’nin <https://yunusemresoirleri.blogspot.com/2008/04/dilber-cemlin-greli.html>, (12.03.2021) internet adresinde bulunmuştur.

²⁹⁴ **Buselik makamında** bestelenmiştir. Tarihi çok eskilere dayanır. Yerinde bûselik beşlisine a) hüseynde hicaz dörtlüsü b) hüseynde kürdî dörtlüsü ilâvesiyle meydana gelen iki çeşit dizisi vardır. Makamın güçlülere hüseyni ve çârgâh perdeleri, durağı düğâh perdesidir. Çıkıcı seyredir. Batı müzikisindeki la minör gamına çok yakındır.

²⁹⁵ Babaarslan, a.g.e., s. 458 (s. 100/ a), Bu şiir bulunmaktadır. Fakat mahlas beytinde “Kaygusuz” şeklinde eserin Kaygusuz’a ait olduğu gösterilmektedir.

²⁹⁶ Güneş, a.g.e., 138 şiir, s. 431 (ilk üç beyit aynı), Bu gazel bulunmaktadır. (B-43b)

²⁹⁷ Ayşen Berber, **06 MI YzA 2327 Nolu Mecmua Çeviri ve İnceleme**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017, Bu şiir tespit edilmiştir. Bu şiir ‘Şemsi Tebrizi’ mahlasıyla geçmektedir. Karşılaştırma bu metin ile yapılmıştır. (sadece 4. beyit bulunmamakta diğer bütün bütün beyitler şiirde bulunmaktadır.) 81 şiir, s. 85-86.

2 Yürürken kendü hâlümde ‘acep sevdâya düş oldum
Gözüme zerrece gelmez bu fânî ‘alemüñ varı

3 Seher bülbüllerin gördüm ‘acep ifğâna başlamış
Meger kim nevbahâr olmuş öñüne düşdi gül-zârı

4 Hâkîkât ehlişeñ dervîş muşadlarla[?] olıgöre²⁹⁸
Okı nûrını tevhidüñ kes imdi gizlü zünnârı

5 Gel imdi **Şems-i Tebrîzî** fedâ kıl cânıñı Hâkka
Cihânda baş u cân virmekdurur ‘âşıklarıñ kârı

[30/b]

47²⁹⁹ -300

Hârîmî Fermâyed

(.--- / .--- / .--)

1 Yine bir âteş oldı cânda peydâ
Ki cûş itdi göñül mânend-i deryâ

2 Yine bir derd olup dilde³⁰¹ zâhir
Devâ bilmez aña hergiz eñibbâ

3 Yine nâm u nengüñ defterini dil³⁰²
Şalup deryâ[ya] diler n[k]’ola rüsvâ

4 Ğamuñ engüne bir atlâs geyürdi³⁰³
Palâs oldı baña bu cümle dünyâ

5 **Hârîmî** sırrını fâş iderem fâş
Baña ğavğay-yı ‘âlemden çî pervâ³⁰⁴

[31/a]

²⁹⁸ Berber, a.g.e., Bu beyit bulunmamaktadır.

²⁹⁹ Filiz Kılıç, **Osmanlı Hanedanından Bir Şair Şehzade Korkut**, Gazi Ü. Fen Ed. Fak. Öğr. Üyesi, bilig-2/ Yaz’96, 1996, s. 209, Bu şiir tespit edilmiştir.

³⁰⁰ Bu şiir yapılan incelemelerde Şehzade Korkut’a ait olarak tespit edilmiştir.

³⁰¹ Kılıç, a.g.e., Bu 4 beyit “olubdur / olup” şeklinde bulunmaktadır.

³⁰² Kılıç, a.g.e., Bu 2. Beyittir.

³⁰³ Kılıç, a.g.e., Bu 5. beyit “Ğamûñ engüme bir kisvet / Ğamûñ kimüne bir atlâs” 2. mısradâ “bi’l-cümle / bu cümle” şeklinde bulunmaktadır.

³⁰⁴ Kılıç, a.g.e., Bu 6. beyit “Ne bilür mest olan ‘âşık müdârâ / Bana ğavğay-yı ‘âlemden çî pervâ” şeklinde nüsha farkı

Velehû eyzan

48³⁰⁵ -³⁰⁶

(-.- / -.- / -.- / -.-)

1 Yâ İlâhî hazretindir çâresizler çâresi
Men za'if üftâdeyem sen çâresizler çâresi³⁰⁷

2 Pâre pâre şerhâ şerhâ rîze rîzedir yürek³⁰⁸
Senden olmazsa oñulmaz yüregümüñ yâresi

3 Nice sürmesün **Nihânî** yüzünü işigüñe³⁰⁹
Kim senüñ tâbuñdan özge yiri yokdur varası

49³¹⁰ -³¹¹ -³¹²

Halveti Der-Mağâm-ı Pençgah

(.--- / .--- / .--)

1 Bu göñül bir 'acep sevdâya düşdi
Ki 'aşk aldı anı deryâya düşdi

2 Şarâb-ı 'aşkıñ içelden bu göñlüm

Harâbatı olup mestâne düşdi

3 Ne içmiş vahdetiñ humhânesinden
Kesildi gayrıdan şahbâya düşdi

4 Cemâlî şem'ine yandıñ mı dervîş
Nice sencileyin pervâne düşdi

[31/b]

³⁰⁵ Mesut Dursun, **Nihânî Divânı (İnceleme-Metin)**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990, 203 şiir,s. 263, Bu şiir tespit edilmiştir.

³⁰⁶ Dursun, a.g.e., Bulunan 2 beyit çalışması yapılan mecmuada bulunmamaktadır.

³⁰⁷ Dursun, a.g.e., "Ben garîb üftâdeyem biçâreler biçâresi" şeklinde bulunmaktadır.

³⁰⁸ Dursun, a.g.e. , "Pâre pâre vaşla vaşla şerha şerhadur ciger / Senden olmazsa eger dermân oñulmaz yâresi" şeklinde bulunmaktadır.

³⁰⁹ Dursun, a.g.e., 1. mısradâ "işigüñe / dergâhuñâ" ve 2. mısradâ "Kim senüñ kapuñdan özge yir yokdur vü arası" şeklinde bulunmaktadır.

³¹⁰ Bu şiir yapılan araştırmalarda belirli bir kaynaktâ tespit edilememiştir.

³¹¹ Müzeyyel gazel

³¹² **Pençgah makamında** bestelenmiştir.

5 Cemâliñ pertevi yağmalarından
Cihân başdan başa gavğaya düşdi

6 Devâsın şormuşam derdiñ tabîbe
Dedi derdiñ seniñ bî-çâre düşdi

7 Ko olsun pâre pâre yâre yâre
Göñül kim sencileyin yâre düşdi

[32/a]

8 Ki sevdi aňma gel bâzâr-ı ‘aşkı
Ço ‘âşık nâ-murâd sermâye düşdi

9 Yakundur **Halveti** meydân-ı ‘aşka
Ki cânında[n] geçen merdâne düşdi

50³¹³⁻³¹⁴

Diger Haber

Hece ölçüsü: (8+8duraklı)

1 Şöyle hayrân eyle beni n’olduğımı bilmeyeyin
Her kıncaru bakarisem gördüğüm seni şanayın

2 Senüñ koñuñ tıydı cânım terkini urdı cihânuñ³¹⁵
Bilmezem kande mekânuñ seni kande isteyeyin

3 ‘İlm-i zâhir okuyanlar ‘aşkıdan fâriğ duranlar³¹⁶
Manşûr oldum yañuñ beni ‘âlemlere söyleyeyin

[32/b]

4 ‘İşkuñile tıldur içüm senden yana eyle göçüm
Lütfiyle bağışla şuçüm luţfuñile diñleyeyin

³¹³ Babaarlan, a.g.e., s. 514-515 (s. 109/ a) a.g.e. , Bu şiirin sadece 5. beyiti bulunmaktadır.

“Aşkuñ od urdı cânuma gelsün ‘aşıklar yanuma
Dögeyin ‘aşkuñ hânını ‘aşıkları toylayayın” şeklinde diğer beyitler farklıdır.

³¹⁴ Vasfi Babacan, **Yûnus Emre’nin Risâletü’n-Nushiyye’si ve Dîvân’ı (Giriş-İnceleme -Metin- Dizi)**, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013, s. 362 (128 şiir),Bu şiir tespit edilmiştir. (karşılaştırma bu şiir ile yapılmıştır.)

“Şöyle hayrân eyle beni ‘ışkuñ odına yanayın
Her kıncaru bakarisem gördüğüm seni şanayın” aynı beyit ile başlıyor

³¹⁵ Babacan, a.g.e., Bu 5. beyit “Senüñ ‘ışkıñ tıydı terkini urdum” 2. mısradaki “Hergiz bilinmez mekânuñ seni kanda arayayın” şeklinde bulunmaktadır.

³¹⁶ Babacan, a.g.e., Bu beyit “İlm-i hikmet okuyanlar ‘ışkıdan ferâğatdur bunlar
‘Manşûr oldum aşuñ beni her dillerde söyleyeyin” şeklinde bulunmaktadır diğer beyitler bulunmamaktadır.

5 ‘Aşkuñ odı urdı cânuma gelsün ‘aşıklar yanuma
Dökeyin ‘aşkıñ hûbını ‘aşıkları toylayayın

Velehû eyzan

51³¹⁷

(-.- / -.- / -.-)

1 Vaşluña irmezse cânım âh u vâh
Oliser derd-i zebânım âh u vâh

2 Teşneyem cândan vişâluñ âbına
Huşk idüp herdem dehânım âh u vâh

3 Gitdi maḥv oldı vücûdum defteri
Qaldı kerm ancak nişânım âh u vâh

[33/a]

4 Qaldım uş menzil gehî gamda hazîn
Göçdi gitdi kâr-bânım âh u vâh

5 Âteş-i ‘aşkıñ yaqalı cânımı
Çerha irgürdi cânım âh u vâh

6 Ben hafî tutduqça oldı nâsa fâş
Gösteredur ez-nihânım âh u vâh[?]

7 ‘Âlemi tutdı [----?] depredüp³¹⁸
Baḥru çeşim hûn-fişânım âh u vâh

Velehû eyzan

52³¹⁹

(.--- / .--- / .--)

1 Beşâret olsun ey bülbül ki gülzâr
Açıldı vü zuhûra geldi â[ş]âr

[33/b]

³¹⁷ Mahlası olmayan bu şiir yapılan incelemelerde belirli bir kaynakta tespit edilememiştir.

³¹⁸ Bu kısım okunamamıştır.

³¹⁹ Mahlası olmayan bu şiir yapılan incelemelerde belirli bir kaynakta tespit edilememiştir.

2 Tonandı sebz ü hamrâ giydi her hâr
Çemenler hulle pûş oldu vü eşcâr

3 Kemâl-i kudreti haq oldu izhâr
Tutup vahdet şifâtın yâr u‘ağyâr

4 Bir oldu cümlesi mahv oldu tekrâr
Ger olduñsa muvañhid kılma inkâr

5 Taleb kıl tâlibe keşf oldu e[ş]râr
Ki yokdur diyâr içinde
Kamu oldur on[un]ladur her ne kim var³²⁰

53³²¹

Yûnus Fermâyed

Hece ölçüsü: (8+8 duraklı)

[34/a]

1 Dervîş olan kişilerüñ hâşâ göñli büyük ola

Çamulardan alçaq gerek andan Haqq’a lâyıq ola

2 Evvel tuta şerî’atı gözete farzı sünneti³²²
İde şabr u kanâ’ati mesâviden ırağ ola³²³

3 Andan geçe tarîkâta bel bağlaya bu hıdmete³²⁴
Yaraşa ol Hazrete neye baksa didâr ola

4 Andan geçe ma’rifete bülbül olubanı öte
Nazarında reyhân³²⁵ bite yüzi[/yiri?] şuyı gülzâr ola

5 Andan geçe haqîkate dünyâyı ardına ata
Çarışa cümle millete her biriyle bâl yâğ ola

³²⁰ Vezin bozuktur.

³²¹ Babaarslan, a.g.e., s. 304-305 (s64b), Bu şiir tespit edilmiştir.

³²² Babaarslan, a.g.e., “gözete beş vaqt tâ’ati / gözete farz-ı sünneti” şeklinde bulunmaktadır.

³²³ Babaarslan, a.g.e., “Anuñ şabr u kanâ’ati mesâviden ırağ ola” şeklinde bulunmaktadır.

³²⁴ Babaarslan, a.g.e., “bil bağlaya ol hıdmete” 2. beyitte “Hem irişe ol Hazret’e kanda baksa didâr ola” şeklinde bulunmaktadır.

³²⁵ Babaarslan, a.g.e., “güller / reyhân” şeklinde bulunmaktadır.

6 **Yûnus** eydür ol erkanı kendüyle ola [‘alk] cânı³²⁶
Cümle işidenler anı görmeg-ile müştâk ola

54³²⁷

[34/b]

Fermâyed Yûnus

(--.- / --.- / --.- / --.-)

1 Vuşlat hâlin haber virem benden haber şoranlara³²⁸
Yedi dü[r]lü nişân gerek müselmânım diyenlere

2 Bu yedisinden birisi eksik olursa olmaya
Dervîşe eksik yara[ş]maz bu haķ yola girenlere³²⁹

3 Evvel kişiyे hulk gerek ikinci mâlın terk gerek³³⁰
Üçüncisi yürek gerek dördüncü baş terk âvare

4 Beşinci nişân budurur kamu hevâsından geçe³³¹
Hevâsını yoldan ğor iremez yol varanlara³³²

5 Altıncı nişân budurur yermiye yedi milleti
Yerinler yirini ğalmış yerde kimmiş yirenlere³³³

[35/a]

6 **Yûnus** yedisine yetdi birini göñülünde tutdı³³⁴
Anı daħi haber virem gelüp ğa[l]vet şoranlara

³²⁶ Babaarslan, a.g.e., “Yûnus imdi o er kanı kendü-y-ile ola cânı” 2. mısradâ “İşidenler gerek anı görmeg-ile müştâk ola” şeklinde bulunmaktadır.

³²⁷ Tatçı, a.g.e., 298 şiir, s. 790, Bu şiir tespit edilmiştir.

³²⁸ Tatçı, a.g.e., “Vaşf-ı hâlin eydiserem vaşf-ı hâlin bilenlere / Yidi dürlü nişân gerek ğaķıķate irenlere” şeklinde bulunmaktadır.

³²⁹ Tatçı, a.g.e., “Birisi eksük gerekmez bu şarp yola varanlara” şeklinde bulunmaktadır.

³³⁰ Tatçı, a.g.e., “Evvel nişânı bu durur yirmeye cümle milleti / Yirenler ğaldı yirini yir degmedi yirenlere” şeklinde bulunmaktadır.

³³¹ Tatçı, a.g.e., bu beyit bulunmamaktadır.

³³² Vezin bozuktur.

³³³ Vezin bozuktur.

³³⁴ Tatçı, a.g.e., “Yûnus yidi nişân didi evet üçüni gizledi / Anı daħı eydivirem gelüb ğalvet şoranlara” şeklinde bulunmaktadır.

Velehû eyzan

55³³⁵

(--.- / --.- / --.- / --.-)

1 Bir sâkîden içdüm³³⁶ kadeh ‘arşdan yüce mey-hânesi
Ol sâkiniñ mestleri var cânlar anıñ pervânesi

2 Ol şem’i kim bizden yana anda ciger biryân olur³³⁷
Ol od bu oda beñzemez hergiz görünmez qarası

3 Bizim ilüñ mestlerinüñ demleri ene’l-ħağ olur³³⁸
Biñ ħallac-ı manşûrleyin eñednâ-yı divânesi

4 Bizim iliñ beyleri ol şâhı Edhem begidür³³⁹
Belh şehri nice yüzbiñ ola her gû[şe]de virânesi

[35/b]

5 **Yûnus** bu sırrın gizini câhillere söylemesin³⁴⁰
Kim bile kim nice geçer câhillerin zamânesi

Velehû eyzan

56³⁴¹⁻³⁴²

Hece ölçüsü: (7+7 duraklı)

1 Ay dahî güneş dahî nûrundan Muħammediñ³⁴³
Cümle şeker tadı tadından Muħammedüñ³⁴⁴ (13)

2 Çiçeklerde çiçek çok hiç güle benzeri yok³⁴⁵
Anuñ dahî koħusu nûrundan Muħammedüñ

³³⁵ Tatçı, a.g.e., 406 şiir, s.874-875, bu şiir Yûnus Emre’ye ait olarak tespit edilmiştir.

³³⁶ Tatçı, a.g.e., “içdük / içdüm” 2. mısradâ “Ol sâkinüñ mestleriyüz cânlar anuñ peymânesi” şeklinde bulunmaktadır.

³³⁷ Tatçı, a.g.e., Bu beyit 3. beyit “Ol şem’a karşı yananuñ külli vücûdı nûr olur / Ol od bu oda beñzemez hiç belürmez zebânesi” şeklinde bulunmaktadır.

³³⁸ Tatçı, a.g.e., Bu beyit 5. beyit “Bizim meclis mestlerinüñ demleri Ene’l-Ĥağ olur / Bin Ĥallâc-ı Manşûr gibi en kemîne dîvânesi” şeklinde bulunmaktadır.

³³⁹ Tatçı, a.g.e., Bu beyit 3. beyit “Ol meclisün ‘aşıkıları İbrâhîm Edhemdür biri / Belh şehri gibi biñ ola her gûşede virânesi” şeklinde bulunmaktadır. (vezin eksiktir.)

³⁴⁰ Tatçı, a.g.e., “Yûnus bu sözlerüñ senüñ ma’nî durur bilenlere / ‘Âkıl-kâmil olan kişi bu ma’nîye inanası” şeklinde bulunmaktadır.

³⁴¹ Tatçı, a.g.e., 145 şiir, s. 666-667, Bu şiir Yûnus Emre’ye ait olarak tespit edilmiştir.

³⁴² Uşşâk makamında bestelenmiştir.

³⁴³ Tatçı, a.g.e., Bu beyit bulunmamaktadır.

³⁴⁴ Hece ölçüsü bozuktur.

³⁴⁵ Tatçı, a.g.e., Bu beyit bulunmamaktadır.

3 Ol Meryem oğlı ‘İsâ nola göge ağdıysa
Yüzbiğ ‘İsâ sergerdân sırrında Muğammediğ

4 Cân-u gönüller gibi zıkr ider diller gibi
Yüce Sultândan gelür selâmı Muğammedüğ

[36/a]

5 Yetmişbiğ hâcı gider göğlünde niyyet ider³⁴⁶
Varup ziyâret ider kabrini Muğammedüğ

6 Yarın mağşer kırıla halk halâyık derile³⁴⁷
Hağ terâzû kırula öğünde Muğammedüğ

7 Muğammed bir değizdür tıubdurur ‘âlemi³⁴⁸
Erenler bahrî olmış gölünde Muğammedüğ

8 **Yûnus** bu sözlerin ‘aşıklara söylegil³⁴⁹
Sen kaçanvarısarsın[?] yolunu Muğammedüğ

57³⁵⁰ - 351 - 352

Fermâyed Yûnus

Hece ölçüsü:(5+5 duraklı)

1 ‘Aşğ bâzir[bezîr]-gânı sermâye cânı
Bahâdır gördüm cânâ kıyanı

[36/b]

2 Zehî bahâdır cân terkin uran³⁵³
Kılıçmı keser Allâh diyeni

3 Kâmusın bir gör kemterîn al gör³⁵⁴
Alçağ görmegil pelâs geyeni

³⁴⁶ Tatçı, a.g.e., Bu beyit 6. beyit “Yıldı yetmiş biğ hâcı her biri niyyet ider / Varur ziyâret ider nûrunu muğammed’üğ” şeklinde bulunmaktadır.

³⁴⁷ Tatçı, a.g.e., Bu beyit bulunmamaktadır.

³⁴⁸ Tatçı, a.g.e., Bu beyit 3. beyittir. “Muğammed bir değizdür ‘âlemi tıutup durur / Yitmiş biğdür peygamber gölünde Muğammed’üğ” şeklinde bulunmaktadır.

³⁴⁹ Tatçı, a.g.e., Bu beyit bulunmamaktadır.

³⁵⁰ Sağman, a.g.e., s. 632, Bu şiir Yûnus Emre’ye ait olarak tespit edilmiştir. (karşılaştırma bu şiir ile yapılmıştır.)

³⁵¹ Tatçı, a.g.e., 353 şiir, s. 832-833, Bu şiir yapılan incelemelerde Yûnus Emre’ye ait olarak tespit edilmiştir.

³⁵² **Hicaz makamında** bestelenmiştir; Türk mûsikisi sisteminde tiz sekizlinin üçüncü perdesi olarak yer alan sestir. Çârgâh perdesine bir küçük mücenneb diyezi veya nevâ perdesine bir bakiye bemelü getirilerek elde edilir. Ayrıca bûselik perdesine getirilen bir tanini diyezi ilâvesiyle ortaya çıkan ses de yine hicaz perdesidir.

³⁵³ Sağman, a.g.e., 2 beyit 1. mısra “Vallah bahâdır cân terkin uran” şeklinde bulunmaktadır.

³⁵⁴ Sağman, a.g.e., 3. beyit 1. mısra “kemterin ir gör” 2. mısra “Gafil görme gel palâs giyeni” şeklinde bulunmaktadır.

4 Atlası kodi pelâsı geydi
Görünce depdi atam[enam?] deyni³⁵⁵

5 Tiz çıkarırlar beytü'l-ma'mûra³⁵⁶
Biñ 'Îsâ bigi dünyâ kovanı

6 Çün Mansûr aldı ol benüm didi³⁵⁷
Oda yaqdılar işidüñ anı

7 'Aşık olanuñ vardur nişâni³⁵⁸

[37/a]

Melâmet olur bellü beyânı

8 Oda yetdüdüñ külin şavurduñ³⁵⁹
Eylemi gerek seni seveni

9 Zinhâr 'ilmüne ma'rûr olmagil³⁶⁰
Hâk kabûl eyler kefen şoyanı

10 Zinhâr ey **Yûnus** gördüm dimegil³⁶¹
Oda yaqarlar gördüm diyeni

Velehû eyzan

58³⁶²

Hece ölçüsü

1 Hiç sırrılar irmedi sırrına dervîşleriñ³⁶³
Muħannedler virmedi yolunı hiç dervîşleriñ

2 Dervîşleriñ göñli şafâ hüküm ider Kâfdan Kafa³⁶⁴

[37/b]

³⁵⁵ Sağman, a.g.e., 4. beyit 2. mısra "İbrâhim Ethem sırdan duyanı" şeklinde bulunmaktadır.

³⁵⁶ Sağman, a.g.e., 5. beyit "Tez indirirler tahte's-serâya / Şol Kârûn gibi dünyâ soyanı" şeklinde bulunmaktadır.

³⁵⁷ Sağman, a.g.e., 6. beyit 1. mısra "Çün Mansûr gördü ol benem dedi" şeklinde bulunmaktadır.

³⁵⁸ Sağman, a.g.e., 7. beyit 1. mısra "'Aşık olanın nişâni vardır" şeklinde bulunmaktadır.

³⁵⁹ Sağman, a.g.e., 8. beyit bulunmamaktadır.

³⁶⁰ Sağman, a.g.e., 9. beyit 1. mısra "İlmim var diye mağrûr olma kim" ve 2. mısra "Hak kabûl etti" şeklinde bulunmaktadır.

³⁶¹ Sağman, a.g.e., 10. beyit 1. mısra "Zinhâr ey Yunûs gördüm deme kim" şeklinde bulunmaktadır.

³⁶² Tatçı, a.g.e., 149 şiir, s. 670, Bu şiir yapılan incelemelerde Yunus Emre'ye ait olarak tespit edilmiştir.

³⁶³ A.g.e., Bu beyit bulunmamaktadır.

³⁶⁴ Tatçı, a.g.e., Bu 1. beyit, 1. mısra aynı fakat 1. mısra "Ey nice selâtinler zebunı dervîşleriñ" şeklinde bulunmaktadır.

Dünyâ selâfîn olan zebûnidur dervîşleriñ

3 Ol şâh geldi tapuya elin urdırdı kapuya³⁶⁵
İçerden geldi âvâz-ı abdâl u dervîşleriñ

4 Resûl ağdı Mi'râca dîzâr gösterdi hoca³⁶⁶
Görüñ görüñ ne yüce ahvâl-ı dervîşleriñ

5 Veys yirinden tırdı 'arşda na'lin döndürdi³⁶⁷
Muhammed anda gör[ür] yirini dervîşleriñ

6 Resûl eydür ey kavm bunlar nicesi kavm³⁶⁸
Sır deñizinde kodum sırrını dervîşleriñ

7 Allâh eydür ey dervîş ne şoru var ne hesâp³⁶⁹
Kudret elümle açdım gözimi dervîşleriñ

[38/a]

8 İndi yire Muştâfa 'âlemi kıldı şafâ
Gizledi sır eyledi sırrını dervîşleriñ

9 **Yûnus** ko unud[t]sözüñi toprak eyle yüzüñi
'Âlemlere fâş itdiñ sırrını dervîşleriñ

Velehû eyzan

59³⁷⁰ -³⁷¹

(.--- / .--- / .--- / .---)

1 Kur'an gönderdi Hüdâ hükümün dutuñ didi bize
Anıñ hükümün³⁷² tutundurur ü[m]met olan Muhammede

(--.-/--.-/--.-/--.-)

³⁶⁵ Tatçı, a.g.e., Bu 5. beyit "Resûl indi tapuya elin urdırdı kapuya / Didiler kimsin sen ana miskîni dervîşlerüñ" şeklinde bulunmaktadır.

³⁶⁶ Tatçı, a.g.e., Bu 3. beyit "Resûl ağdı Mi'râc'a nazâr eyledi h'âce / Görüñ görüñ kim nice vaşfını dervîşlerüñ" şeklinde bulunmaktadır.

³⁶⁷ Tatçı, a.g.e., Bu 2. beyit "Dervîşlerüñ hâlları Hakk'a gider yolları / 'Arş'da na'lin dönderdi Üveysi dervîşlerüñ" şeklinde bulunmaktadır.

³⁶⁸ Tatçı, a.g.e., Bu 7. beyit "Resûl eydür iy Kayyûm bunlar 'acâyib kavim / Sır deñizi kılmışsın göñlîni dervîşlerüñ" şeklinde bulunmaktadır.

³⁶⁹ Tatçı, a.g.e., 7. , 8. ve 9. beyit bulunmamaktadır.

³⁷⁰ Bu şiir yapılan incelemelerde Yûnus Emre'ye ait olan şiirler içinde tespit edilememiştir.

³⁷¹ (8+8 duraklı hece vezni) 2' ye ayrılrsa müsemmat şiir şeklindedir.

³⁷² "Hükmin" şeklinde yazılmış, "hükümün" şeklinde okunmuştur.

2 Seyr eyledüm bu hikmeti çokduru[r]Hakķıñ rahmeti
Çekmiyeler hîç zahmeti ümmet olan Muḥammede

3 Kim ki varur toğrı yolu dostu ü[m]met Hakķ'ıñ kulu
Gözleri yaşile tolı ümmet olan Muḥammede

[38/b]

4 Kim ki gülün dostdan irmez dost anı şem'ine virmez
Hergiz cehenneme gi[r]mez ümmet olan Muḥammede

5 Ne mîzân dibine varur ne şırât köprüsin görür
Cennetde şalınır yürür ümmet olan Muḥammede

6 Saķın miskîn **Yûnus** şaķın ğafil olma ecel yakın
Tutar buyruğunu hakķıñ ümmet olan Muḥammede

Velehû eyzan

60³⁷³

Hece ölçüsü(8+8 duraklı)

1 Saña 'ibret gerek[k]ise gör bu sinde yatanları³⁷⁴
Eger bađrıñ taşdan ise erit görünce bunları

2 Çoğıdı dünyâda malları gör aḥı ne oldu ḥâlleri³⁷⁵
Birer göñlek giymiş yatır yokdur anında yenleri

[39/a]

3 Bunlar bekleruz der idi kullar kapucu kor idi³⁷⁶
Gör ceken bilmeyesin kul kanķıdır ya begleri³⁷⁷

4 Bunlar gerü gelmeyeler zühdi tâ'at kılmayalar³⁷⁸
Bu begligi bulmayalar zîrâ geçdi devrânları

5 Kanı ol şîrin sözlüler kanı ol güneş yüzlüler
Şöyle ğâ'ib olmuş bunlar hiç belürmez e[ş]erleri³⁷⁹

³⁷³ Tatçı, a.g.e., 368 şiir, s. 845-846, Bu şiir Yûnus Emre'ye ait olarak tespit edilmiştir.

³⁷⁴ Tatçı, a.g.e., "Saña 'ibret gerekise gel göresin bu sinleri / Ger taşısan eriyenin bakıp görecek bunları" şeklinde bulunmaktadır.

³⁷⁵ (vezin bozuktur)Tatçı, a.g.e., "Şunlar ki çokdur mâlları gör nice oldu ḥâlları / Şoñucu bir göñlek geymiş anuñ da yokdur yeñleri" şeklinde bulunmaktadır.

³⁷⁶ Tatçı, a.g.e., Bu 6. beyittir "Bunlar bir vaķt begler idi kapucılar korlar idi / Gel şimdi gör bilmeyesin beg kanķıdır ya kulları" şeklinde bulunmaktadır.

³⁷⁷ Vezin eksiktir.

³⁷⁸ Tatçı, a.g.e., "Bunlar eve girmeyeler zühdi tâ'at kılmayalar" şeklinde nüsha farkı 2. mısra aynıdır.

6 Ne kapu vardur kim çeke ne baca vardur göriçek³⁸⁰
Bunda anda tımaz gider dün olmışdı[u]r gündüzleri

7 Kını bunda gögsin geren köşkle sarây begenmeyen³⁸¹
Gör nicesi girmiş yatır taşlar olmuş dıvârları

8 **Yûnus** senüñ şanularıñ terk eyle bu benlikleriñ³⁸²

[39/b]

Seni dañ böyle ider niceki itdi bunları

61³⁸³

Hüsam Fermâye

Hece ölçüsü:(8+8 duraklı)

1 İlâhî bir derd vir baña ne olduğum bilmeyeyim³⁸⁴
Yavu kılayım ben beni arayayım bulmayayım

2 Şöyle hayrân eyle beni bilmeyeyin dün ü günü
Müdâm isteyeyin seni ğayrı naqşa kılmayayın³⁸⁵

3 Dünyâ tolusu naqşımıñ içi tolu kamuımıñ[?] ³⁸⁶
Niceler naqşa aldanmış ben dañı aldanmadayım

4 Alı gider benden beni toldur içime senligüñ³⁸⁷
Bunda iken yandur beni varup anda yanmayayın

5 ‘İlm ü ‘amel zühd ü taqvâ bunlar hicâb-imiş ğağğa³⁸⁸

[40/a]

Elif didüm yiter baña ğayrusını bilmeyeyin

³⁷⁹ Tatçı, a.g.e., “bular / bunlar”, “nişânları / eşerleri” şeklinde bulunmaktadır.

³⁸⁰ Tatçı, a.g.e., bu 7. beyit “Ne kapu vardur giresi ne yimek vardur yiyesi / Ne ışık vardur göresidün olmışdır gündüzleri” şeklinde bulunmaktadır.

³⁸¹ Tatçı, a.g.e., Bu 3. beyit “Kını mülke benüm diyen köşk ü sarây begenmeyen / Şimdi bir evde yaturlar taşlar olmuş üstünleri” şeklinde bulunmaktadır.

³⁸² Tatçı, a.g.e., “Birgün señün dañı Yûnus benven didüklerün kıla / Seni dañı böyle kıla nitelim kıldı bunları” şeklinde bulunmaktadır.

³⁸³ Tatçı, a.g.e., 269 şiir, s.766, Bu şiir yapılan incelemelerde Yûnus Emre’ye ait olarak tespit edilmiştir.

³⁸⁴ Tatçı, a.g.e., “İlâhî bir ‘ışık vir baña ben benligüm bilmeyeyin / Yavu kılayım ben beni isteyüben bulmayayın” şeklinde bulunmaktadır.

³⁸⁵ Tatçı, a.g.e., “İsteyeyin dâ’im seni ayruq naqşa kılmayayın” şeklinde bulunmaktadır.

³⁸⁶ Tatçı, a.g.e., Bu beyit bulunmamaktadır.

³⁸⁷ Tatçı, a.g.e., Bu 3. beyit “Alı gider benden benligi toldur içüme senligi / Bundayiken öldür beni varup anda ölmeyeyin” şeklinde bulunmaktadır.

³⁸⁸ Tatçı, a.g.e., Bu beyit bulunmamaktadır.

6 ‘Aşkđur şol cânımuñ cânı ‘aşk yolunda kıodum teni³⁸⁹
Hüsam miskîn eydür bunı bir dem ‘aşksız olmayayım

62³⁹⁰

Celîlî Fermâyed

Hece ölçüsü: (8+8 duraklı)

1 Bu bir dertdür kim oñulmaz buña dermân-ı ‘aşk dirler
Bunda cân u baş eglenmez buña meydân-ı ‘aşk dirler

2 Bu bir dertdür kim oñulmaz bunda hük-m-i cerrâh olmaz
Bunda oğıl kıız eglenmez[?] buna sevdâ-yı ‘aşk dirler

3 Kim ki bir zerresin bulur ‘akıl gider Mecnûn olur
Kimse bilmez kıanden gelen buna yağmâ-yı ‘aşk dirler

4 Diñmez olur gözi yaşı oñulmaz bağırınıñ başı

[40/b]

Görmez yâd ü bilişi buña a ‘mâ-yı ‘aşk dirler³⁹¹

5 ‘Aşkđirisem hâşlar hâşı bayrâma dutdurur yası
Görünmez ‘âr u nâmusı buña sevdâ-yı ‘aşk dirler

6 ‘Aşkı bulan cânâ kıalmaz dünyâ âhiri nedir bilmez
Bunun yazı kıışı olmaz buña bahâr-ı ‘aşk dirler

7 Bir kıatre meyın içen dönmez yedi deniz ki kıanmaz
Bunda kıarğa kıuzğün kıonmaz buña gülzâr-ı ‘aşk dirler

8 Göñüli yimek içmek almaz gözine uyhu gelmez
Bunda altûn gümüş olmaz buña bâzâr-ı ‘aşk dirler

9 Yüzbiñ düşmân kıâr eylemez buña hışâr-ı ‘aşk dirler
Sırrın kimse hâyâ [itme?]z hâlini hâlķa söylemez

[41/a]

³⁸⁹ Tatçı, a.g.e., Bu 8. beyit “İşkdur bu derdün dermânı ‘ışk yoluna virdüm cânı / Miskîn Yûnus dir yâ Gâni bir dem ‘ışksuz kıalmayayın” şeklinde bulunmaktadır.

³⁹⁰ Kazan Nas, (2011), a.g.e., Bu şiir yapılan incelemede tespit edilememiştir.

³⁹¹ Vezin eksiktir.

10 Yeri gögi dutmuşdurur bu Manşûr kül itmişdur bu
Muhammede yetmişdur bu baña esrâr-ı ‘aşk dirler

11 Günler gelür geçer gülmez dü cihândan giden almaz
Bunu müslî mukı bilmez buna aĥvâl-i ‘aşk dirler

12 Bir zerre olsa cânda zârı artdurur günde
Biñ [/Beg?]kâd[ž]ı ĥükm itmez buña dîvân-ı ‘aşk dirler

13 Bir dertdür kim düşe câna mecnûn eyler döne döne
Ĥalka danışmadan yana buña pinhân-ı ‘aşk dirler

14 Belli olmaz düni günü oturur iki cihânı
Düşmeyenler bilmez bunu buña ‘ummân-ı ‘aşk dirler

15 Celîl miskîn ağlar gülmez bunuñ vaşfı tamâm olmaz

[41/b]

Ėıyâmete eydilmez buña destân-ı ‘aşk dirler

Velehû eyzan

63³⁹²

Hece ölçüsü: (7+7 duraklı)

1 Taşdı yine yüregim ehl-i ‘irfân diledi
Derdiñ eyler kesb-kârı şanma dermân diledi

2 İki cihân naķışımız naķķaşıñız yemiş
Ėıl emlâk-ı kevneyn anıñ şöyle ‘uryân diledi

3 Cümle ‘ârifler ĥâli daĥî ‘aşıklar yolu
Muhammediñ delîli ‘ilm-i Ėur’ân diledi

4 Yazılmış “*velâ yüşrik bi-ibâdeti rabbihi*”³⁹³
Oķundı kim ‘aĥaden’ gelmiş pinhân diledi

³⁹² Kazan Nas, (2011), a.g.e., Bu şiir yapılan incelemede tespit edilememiştir.

³⁹³ *Kur’an-ı Kerim, Kehf Süresi*, Ayet: 110, “De ki: Ben yalnızca sizin gibi bir insanım. Şu var ki bana, İlahınızın sadece bir ilâh olduğu vahyolunuyor. Artık her kim rabbine kavuşmayı bekliyorsa dünya ve âhirette yararlı iş yapsın ve rabbine ibadette hiçbir şey ortak koşmasın.”

[42/a]

5 ‘Aşıklar hâli dimiş hevâyı elden kımış

Vücut-ı mişl-i kımış şeker-kânı diledi

6 Añlamayan bu sözden bezerler anlar bizden
Yaş gelmez ğayrı gözden ‘aşıkıñ kıanı diledi³⁹⁴

7 **Celîl miskîn** ne hâldür kimse bilmez ne diler
Bunlar n’olsa maħaldür zîrâ sultân diledi

64³⁹⁵

Muşlihiddîn Fermâyed

Hece ölçüsü:(7+7 duraklı)

[42/b]

1 Ey dost seni sevenler sarhoşdur ayık degül
Ayıklar maħrûm olur bu deme lâyıķ degül

2 Gözsüz ne görsün anı olmışdur nefsiñ kıulı
Dikensiz seven güli bülbüli ‘aşık degül

3 Karga ile bir tuğdı yeyeler mi bir ğıdâ[?]

Münkirlere ‘aşıklar herğiz muşâhip degül

4 Yalancı kıalleş olur ğöñli bağrı baş olur
Bunda cânın şakınan yolunda şâdıķ degül

5 Dervişem diyenleriñ ayru olur cân u yeri
Kimse ğayıbın[’ayıbın?] ğörmek dervişler yolu degül

6 Muşlihiddîn yol içre bilirdi yegâneler
Terk itdi mücânetliği bu yola lâyıķ degül

³⁹⁴ Hece ölçüsü bir fazladır.

³⁹⁵ Bu şiir yapılan incelemede belirli bir kaynakta tespit edilememiştir.

65³⁹⁶

Gülşenî Fermâyed

(--.- / --.- / --.- / --.-)

1 Terk eyle münkir küfriñi îmâna gel îmâna gel
'Aşk ehline hizmet kılup sultâna gel sultâna gel

2 İnkârimiş yoluñ uran senden saña şeytân olan

[43/a]

Şeytânunuñı terk edüben Raḥmâna gel Raḥmâna gel

3 Ehl-i diliñ ḥâlin görüp kes dilüñi kâl itmeden
Hüccet dilerseñ ḥâl için bu ḥâle gel bu ḥâle gel³⁹⁷

4 'Aşk ehlinüñ cândur teni cân olmayan bilmez cânı
İster iseñ bulmak³⁹⁸ anı cânâna gel cânâna gel

5 Mecnûn oluben 'aşk-ile görmek dilerseñ[Leylâ[yı]
'Aklıñ şalup 'aşk erine dîvâna gel dîvâna gel

6 'Aşkınıñ yoluna girmeye ayak³⁹⁹ yerine baş gerek
Zâl olmayup Rüstem gibi merdâne gel merdâne gel

7 'Aşkınıñ beyânı ḥarfile tertîbe şıgmaz ne diyem
Andan kelâm-ı nefsiçün 'irfâna gel 'irfâna gel

[43/b]

8 'Aşkınıñ cemâlin görüben bayrâm idüp çün 'aşk var
Ol 'ıyd için cân verüben kurbâna gel kurbâna gel

9 Çün 'aşkimiş devre girüp devr eyleyen⁴⁰⁰ ey **Gülşenî**
Rûşen güneş gibi olup devrâna gel devrâna gel

³⁹⁶ Akay, a.g.e., s. 113-114, Bu şiir yapılan incelemede Gülşenî'ye ait olarak tespit edilmiştir.

³⁹⁷ Akay, a.g.e., "bürhâne gel bürhâne gel" şeklinde bulunmaktadır.

³⁹⁸ Akay, a.g.e., 2. mısra "bulmaḥ / bulmak" şeklinde bulunmaktadır.

³⁹⁹ Akay, a.g.e., 1. mısra "ayaḥ / ayak" şeklinde bulunmaktadır.

⁴⁰⁰ Akay, a.g.e., Bu beyitte 1. mısra "devrân iden / derv eyleyen" 2. mısra "güneş –nisbet/ güneş gibi" şeklinde bulunmaktadır.

Velehû eyzan

66⁴⁰¹ - 402

(--.- / --.- / --.- / --.-)

1 İşit sözüm ey Gülşenî gel gidelim ‘aşk eline⁴⁰³
Şâh[1]dur ol milke Rûşenî gel gidelim ‘aşk eline

2 Aydın ilinüñ şâhına güneşden aydın mâhına
Yüz sürmege dergâhına gel gidelim ‘aşk eline

3 Her kim diler yüzün göre tebdîl ide nârı nûra⁴⁰⁴
Dilerseñ anı gözgöze gel gidelim ‘aşk eline

[44/a]

4 Terk eyle ‘akluñ naķşını yoluñda lertzân ķalmıřı⁴⁰⁵
İsterisen naķķaşını gel gidelim ‘aşk eline

5 Çoķdur o yolda çün haţan başdan geçen ayak ķoyar
İşit sözüm tođrı⁴⁰⁶ haber gel gidelim ‘aşk eline

6 Aç gün gibi Rûşen gözünñ aydıñ bulut itdin yüzünñ⁴⁰⁷
İdüp sa’âdet yılduzın gel gidelim ‘aşk eline

7 ‘Aşķ ehline⁴⁰⁸ menzîl maķâm milk-i muħabbetdür temâm
Ey isteyen dârü’s-selâm gel gidelim ‘aşķ eline

8 Ey Rûşenîden **Gülşenî** candan göz açup gör meni⁴⁰⁹
Kimdür diyen sana teni gel gidelim ‘aşķ eline

⁴⁰¹ Akay, a.g.e., Bu şiir bulunmamaktadır.

⁴⁰² Sağman, a.g.e., s. 642, Bu şiir Eşrefoğlu Rûmî’ye ait olarak tespit edilmiştir.

⁴⁰³ Sağman, a.g.e., 1. beyitin ilk mısrasında “ya Gülşenî” ve 2. mısra “şeydür o mülke o Rûşenî” şeklinde bulunmaktadır.

⁴⁰⁴ Sağman, a.g.e., 3. beyitin 1. mısrasının sonu “yarın nûra” ve 2. mısra “istersen ânı göz göre göre gel” şeklinde bulunmaktadır.

⁴⁰⁵ Sağman, a.g.e., 4. beyit bulunmamaktadır.

⁴⁰⁶ Sağman, a.g.e., “İşit budur doğru” şeklinde bulunmaktadır.

⁴⁰⁷ Sağman, a.g.e., 6. beyit bulunmamaktadır.

⁴⁰⁸ Sağman, a.g.e., 7. beyitte 1. mısra “Aşķ erine” şeklinde bulunmaktadır.

⁴⁰⁹ Sağman, a.g.e. 8. beyitte 1. mısra “cândan gör açub gözünü” 2. mısra “Kimdür sana diyen bunu” şeklinde bulunmaktadır.

Velehû eyzan

67⁴¹⁰

Hece ölçüsü

[44/b]

1 ‘Aşık olup isteriseñ Allâhı
Medîne de Muhammede var imdi

Varanlara rahmet olur vallâhi
Medîne de Muhammede var imdi

2 Görmek için iner gökden melekler
‘İsâ aşk olup zârı kıılır felekler⁴¹¹
Varıcağız hâşıl olur dilekler
Medîne de Muhammede var imdi

3 Hey bu yalancı dünyâda ne dirsın
Nice bir kahr ile kanlar yuğarsın
Bir nazarda ‘arşı seyrân idersin
Medine de Muhammede varimdi

[45/a]

4 Enbiyâlar güzîdesi sertâcı
‘Aşıklarıñ dervîşleriñ mi’râcı

Varup yüzün görenler olur hâcı
Medine de Muhammede varimdi

5 ‘Aşık Paşa bir divâne kişidür
Dostun medh eylemek anuñ işidür
Karañu göñülde çerâğ işidür
Medine de Muhammede varimdi

⁴¹⁰ Bu şiir yapılan incelemelerde Âşık Paşa şiirleri içinde tespit edilememiştir.

⁴¹¹ Vezin bozuktur.

Cemâlî Fermâyed**Hece ölçüsü**

1 Yâ ilâhi senden özge yok ilâhum⁴¹⁴
Ki sensin iki ‘âlemde penâhum⁴¹⁵

2 Terahhum kıl tapuna tutdum⁴¹⁶
Aluben almaya rûy-ı siyâhum

[45/b]

3 Ümîdüm budur işbu nâlelerden⁴¹⁷
Ki toğrı vara dergâhuña râhum

4 Günâhuma peşîmân olduğuma⁴¹⁸
Gözüm yaşıyla âhumdur güvâhum

5 Ümîdüm saña budur kim meded kıl⁴¹⁹
Ki bir ‘âciz kulumum Padişâhum

6 Bu hasret odıyla ölüer isem⁴²⁰
Gül ola sînem üstünde giyâhum

7 **Cemâlîye** yine ihsânuñı kıl⁴²¹
Ki ola ‘aşkıñ yolunda intibâhum

⁴¹² Muharrem Çakmak, **Türk Mutasavvıf şairi Aksaraylı Cemal Halveti**, Ekev Akademi Dergisi, yıl: 7, sayı: 16 (yaz-2003), s. 194

⁴¹³ Muharrem Çakmak, **Cemâl-î Halvetî Hayatı, Eserleri, Tasavvufî Düşüncesi ve Cemâlîyye Kolu**, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000, s. 109-110, Bu şiir tespit edilmiştir.

⁴¹⁴ Çakmak, a.g.e., “İlahi senden artık yok ilâhım / Habibin hakkıçün afv it günâhım” şeklinde bulunmaktadır.

⁴¹⁵ Çakmak, a.g.e., “penâhum / penâhım”, “siyâhum / siyâhım” vb. sözcüklerde “ı / u” şeklinde değişimi yuvarlaklaşma

⁴¹⁶ Çakmak, a.g.e. , Bu 4. beyit “Terehhüm kılyönüm kapuna tuttu/ Elüme aluben rûy-i siyahım” şeklinde bulunmaktadır.

⁴¹⁷ Çakmak, a.g.e., Bu 6. beyit “Ümidim bu figân u nâlelerden / Ki, makbül ola dergâhına âhım” şeklinde bulunmaktadır.

⁴¹⁸ Çakmak, a.g.e., Bu 7. beyit “Günâhuma pişmân olduğuma / Gözüm yaşıyla âhumdur güvâhum” şeklinde bulunmaktadır.

⁴¹⁹ Çakmak, a.g.e., Bu 3. beyit “Ümidim sana tuttum hey meded kıl / Ki, bir âciz kulumum Pâdişahım” şeklinde bulunmaktadır.

⁴²⁰ Çakmak, a.g.e., Bu 8. beyit “Bu hasret odıyla ger ölüer isem / Gül ola sinem üstünde güyâhım” şeklinde bulunmaktadır.

⁴²¹ Çakmak, a.g.e., Bu 10. beyit “Cemâlî’ yekıl ihsânunla tenbîh / Ki ola ‘aşkın yolunda intibâhım” şeklinde bulunmaktadır.

69⁴²²

Gülşenî Fermâyed

(-.- / -.- / -.- / -.-)

[46/a]

1 Ey göñül ‘aşkıñ beni dîvâne kıldı ‘âķibet
Bilgümi ‘aql ehline efsâne kıldı ‘âķibet

2 Düşürüp tağlara ‘aşkıñ âşinâlardan beni
Dost olan ‘aql ehline bî-gâne kıldı ‘âķibet⁴²³

3 Yağdı çün göñlümi ‘aşkıñ şaklamağa gencini
Ezdehânuñ yatağın vire kıldı ‘âķibet

4 Katre-i nîsân gibi bu bahır-ı cânım dürr-i şâf
Hâ şadefden göz göre dür-dâne kıldı ‘âķibet

5 Kara geyüp gözlerüm ma‘den biter dir ey şanem
Kaşlarıñ mihrâbını büt-hâne kıldı ‘âķibet

6 Şuşayuben lebleriñden⁴²⁴ tutuşup yanar ciger

[46/b]

Kaşmağa andan lebüñ peymâne kıldı ‘âķibet

7 Yüz çevürme **Gülşenî**den ey göñül her vecħile
Cân virüben çün seni cânâne kıldı ‘âķibet

70^{425 - 426}

Nihânî Fermâyed Der-Maķâm- Hüseynî

Hece ölçüsü : (7+7 duraklı)

1 ‘Aşk âteşine nice nice yanasın ey dil⁴²⁷
Bilsem seni pervânemisin yanasın ey dil⁴²⁸

2 Sevdâ-yı ğam-ı ‘aşkdurur fikrüm ü zikrüm

⁴²² Akay, a.g.e., s. 12, Bu şiir Gülşenî şiirleri içinde tespit edilmiştir.

⁴²³ Akay, a.g.e., “Delü kimi halkılan” şeklinde bulunmaktadır.

⁴²⁴ Akay, a.g.e., “lebleründen / lebleriñden” şeklinde “ü / i” şeklinde bulunmaktadır.

⁴²⁵ Dursun, a.g.e., 109 şiir s. 169, Bu şiir tespit edilmiştir.

⁴²⁶ Hüseynî makamında bestelenmiştir.

⁴²⁷ Metinde “iy dil “biz “ey dil” şeklinde okunmuştur.

⁴²⁸ Dursun, a.g.e., “Bilmem seni pervane misin ya nesin ey dil “şeklinde bulunmaktadır.

Allâh nice bağlamalu dîvânesin ey dil

3 Uşlanmağ yok saña meded ben dahî bildüm⁴²⁹
Sîne varacağız meger uşlanasın ey dil

4 Nûş eyledüğüñ hûmı cigerdür hem[e] pür pür

[47/a]

Beñzer kadeh ü şâgar ü peymânesin ey dil

5Der şâm u seher hasret[ü] derdile **Nihânî**
Hey vahtidürür uyhûdan uyanasın ey dil

71⁴³⁰⁻⁴³¹

Ṭâlibî Fermâyed

Hece ölçüsü: (7+7 duraklı)

1 Var derd ile yan yüri dermâna irişince
‘Aşkile kulluğ eyle sultâna irişince

2 Dâ’im hor haķîr ol paşân⁴³² Ḥalîl olasın⁴³³
İsmâ’il gibi sende kurbâna irişince

3 Şular gibi seyr eyle bir yerde qarâr itme⁴³⁴
Alçaqlara aķ yüri ‘ummâna irişince

4 Eyüb gibi şabr eyle Ya’kûb gibi çok ağla

[47/b]

Yûsuf gibi sen dahî Ken’âna irişince

5 Ey **Ṭâlibî** gevheri niçün virdüñ nâdâna⁴³⁵
Bu yolda neler çekdüñ ol kâne irişince

⁴²⁹ Vezin bozuktur.

⁴³⁰ Sağman, a.g.e., s. 653, Bu şiir Yûnus Emre’ye ait olarak tespit edilmiştir.

⁴³¹ Tatçı, a.g.e., 309 şiir, s. 799, Bu şiir tespit edilmiştir. (Karşılaştırma bu şiir ile yapılmamıştır.)

⁴³² Sağman, a.g.e., “şayed / paşân” şeklinde bulunmaktadır.

⁴³³ Vezin bozuktur.

⁴³⁴ Sağman, a.g.e., 3. beyitte 1. mısra “karâr’eyle / qarâr itme” 2. mısra “Alçaqlara aķ yüri / yürü” şeklinde bulunmaktadır.

⁴³⁵ Sağman, a.g.e., 5. beyit 1. mısra “Yûnus sen bu gevheri sakın verme nâdâna” şeklinde bulunmaktadır.

72⁴³⁶

Yûnus Fermâyed

(--.- / --.- / --.- / --.-)

1 Allâh eydür hey kullarum gelüñ berü ma'bûd menem
Kamu 'âlem benüm kulum kamulara Sultân menem

2 Hem Ma'bûdam hem 'Âdilem kamu yirlerde hâzıram
Zâlimlerden dâd alıcı miskînler arkası benem

3 Geç tutaram ellâ⁴³⁷ katine erdirem ne 'avreti[?]
Çokdur 'azâblarum katı rüşvet almaz sultân benem

4 Yire inerseñ yir benem göge çıkarsañ gök benem

[48/a]

Kande ilterseñ cânuñı kande varsañ anda benem

5 Yusuf ile Mışra varan terâzüye altun koyan
Terâzünüñ kefesini baka turan Sultân benem

6 Yûnus degül bunı kudret dilidür söyleyen
Kâfir olur inanmayan evvel âhir Sultân benem

73⁴³⁸

Yûnus Fermâyed

(--.- / --.- / --.- / --.-)

1 Geldi yine 'aşk bülbülü ey 'âşikân-ı Muştafa
Söyler tûñiler sözile rahmet şaçarlar nûrile
Toldı ferişte hûrile hûr-ı cinânı Muştafa

2 Bize e[y]ler uçmaqları karşı gele biñbir hûri
Çağırıp ide her biri kanı Muhammed Muştafa

[48/b]

3 Haşir gününde enbiyâ her birisi nefsi diye
Ol ümmeti dileye ey ümmetân-ı Muştafa

⁴³⁶ Bu şiir yapılan incelemelerde Yûnus Emre Divanı'nda tespit edilememiştir.

⁴³⁷ Harekeye bakınca "ellâ" yazıyor ama anlamlı bir sözcük olarak okunamamıştır.

⁴³⁸ Bu şiir yapılan incelemelerde Yûnus Emre Divanı çalışmalarında tespit edilememiştir.

3 Ümmetin elden kımayan kendü ğu[ş]şasın yamayan
Dünyâ kabul eylemeyen hûr-i cinâmı Muştafa

4 Şeyyâd Hâzma tûr urdı hâzrete var yüzüñ süremi⁴³⁹
Açıldı mü'mînler gülî ma'deni kânı Muştafa

5 Yûnus degül bunı deyen kudret dilidür söyleyen
Kâfir olur hağ bilmeyen peygamberi ol Muştafa

74⁴⁴⁰

Hûsam Fermâyed

Hece ölçüsü?

[49/a]

1 Ne sevdâdur bu başda bu ne sevdâ
Ne ğavğâdur bu dilde bu ne ğavğâ

2 Nice hasret nice fûrkat nice bir
Yenumi güyünüp itmek 'alâ lâ

3 Giceler artaya dek şevkuñile
Uyurmu gözlerüm hâşâ ve kellâ

75⁴⁴¹

Muħluşî Fermâyed

Hece ölçüsü: (7+7 duraklı)

1 Nice hoş devletimiş devleti dervîşleriñ
Ebedî gitmezimiş 'izzeti dervîşleriñ

2 Dileriseñ olasın nâzır-ı milk-i melâlet⁴⁴²
İdegör hizmetini hâzreti dervîşleriñ

3 Lâle gibi felegiñ kanile tıldı ciger
Düşdi hilkat heybeti bil a[ş]rı dervîşleriñ

⁴³⁹ Vezin bozuktur.

⁴⁴⁰ Bu şiir yapılan incelemelerde belirli bir kaynakta tespit edilememiştir.

⁴⁴¹ Bu şiir yapılan incelemelerde belirli bir kaynakta tespit edilememiştir.

⁴⁴² A.g.e., vezin bozuktur.

[49/b]

4 Tûtiyâdur ki virür nûr-ı başiret başara
Cevheri hâk-i dürr-i halvet[dervîşleriñ]

5 Kıl mücellâ göñül âyinesini gün gibi[tâ]
Tali' olsa kamerî tal'at-ı dervîşleriñ⁴⁴³

6 Hâliş altun ide bir hâk-ı siyâhı umaram
Kimyâ-yı nazarı himmet-i dervîşleriñ⁴⁴⁴

7 Cehr idüp Muhlusi tehzîb-i şîfât eyliyegör
Sende şûret bula tâ sîret-i dervîşleriñ

76⁴⁴⁵

Şems Fermâyed

(-.- / -.- / -.- / -.-)

[50/a]

1 Her gice direm ki yâruñ terk-idem sevdâsını
Şubh oluncağ tâzeler gavğâsını 'aşkıñ girü'⁴⁴⁶

2 Hiç nedendür bilmezem bu bağrumuñ kanı benüm
Gözlerümden tırmaz akar kim bile⁴⁴⁷ n'olasını

3 Başumuñ sevdâsını bilmez meger hâldeş olan
Kandadır hâldeşı bulsam silse göñlüm pasını

4 Başumu top iledüm cevğân-ı 'aşkı çalmağa
Nengü vü nâmı ne[y]lerem nûşider deryâ seni⁴⁴⁸

5 Şems eger olur ölürse kimse yasın tütmasın⁴⁴⁹

⁴⁴³ Vezin bozuktur.

⁴⁴⁴ Vezin bozuktur.

⁴⁴⁵ Kemal Eraslan (1987), **Akşemseddin'in Dinî-Tasavvufî Şiirleri**, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı – Belleten, 32 (1984), s. 49, 11-85, s. 36-37. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/belleten/issue/43438/52761>, Bu şiir tespit edilmiştir. Bu çalışmada şiirin beyit sayısı sekizdir, çalışma yapılan mecmuada ise beyit sayısı dördtür ve bir beyit de eksiktir.

⁴⁴⁶ Eraslan, a.g.e., “‘ışkıñ girü gavğâsını / gavğâsını’ ışkıñ girü” şeklinde bulunmaktadır.

⁴⁴⁷ Eraslan, a.g.e., “bilür / bile” şeklinde bulunmaktadır.

⁴⁴⁸ Eraslan, a.g.e., “Nik nâm-ı nilerem nûş iledüm deryâsını” şeklinde bulunmaktadır.

⁴⁴⁹ Eraslan, a.g.e., “Şems eger ölürse ayrık kimse yasın tütmasın
Ne ‘âza Sulţân Maħmûd gel dise Ayâs’ını”

77⁴⁵⁰
(.---/.---/.--)

1 Beni rüsvâ iden dildâr-1 şavkı
Şükür kıldı beni bed-nâm-1 cihânda
Görüp yârile ağıyârı iş bu şavkı

[50/b]

2 Hezâr destân direm gülzâr-1 ‘aşka

Göreliden gözlerüm gülzâr-1 şavkı

3 Bu cânı bu dili yağmaladı hûş
Göreliden gözlerüm ruhsâr-1 şavkı

4 Baña erini didi ol .....⁴⁵¹
Benem Mûsâ gören didâr-1 şavkı

5 Ene’l-ḥaḳ söylerem Manşûr-1 ‘aşka
Beni bir dâr iden ol dâr-1 şavkı

6 Cemâlüñ şem‘ine ‘aşkî de yandı
Beni pervâne kıldı nâr-1 şavkı

⁴⁵⁰ Mahlası olmayan bu şiir yapılan incelemelerde belirli bir kaynaktan tespit edilememiştir.

⁴⁵¹ Bu kısım okunamamıştır.

SONUÇ

Mecmualar kendilerini meydana getiren müstensihin veya müellifin kendi şiir zevkine/ilgi alanına bağlı olarak bir araya getirdiği eserlerden oluşan yazma türleridir. Sadece Edebiyat alanında değil birçok alanda tıp, farmakoloji, tarih, sosyoloji vb. mecmualar yazılmıştır. Yazıldığı bu farklı alanlar içerisinde, şiir mecmuaları edebi olarak ayrı bir başlık altında incelenmektedir. Bu çalışma için incelenen mecmua da bir şiir mecmuasıdır ve Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesinde kayıtlı bulunan “43 ZE 648 Mecmû'a-i Eşâr” isimli eserdir. İnceleme sonucunda ulaşılan sonuçlar aşağıda sıralanmıştır:

Mecmuada 51 varak bulunmaktadır.

- Şiirler mecmuadaki varak numarasına, mahlasına, matla beytine, makta beytine, nazım şekline, nazım türüne göre, vezni ve açıklamalar kısmı olarak MESTAP'a göre gösterilmiştir.
- Mecmuanın ilk ve son varaklarında müstensihin yazmış olduğu herhangi bir şiir bulunmamaktadır. Bu kısımlar yer yer yırtılmış ve üzerindeki yazıların silinmiş olmasından dolayı okunamamıştır. Devamındaki her bir varakta yazılan şiirler belli bir düzen içinde değildir. Şiirler rastgele sıraya konularak yazılmıştır. Mecmuada yer alan her bir şiire başlık verilmemiş, şiirler arası geçişte “Velehû eyzan” ibaresi kullanılmıştır.
- Mecmuada 77 şiir bulunmaktadır. Şiirlerden 4'ü murabbâ nazım şekli ile yazılmış, diğer şiirler iki mısradan/beyitten meydana getirilerek yazılmıştır. 54 şiirin aruz vezni kullanılarak yazıldığı tespit edilmiştir. En fazla kullanılan aruz vezni müstef' ilün/müstef' ilün/müstef' ilün/müstef' ilün olup 16 şiirde kullanılmıştır. Geriye kalan 24 şiir ise hece ölçüsü ile yazılmıştır.
- Mecmuada en fazla adı geçen eser sahibi 24 şiiriyle Yûnus Emre'dir. Yûnus Emre'nin yer alan şiirlerinden 3'ü yapılan kaynak incelemelerinde bulunamamıştır.
- Şiirlerde mahlası olmayan 5 şiir tespit edilmiştir. Şiirlerden 38'i başlık verilerek yazılmıştır. Bunlardan 7 şiirin başlığı makam olarak belirtilmiş, 39 şiir ise başlıksız olarak verilmiştir. Yapılan araştırmada toplam 15 şiirin bestelenmiş olduğu tespit edilmiş, bu şiirler tabloda gösterilmiştir.
- 77 şiir Arap harfli metninden transkripsiyon harfleri kullanılarak günümüz yazı harflerine aktarılmıştır. Çevrili şiirler şimdiye kadar yapılan araştırmalarda ve tezlerde taranmış ve mevcut farklar dipnotlarda gösterilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda farklı kaynaklarda bulunan şiirlerle çalışması yapılan mecmuadaki şiirler arasındaki farklılıklar ve eksiklikler yazılan dipnotlarda karşılaştırılmıştır.

- Bu mecmuayı yazan müstensihin belli olmadığı gibi diğer birçok mecmuanın müstensihi de belli değildir. Fakat yapılan inceleme sonucunda karşılaştırma yapılan mecmualardaki şair veya mecmuayı meydana getiren kişilerin (müstensihin) farklı bir hayal dünyası ve şiir zevki olmasına rağmen aynı şiir kaynağından yola çıkarak bu şiirlere kendi şiir zevklerinin küçük veya büyük nüanslarını kattıkları görülmüştür. Böyle bir şiirsel zenginliğin ortaya çıkması için o dönemdeki yaşayanların belli bir şiir bilgisine, geleneğine/ zevkine sahip olması gerekir. Bu da bize divân şiirinin sadece belli bir zümreye ait olmadığını, Osmanlı döneminde halkın belli bir şiir kültürüne sahip olduğunu göstermektedir.
- Mecmua içinde Arapça ve Farsça kelimelere çok az rastlanılmıştır. Eski Anadolu Türkçesine ait kelimeler çoğunluktadır. Bunlar da mecmuanın imla özellikleri içinde gösterilmiştir.
- Mecmua içindeki şiirlerde ana tema; Allah aşkı, peygamber sevgisi, tarikat kuralları, dervişliğin sırları, iman ve bu dünyanın faniliği gibi dini konulardır. İlahi nazım tarzında söylenmiş şiirlerdir. Adı geçen şairler Mevlanâ, Yûnus Emre, Gülşenî, Eşrefoğlu Rûmî, Akşemseddin Hazretleri gibi ünlü mutasavvıf kişilerdir.

KAYNAKÇA

- Akay, Mehmet (1996), **İbrahim Gülşenî'nin Divânı (Metin-Dil Hususiyetleri-Sözlük)**, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aşık, Nazan (2018), **Süleymaniye Kütüphanesi Zühdü Bey Bölümü 00244 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuası (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Babaarslan, Giyasi (2018), **Koç Üniversitesi El Yazmaları Koleksiyonunda Bulunan İlahi Mecmuasının (Mecmû'a-i İlahiyat) Transkripsiyonlu Metni ve Mestap'a Göre Tasnifi**, Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evren Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Babacan, Vasfi (2013), **Yûnus Emre'nin Rîsâletü'n-Nushiyye'si ve Dîvân'ı (Giriş - İnceleme - Metin- Dizi)**, Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Berber, Ayşen (2017), **06 MI Yza 2327 Nolu Mecmua Çeviri ve İnceleme**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çakmak, Muharrem (2003), **Türk Mutasavvıf Şairi Aksaraylı Cemal Halveti**, Ekev Akademi Dergisi, yıl:7, (16), (yaz-2003), 194.
- Çakmak, Muharrem (2000), **Cemâl-î Halvetî Hayatı, Eserleri, Tasavvufî Düşüncesi ve Cemâliyye Kolu**, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demir, Suna (2010), **Dede Ömer Rûşenî Divânı'nın (1b-60a) Transkripsiyonlu Metni**, Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Derdiyok, Çetin (1988), **Cemâlî Divânı (İnceleme-Metin)**, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, Ahmet (2011), **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Donuk, Suat (2016), **İstanbul Cemâleddin İshak El-Karamanî'nin Bilinmeyen Şiirleri**, Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi 16.
- Dönmez, Hamza (2013), **Türk Edebiyatı'nda İlahi Mecmuaları**, Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Erkan, Ahmet Serdar (2016), **Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi Hakes Koleksiyonundaki 08802/Hs0753 Numaralı Demirbaş ve T811.21 Yer Numarasına Kayıtlı Mecmua'âtü'l-Eş'âr (1b-249a) (İnceleme-Metin)**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eski, Ahmet (2020), **Millet Kütüphanesi Ali Emîri ManzumNR.698'e Kayıtlı İlahiler Mecmuasının İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eraslan, Kemal (1987), **Akşemseddin'in Dinî-Tasavvufî Şiirleri**, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten.32 (1984), (49), 11-85. Retrieved from. 7.
- Erdoğan, Kenan (2006), **Yûnus Yolunda Bir Başka Şair: Talib-i Ümmî ve Bazı Şiirleri**, Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (4)1, 1-4.
- Gemalmaz, Efrasiyap (1991), **Yunus Emre'nin Şiirlerindeki Dil Özellikleri**, Yunus Emre Sempozyumu Bildirileri, (15-16 Ekim1991), Erzurum, 61-77.
- Gıynaş, Kamil Ali (2011), **Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası**, Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Dergisi, Sayı 25, 245-260.
- Güler, Semra (2011), **Şehzade Mustafa'nın Hayatı (1515-1553) ve Türbesi**, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güler, Ömer Faruk (2015), **Muhlisî'nin Cem Sultan Mersiyesi**, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi, (4)1, 121-133.
- Gölpınarlı, Abdülbaki (2006), **Yûnus Emre- Hayatı ve Bütün Şiirleri**, Türkiye İş Bankası, Kültür Yayınları.
- Güneş, Mustafa (1994), **Eşrefoğlu Rumi ve Divanı (İnceleme-Metin)**, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karaman, Nihal Nomer (1988), **Cemâlî ve Divânî'nin Tenkidli Metni**, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kazan Nas, Şevkiye (2011), **Celîlî Dîvânı (İnceleme- Metin)**, Fakülte Kitabevi, Isparta.
- Kartallıoğlu, Yavuz (2008), **"Osmanlı Türkçesinde Ekler Dudak Uyumuna Göre Nasıl Okunmalıdır?"**, Turkish Studies, 3(6).
- Kılıç, Filiz (1996), **Osmanlı Hanedanından Bîr Şair Şehzade Korkut**, Gazi Ü. Fen Ed. Fak. Öğr. Üyesi bilig-2/Yaz'96, 209.
- Konur, Himmet (1998), **İbrâhîm Gülşenî (Hayatı-Eserleri-Görüşleri)**, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kotan Kavaklıçesme, Hüsna (2015), **Yunus Emre Divanı'nın Söz Dizimi**, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Köksal, Fatih (2017), **Dinî-Tasavvufî Türk Muskîsi Araştırmalarında İhmal Edilen Bir Yazma Türü: İlâhî Mecmuaları ve Mühim Bir İlâhî Mecmuası**, (03-04 Kasım 2017) Amasya.
- Köksal, M.Fatih (2017), **Yûnus Emre Kitabı; Şiir Mecnûaları ve Cönklerde Yûnus**, T.C.Aksaray Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Kültür Yayınları:15, bölüm:163.
- Küçük, Murat (2010), **Tarihi Türk Lehçelerinden Türkiye Türkçesine –Dır/-Dur (<Turur)Eki ve İşlevleri**, Türkbilig, 2010/19:59-75.
- Kulat, Özlem (2010), **Gülşenî Saruhani Divanı ve Tahlili**, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kurnaz Cemal ve Aydemir, Yaşar(2013), **Mecmualar Sorulması Gereken Sorular**, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/1, Winter 2013, p. 51-64, Ankara-TURKEY.
- Kurnaz, Cemal ve Tatçı, Mustafa (1996), **İstanbul'da Buharalı Bir Nakşi Şeyhi: Seyyid Emir Buhari ve Türkçe Şiirleri**, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türk Dili Edebiyatı Öğretim Üyeleri, Bilig-1Bahar'96, 250-265.
- Nasıroğlu, Halit (2017), **Galata Mevlevihanesi 161 Numaralı Şiir Mecmuası (İnceleme-Metin)**, Yüksek Lians Tezi, Harran Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Salan, Erkan (2016), **Eski Anadolu Türkçesinde Aruz Vezni ve Uyağın Zarf-Fiil Eklerine Etkisi**, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.
- Sağlam, Melike (2021), **Millet Kütüphanesi Ali Emirî Manzum 577 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuası: Çeviri Yazılı Metin- İnceleme ve Mestap'a Göre Tanifi**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sağman, Şengül (2001), **Müstakimzâde'nin "Mecmûa-i İlâhiyyât" Adlı Güfte Mecmuası**, Basılmamış Y.Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sever, Mustafa (2013), **Türk Halk Şiiri**, Ankara Üniversitesi Yayınevi Yayın No:2.
- Sinsoysal, Betül (2017), **İbrahim Gülşenî'nin Türkçe Divanındaki Tasavvufî Kavramlar Üzerine Bir İnceleme**, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tatçı, Mustafa (1990), **Yûnus Emre Dîvânı(İnceleme-Metin)**, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tavukçu, Orhan Kemal (2020), **Dede Ömer Rûşenî Dîvânı (Tenkidli Metin)**, T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Kültür Eserleri Dizisi:625.
- Timurtaş, Faruk Kadri (1994), **Eski Türkiye Türkçesi 15 Yüzyıl Gramer-Metin-Sözlük**, Enderün Kitapevi, İstanbul.

Tüysüz, Fatih (2017), **Türk Din Musikisi Formlarında İlahi ve TRT Repertuarındaki İlahilerin İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.

_____ (2010) **Uluslararası Yunus Emre Sempozyumu Bildirileri, Doğumunun 770. Yıldönümünde**, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültürel ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı Kültür Müdürlüğü Yayınları, 26 - 27 Kasım 2010 Ali Emiri Efendi Kültür Merkezi/ Fatih.

URL, <https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Bakara-suresi/193/186-ayet-tefsiri> (22/05/2021)

_____, <https://yunusemresoirleri.blogspot.com/2008/04/dilber-cemlin-greli.html> (12/03/2021)

_____, <https://defter-i-ussak.blogspot.com/2018/07/pertev-i-canan-kime-erdiyse-hayran-eyledi.html> (22/01/2021)

_____, <https://www.necatiaksu.net/dosya/yunus/A082.htm> (09/01/2021)

_____, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/belleten/issue/43438/52761> (06/07/2021)

_____, [https://tr.wikipedia.org/wiki/Makam_\(m%C3%BCzik\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Makam_(m%C3%BCzik)) (28/07/2021)

_____, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/172724> (18/10/2021)

Uygun, Nuri (2014), **Türk Din Mûsikîsinde Usûl İlahileri**, Rast Müzikoloji Dergisi, (2)2, 31-42.

Ünver, İsmail (2008), **Çeviri' Yazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler**, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 3/6 Fall 2008.

Ünver, Cihan (2011), **Türk Tasavvuf (Tekke)Mûsikîsi'nde İcra Edilen Türlere Örnek Eserler ve Bu Eserlerin Mûsikî Açısından İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yerdelen, Ahmet (2019), **Eşrefoğlu Rûmî'nin Bestelenmiş Eserleri**, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yılmaz, Adile (1993), **Eşrefoğlu Rûmî Divânı(İnceleme)**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EKLER

ÖZGEÇMİŞ

Bahar KOT, 1992 yılında Resüllü Köyü İlkokulu'nu, 1995 yılında Atatürk Ortaokulu'nu, 1999 yılında Vakfikebir Sağlık Meslek Lisesi'ni, 2008 yılında Anadolu Üniversitesi - Açıköğretim Fakültesi, Laborant ve Veteriner Sağlık Meslek Yüksekokulu'nu, 2014 yılında da Karadeniz Teknik Üniversitesi – Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. 2015 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında yüksek lisans programına başladı.

KOT, bekâr olup, İngilizce bilmektedir.